

Visitasprotokoller 2024



DEN NORSKE KIRKE
Hamar biskop - Hamaren bæspa

Innholdsfortegnelse

Visitat i Gjøvik, 5. – 17. mars	3
Visitat i Søndre Land, 28. mai – 9. juni	39
Visitat i Engerdal, 12. – 24. november	83

Forsidebilde: Fra kirkefest for barn og unge i Hov kirke første visitatidag i Søndre Land. Foto: Belinda Jørandli Rudsengen

Visitas i Gjøvik

5. – 17. mars

«Framtidas kirke i Gjøvik»



Biskop Bonden møter formannskapet i Gjøvik. Ordfører Anne Bjertnæs til høyre for biskopen. *Foto: Hamar bispedømmeråd.*

Program	Tirsdag 5. mars 2024
09.00	Åpning av bispevisitasen i Engehaugen kirke Liturgisk samling for ansatte
11.00	Sangandakt på Sørbyen bo- og omsorgssenter
12.00	Babysang i Bjørkelia bokollektiv
14.00	Presentasjon av dåps og gravferdsturneene. Møte med de ansatte, Mjøsmuseet og medlemmer fra historielaget og bygdekvinnelaget (Engehaugen kirke).
17.00	Menighetsrådsmøte Hunn sokn (Hunn kirke)
19.00	Menighetsrådsmøte Gjøvik sokn (Ynglingen)
20.30	Fastekveld i Gjøvik kirke (åpent for alle)
	Onsdag 6. mars 2024
09.30	Start på dagen i Hunn kirke (åpent for alle)
10.30	Generasjonssang – Haugtun sykehjem
13.00	NTNU – institutt for informasjonssikkerhet
15.30	Superonsdag i Hunn kirke
17.00	Menighetsrådsmøte Engehaugen sokn (Engehaugen kirke)
19.00	Kulturkveld i Engehaugen kirke: Hellige rom for åndelig behov. Marmor deltar (åpent arrangement).
	Torsdag 7. mars 2024
08.30	I JOBB – Kirkens Bymisjon
15.00	Møte i Gjøvik kirkelige fellesråd (Ynglingen)
17.30	Teateroppsetning i Gjøvik kirke – Kirkerottene (åpent for alle)
19.00	Temasamling – «Åvære ung i Gjøvik» - på Ynglingen (åpent for alle)
20.30	Kors-samling i Gjøvik kirke (åpent for alle)
	Tirsdag 12. mars 2024
09.00	« Vardal i ord og toner » - Vardal kirke (åpent arrangement)
11.00	Hyggetreff i Bråstad kyrkje (åpent arrangement)
13.00	Møte med diakoniutvalget og frivillige i Snertingdal
15.30	Omvisning på Snertingdal ysteri
17.00	Menighetsrådsmøte Biri sokn og Snertingdal sokn (Seegård kirke)
19.00	Fredsgudstjeneste i Seegård kirke (åpent for alle)
	Onsdag 13. mars 2024
09.30	Møte om sorgstøttesamarbeid (Diakonihuset Engehaugen)
10.45	Møte med Samarbeidsforum for diakoni (Diakonihuset Engehaugen)
12.00	Møte med kommunens politiske- og administrative ledelse
16.30	Menighetsrådsmøte Vardal og Bråstad (Vardal menighetshus)

19.00	Bygdekveld i Biri kirke – «Mer enn hjerne» m/Torbjørn Dyrud (åpent arrangement)
	Torsdag 14. mars 2024
09.00	Morgensamling i Biri kirke (åpent arrangement)
10.00	Skolebesøk – Biri skole – Biri kirkes barnekor deltar
	Søndag 17. mars 2024
11.00	Visitagudstjeneste i Gjøvi kirke (åpent for alle)
12.15	Kirkekaffe og biskopens visitasforedrag på Ynglingen (åpent for alle)

I tillegg til dette har biskopen møter og samlinger med kirkelig ansatte gjennom visitasperioden.

Hamar biskops visitas til soknene i Gjøvik

5. – 17. mars 2024

Visitasforedrag 17. mars 2024

Innledning

En bispevisitas er en historiefortelling.

Det er en fortelling om en kirke som betyr mye for den enkelte. Om en kirke med et viktig samfunnsoppdrag og om en organisasjon der mange har sin arbeidsplass og frivillighetsbase.

Vi er også en del av historien som drar oss 1000 år tilbake, da vi fikk Kristenretten på Moster i 1024. Og for 750 år siden ferdigstilte Magnus Lagabøtes sin landslov. I 2024 er Hamar bispedømme 160 år, og det er 90 år siden første møte ble avholdt i Hamar bispedømmeråd.

For 61 år siden var biskop Kristian Schjelderup på visitas her på Gjøvik. Han var den gang opptatt av at den nye aktivitetskirken medførte en stor arbeidsbelastning og merarbeid for prestene. Han skriver:

“Prestene arbeider så meget at biskopen måtte advare dem mot å slite seg ut i altfor ung alder. Ingen stand er i dag så utsatt for hjerteinfarkt som prestene”.¹

Kanskje noen her husker den gamle biskopens bekymring.

Bispevisitasen er også en fortelling om “her og nå”. Fortellingen om vi som er samlet her i dag og som har tilbragt tiden sammen under denne bispevisitasen. Om møter med enkeltmennesker, samarbeidspartnere, folkevalgte, ansatte, barn, unge og eldre. Ja, en fortelling om bredden i hele Gjøvik kommune.

Så har vi også gjennom disse ukene snakket mye om hva som ligger foran oss. Hva som rører seg i framtida? Hvordan ruster vi oss? Derfor har en overskrift for visitasen vært **“Framtidas kirke i Gjøvik”**.

Det er nå 13 år siden forrige visitas og i protokollen fra 2011 står det:

“Å være kirke er å stadig stå i dialog mellom nye impulser og forankret tradisjon”.²

Det tror jeg fortsatt er virkeligheten for kirken. Å stadig være trygg på den man er og vår historie. Vi skal være stolte over alt det vi har fått til som kirke og her i Gjøvik er det gjort utrolig mye godt arbeid. Det meste skal vi jo fortsette med. Noe skal videreutvikles, men samtalen må også alltid handle om hva som må legges bort og hva nytt som må skapes. Slik må det være for en kirke som alltid skal være i bevegelse og på jakt etter nye måter å være på.

Og en bispevisitas rommer alle disse perspektivene. Fortid, nåtid og framtid. Visitasen søker å støtte, inspirere og veilede. Å bidra til å gjøre kirkens nærvær synlig i

¹ Andresen, Knut. 2014 “I møte med samtidens utfordringer gjennom 150 år” i “Hamar bispedømme 150 år”.

² Fra visitasprotokoll 2011

lokalsamfunnet. Og gjennom et veldig godt og innholdsrikt program har vi fått tematisert viktige sider av kirkas rolle og betydning i sokna her.

I dette foredraget vil jeg først gi en gjennomgang av hva jeg så og hørte i de ulike møtepunktene, før jeg vil peke på noen utviklingsområder som jeg gjerne vil utfordre til i det videre arbeidet med å være framtidens kirke i Gjøvik.

Del 1 – Oppsummering av visitasdagene

Tirsdag 5. mars

Visitansens første dag startet i Sørbyen på Kopperud. Her ligger Engehaugen kirke, som har vært soknekirke siden 1999. I det flotte kirkerommet, som jo faktisk tidligere har vært en gymsal, samlet vi oss til bønn, andakt og salmesang. Det som er så fint med slike liturgiske rammer er at det gir oss et pusterom i hverdagen, og vi kan sette vårt liv og arbeid inn i en større helhet. Med hverandre og med Gud og kirken. Det gir også en god start på en bispevisitas.

Etter et lite scenskifte var det **møte med kirkelige ansatte i Gjøvik**. Tema var blant annet tverrfaglig samarbeid og den organiseringsmodellen som er her. De kirkelige ansatte betjener syv menigheter, som er både typiske by-menigheter og klassiske bygdemenigheter. I tillegg driftes jo krematoriet. De ansatte forholder seg derfor til et stort mangfold av lokale tradisjoner og kulturer, noe som arbeidet naturlignok vil bære preg av. Hvordan man organiserer seg er et viktig spørsmål for enhver virksomhet. Det handler om å velge en modell som gir effektivitet, fornuftig ressursbruk og som ivaretar et godt arbeidsmiljø. I Gjøvik har man nå en modell som gir flere lokasjoner og en fortetting av de ulike faggruppene. Dette gir gode synergier, med større fagmiljøer og dermed en styrking av det enkelte fagfelt. Baksiden kan være at det kan gå utover det tverrfaglige arbeidet, og det kan mangle møteplasser for planlegging av felles prosjekter, slik som gudstjenestearbeidet. Vi fikk startet samtalen om dette, og vi skulle få møte akkurat dette tema flere ganger gjennom visitasen.

Vi fikk også bli med bak kulissene og ble kjent med det maskineriet som går hver eneste dag. Vi fikk høre om de ulike faggruppene og samtalte blant annet om arbeidet med gravferder. Dette er jo en av de helt sentrale oppdragene vi har som kirke, ja, myndighetene kalte dette for en samfunnskritisk oppgave under pandemien. Vi ser at tradisjoner og vaner endrer seg, også innen gravferder, og det er noe vi må være oppmerksomme på.

Det er også så flott å høre at her er det på plass administrativ støtte til alle menighetsrådene. De kirkelige ansatte er tillitsbærere for både kirken og samfunnet, og det man gjør hver eneste dag er med å underbygge denne tilliten. Jeg møtte en engasjert og kompetent stab som skaper en god folkekirke her i kommunen.

Så var det tid for besøk ved to institusjoner. Først **sangandakt ved Sørbyen bo- og omsorgssenter**. Her ble det tid til en god prat med beboerne og det ble servert kaffe og kringle. Vi sang mange kjente og gode sanger og vi hadde andakt med bibellesning og bønn. Deretter gikk vi de få meterne til **Bjørkelia bokollektiv**. Her bor det flere som er i

demensomsorgen og derfor er det så genialt å legge et av våre 4 mest populære trosopplæringstiltak våre nettopp dit. For ved å ha babysang akkurat her skapes en stemning som gleder og berører. Det var rett og slett rørende å være til stede og å høre latter og glede gjennom det som skapes. At kirken er til stede på slike samfunnsinstitusjoner er sentralt for kirkens oppdrag og selvforståelse. Det handler om å ivareta det enkelte menneskets tros- og livssynsmessige rettigheter, integritet og verdighet.

Vi dro så tilbake til Engehaugen kirke. Etter lunsj fikk vi høre om **dåps- og gravferdsturneene** som har vært her i Gjøvik. Etter å ha søkt og fått midler av Kirkerådet til generasjonssang ble verden rammet av pandemien. Da ble det behov for å tenke nytt om de planer som var, og ideen kom om å bruke disse midlene til å gjøre noe ut av de fire store livsritene våre. Dette medførte et samarbeid med flere bygdekvinnelag, historielag og Mjøsmuseet. I tillegg er jo dette et godt eksempel på tverrfaglig arbeid mellom trosopplæringen og diakonien. Lokale tradisjoner knyttet til dåp og gravferd har gjennom bygdekvalder vært i fokus. Et veldig spennende prosjekt, som også viser hva samskaping kan lede til. Vi fikk også snakket godt sammen om betydningen av at kirka er en tydelig aktør i lokalsamfunnet, og om hva man kan lære av hverandre når man er i en god samarbeidsrelasjon.

Så reiste vi til Hunn kirke. I denne arbeidskirken fra 1968 skjer det mye gjennom ukedagene. Og, her må jeg jo nevne at dette nok er den kirken som har rekruttert flest prester, i alle fall i Hamar bispedømme. Hele 30 prester på 55 år. Etter middag hadde vi møte med de som har ansvaret for å "vekke og nære det kristelige liv" i dette soknet, nemlig **menighetsrådet i Hunn**. Her møtte jeg engasjerte folkevalgte. De løftet frem at de var stolte over menighetens varierende gudstjenesteprogram, som blant annet har årlig gudstjeneste sammen med Korpus (personer med funksjonsnedsettelse). De var opptatt av å kunne gjøre noe for unge mennesker, og hvordan det å være kirke i framtiden.

På Ynglingen, eller "Det gule huset", møtte jeg så **Gjøvik menighetsråd**. De trakk frem med stolthet det arbeidet som gjøres i menigheten, særlig innen gudstjenestelivet, kirkemusikken, trosopplæring og diakonien. Vi snakket også her om organiseringen av den kirkelige virksomhet i Gjøvik og betydningen av å ha et godt samspill mellom menighetsrådet og kirkelig fellesråd. De var opptatt av å tenke nytt, og kanskje da særlig om det samvirke som kan være mellom de tre sentrumsnære menighetene Gjøvik, Hunn og Engehaugen. Dette for å nettopp være rustet til å møte framtida.

I Gjøvik kirke fikk jeg være med på å "**ta fasten tilbake**". Dette er et imponerende stykke arbeid som er bygd opp her over tid. Det er kveldssamlinger hver mandag til torsdag i fastetida. Her, i en enkel form, gis det mulighet til å koble fra noe og til noe. Dette er et godt tilbud til befolkningen i Gjøvik, og som har en åpen og inviterende stil. Det var en god avslutning på visitasens første dag.

Onsdag 6. mars

Dagen startet med **morgengudstjeneste i Hunn kirke**. Det ble en tankevekkende og inspirerende stund i kirkerommet. Flott sang fra Fredheim blandakor sendte oss ut i dagen.

Så deltok jeg på **generasjonssang på Haugtun omsorgssenter**. De eldste barna på Gjøvik barnehage besøker en gang i måneden noen av avdelingene ved omsorgssentret, og det er så fint å merke den gleden som kommer gjennom barnas sang og bevegelser. Dette er et diakonalt tiltak som bare må applauderes, og som skaper verdifulle møter mellom generasjoner. Det var også så fint å se hva dette gjør også med barna.

I Gjøvik ligger som kjent **NTNU**. Dette universitetet betyr mye for både Gjøvik by, men også for hele Innlandet (bispedømmet) som et kompetansesenter. Den norske kirke er til stede på campus med studentprest, for å sikre at mennesker som nå befinner seg midlertidig på et sted skal kunne få dekket sine eksistensielle behov. Under vårt møte fikk vi en orientering om Norwegian Cyber Range. Dette fagmiljøet, som er det største i Nord-Europa, arbeider med å tilby trening, øvelser, undervisning og forskning rundt informasjonssikkerhet, altså cyber kriser. Senest i fjor ble Svenska kyrkan angrepet, noe som viser at selv ikke trossamfunn er uberørt av det som skjer. Vi fikk snakket godt om den betydningen det er å ha en høy bevissthet for dette og nødvendigheten av å øve og trene på ulike ting som kan oppstå.

Tilbake i Hunn kirke fikk vi oppleve **Super-onsdag**. Dette er hverdagskirken på sitt beste. Her kommer barnefamilier, spiser mat sammen, også har barna det som kalles for "familiesprell". Kvelden avsluttes med øvelse i Hunn barnegospel. Et flott tiltak, som skaper fellesskap og tilhørighet.

Deretter hadde vi et godt møte med **Engehaugen menighetsråd**. Vi samtalte om et vanskelig og krevende tema, nemlig abort. Dette er noe som engasjerer veldig mange, og som det er ulike meninger om. Jeg orienterte om hva Bispemøtet har skrevet i sitt høringssvar til det nye forslaget til abortlov i Norge. Det ble en god samtale, som ble holdt med innestemme. Det er jo egentlig forbilledlig når man diskuterer slike temaer. Vi snakket videre om hvordan kirken kan være relevant inn i dagens samfunn. Jeg opplevde et godt og fint møte med en veldig motivert gjeng.

Denne dagen ble avsluttet med **kulturkveld i Engehaugen kirke**. Dette er kvelder som planlegges av en lokal kulturkomite og denne gangen var jeg utfordret til å snakke om tema "Hellige rom for åndelige behov". Jeg hadde der fokus på "det levende vannet" - og at alminnelige liv og åndelige behov henger sammen. Vi må møte alminnelige liv og åndelige behov med åpenhet, til frihet og tilhørighet. Etter mitt innlegg fikk vi en flott konsert av gospelensemblet Marmor med venner. Det ble en flott kulturkveld som rundet av dag 2 i visitasen.

Torsdag 7. mars

Kirkens bymisjon er en av landets største diakonale virksomheter. Her på Gjøvik driver de tilbudet – "ijobb". Gjennom gaterydding og innendørsverksted gis en bredt sammensatt

gruppe i en sårbar livssituasjon både verdighet, mestring, fellesskap og en mulighet til å bidra i samfunnet. Hvert år plukkes det ca. 1,5 tonn avfall i Gjøviks gater fra denne gjengen, så det gjøres en stor samfunnstjeneste. Det er mange oppdragsgivere og samarbeidspartnere som bidrar til at dette arbeidet lykkes. Jeg fikk gleden av å oppleve en vanlig driftsdag, og fikk være med ut sammen med gateplukkerne. Jeg er veldig takknemlig for at Kirkens bymisjon har dette diakonale arbeidet her og det var flott at vi fikk til et møte under visitasen.

På Ynglingen var det satt av god tid til **del 2 av møte med de ansatte** i kirkekommunen. Her fikk vi presentert flere av de ulike fagfeltene og det ble lagt stort trykk på hvor avhengig vi er av hverandre. Det er viktig å oppleve seg som en del av det store "vi-et". Det å kunne dra i samme retning. Etterpå startet vi en god samtale om hvordan tenke videre om dette i framtida. At vi kanskje i enda større grad må klare å bruke hverandres kompetanse sammen. Balansen med å få det beste ut av vår spesial kompetanse og samtidig se at dette krysser hverandre i kirken. At vi jobber mot de samme strategiske målene. At prestene som pastorale ledere har en plikt til tolke evangeliet, og knyttet dette til menighetens totale arbeid med gudstjenester, kirkelige handlinger, kirkemusikk, diakoni og trosopplæringen. At vi ser at det er mye god diakoni i en stelt kirkegård. At de som jobber med kirkelig undervisning også har en rolle i gudstjenestearbeidet. At det er både diakoni og trosopplæring i barne- og ungdomsarbeidet. At kulturarbeidet skaper rom for tro og tilhørighet. At god informasjon og administrasjon formidler omsorg og tydelighet. Vi har felles mål og felles retning. Denne delen av virksomheten vår tror jeg det blir viktigere og viktigere å styrke i møte med framtida. Det ruster oss til å tenke ressursbruk og hvordan møte nye utfordringer og en ny tid.

På kirkekontoret i Strandgata var det **møte med Gjøvik kirkelig fellesråd**. Vi brukte tid på å forberede det kommende møte med Gjøvik kommune. I tillegg er kirkelig fellesråd veldig opptatt av framtidas kirke. Vi berørte frivilligheten og hvordan den beriker det kirkelige arbeidet, men også utfordringen vi har i en tid der frivillighet endrer seg. Vi var også innom beredskap, ressursallokering, gudstjenestelivet og organiseringsmodellen i Gjøvik. Jeg fikk også mulighet til å berømme det grepet som er gjort for å sørge for god administrativ støtte til hvert menighetsråd. Jeg tenker det egentlig er et skoleeksempel på hvordan akkurat dette bør gjøres.

Etter middag deltok vi på **Kirkerotteteater i Gjøvik kirke**. Rottene Fredo og Vesle er jo født i Gjøvik, for det var i sin tid trosopplæringen her som utviklet dette konseptet. Det er alltid en glede å få møte de små og å oppleve hvor mye barna blir engasjert av opplevelsene til kirkerottene. Jeg fikk også selv gleden av å ha en liten dialog med de to rottene.

Tilbake på Ynglingen var det **møte med LupY**. Dette ledertreningsopplegget for ungdom har fått en standing i Gjøvik. De som har deltatt på dette to-årige opplegget kan med stolthet sette det på sin CV. Disse ungdommene betyr også mye i det øvrige tilbudet i den kirkelige undervisningen i menighetene, blant annet konfirmasjonen og Lys Våken. Ungdommen gav meg en god presentasjon over alt 7 det som ungdommen skaper og får til. Det ble også tid til en god samtale om hva ungdommen selv forventer av kirka og hva

de selv kan bidra med. Jeg synes det er vel verdt å merke seg at kirka oppleves som et trygt og inkluderende miljø, og at det trengs sånne møteplasser. Jeg fikk innspill denne kvelden som jeg tar med meg videre. Det hele ble avsluttet med kors-samling i Gjøvik kirke. En hellig god stund i det vakre kirkerommet. Og med dette var visitasen kommet halvveis.

Tirsdag 12. mars

Visitاسens andre uke startet under overskriften «**Vardal i ord og toner**» i Vardal kirke. Flotte Vardal kirke, eller «Haugskjerkja» som den kalles av vardølingene selv, er et ruvende landemerke i kulturlandskapet, og når sola til alt overmål kom igjennom skylaget og lyste opp kirken, fikk vi en herlig fornemmelse av vår, og at påsken snart står for døra. Dette leder meg til en refleksjon over den oppstandne Jesus Kristus og grunnlaget for vår felles tro og vår kirke, noe som ble forsterket av det vakre kirkerommet, den skjønne musikken og de gode ordene vi fikk ta del i denne morgenen. Vitae Lux åpnet det hele – livets lys.

I intime og gode **Bråstad kirke var det hyggetreff** i regi av Bråstad menighet og diakonien i Gjøvik. Det godt besøkte hyggetreffet arrangeres hver måned, og er et fremragende eksempel på frivillighetens betydning, blant annet for å skape møteplasser for den eldre del av befolkningen. Deltakerne får ta del i andakt, kjent musikk og munter passiar over bordene.

Ferden gikk videre til **Seegård kirke** for en samtale med Diakoniutvalget i Snertingdal. Under visitasen har jeg fått høre flere sterke og gode historier om hva frivillig arbeid betyr for mennesker, både for de som får og de som gir, og det er jo ikke slik at det er noen som alltid bare får og noen som alltid bare gir. Dette veksler vi på gjennom livet. Også i dette møtet var temaet møteplasser sentralt. I den moderne, og samtidig henrivende, kirken arrangeres det månedlig sosialt formiddagstreff. Mennesker i alle aldre og livsfaser ser behovet for ulike møtesteder, også møteplasser uten for mange forpliktelser knyttet til seg.

På vegen videre stanset vi ved **Nykirke** i Snertingdal for også å se til dette kirkerommet. Nykirke har de siste årene fått oppgradert både kjøkken og toalettanlegg til et godt funksjonelt nivå. Jeg ønsker å honorere lokalsamfunnet for ivaretagelsen av de flotte kirkebyggene i Gjøvik.

Deretter var vi invitert til gründervirksomheten **Snertingdal ysteri** som holder til i et gammelt, restaurert, meieri. Jeg er imponert over enkeltmenneskers innsatsvilje til å holde i hevd tradisjoner. Når det skjer i kombinasjon med et ønske om å satse og dyrke kvalitet, kan det oppnås det gode resultatet.

Vi reiste tilbake til Seegård kirke for møte med **menighetsrådene i Biri og Snertingdal**. Menighetsrådene var særskilt opptatt av organiseringen av arbeidet i soknene og muligheter for å utvikle gudstjenestearbeidet. Det er viktig å ivareta og gi plass til det enkelte sogn sine ønsker og særpreg slik det kommer fram i 8 menighetsrådenes vedtak

og planverk. Til dette kreves god samordning og dialog mellom menighetsrådene og fellesrådsnivået.

Etter menighetsrådsmøtet var det ***fredsgudstjeneste i Seegård kirke***. Jeg vil berømme lokalkirken for å vektlegge solidaritet og internasjonalt engasjement i ei skremmende tid. Det var sterkt å oppleve at hele forsamlingen sammen med Biri og Snertingdal kantori synger bønneropet Kyrie eleison – Herre forbarm deg. Det er godt å komme sammen som menighet og be for fred på jorden.

Onsdag 13. mars

Diakonihuset Engehaugen var naturlig arena for møtet om ***samarbeidet om sorgstøtte*** i Gjøvik. Gjøvik kommune og diakonien i Gjøvik har forent krefter for å lage et faglig fundamentert godt tilbud om sorggrupper for etterlatte. Sorgstøtte er en viktig og nødvendig del av kirkens tjeneste, og jeg opplever at dette arbeidet er godt ivaretatt i Gjøvik.

Neste møte på Diakonihuset var med ***Samarbeidsforumet for diakoni*** i Gjøvik. Her møtes jevnlig diakonene, Blå Kors, Kirkens Bymisjon, Frivilligsentralen/Globus Cafè, Marita-stiftelsen, KFUK/M og Frelsesarmeen for å drøfte felles problemstillinger, og koordinere sitt arbeid. De sosiale utfordringene er store, og disse organisasjonenes bidrag for å lindre nød er uvurderlige.

Et av de mest sentrale møtepunktene under visitasen var møtet med ***formannskapet i Gjøvik kommune***, anført av ordfører Anne Bjertnæs, samt den administrative ledelsen. Det ble trukket fram at kommunens hovedoppgave er å ivareta innbyggerne i kommunen – i hele livsløpet. Den grunnlovsforankra folkekirka har sin naturlige plass i dette bildet, og vi diskuterte hva kirken betyr for et lokalsamfunn. Samarbeidet mellom kommune og kirke er godt ivaretatt i Gjøvik, og det oppleves at det legges til rette for at kirken får rammevilkår som gjør at en både kan holde i hevd de flotte kirkebyggene og gravplassene som finnes her i kommunen. Vi samtalte mye om hvordan kirken kan bidra inn i det sivile beredskapsarbeidet på kommunalt nivå, både ved store hendelser og kriser, men kanskje særlig i vanskelige situasjoner for enkeltmennesker, og ikke minst hvordan forskjellige samfunnsaktører, også kirken, kan bidra til å forebygge i de ulike utfordringene samfunnet møter.

Jeg tok også opp temaet samarbeid barnehage-kirke og skole-kirke, med vekt på at kirken skal bidra for å gjennomføre læringsmålene i skolen. Gode relasjoner mellom skole og kirke, og kjennskap til lokal kirke, vil også være en styrke i skolens beredskapsplaner, og kirkens kompetanse eller kirkerommet vil kunne støtte opp om håndteringen av barn og unge i sorg og kriser. Likeverd og religionsåpenhet er gode verdier også for kirken. Det vil fortsatt være slik at skoleelever skal få kunnskap om nasjonale og lokale tradisjoner, og det vil fremdeles være rom for at det kan gjennomføres barnehage- og skolegudstjenester og besøk i kirker og på gravplasser. Barnehage, skole og kirke har et felles mål om å bidra til livsmestring for barn og unge, herunder forberede til å møte de eksistensielle og krevende utfordringer vi alle møter i løpet av livet.

Vi reiste til Vardal menighetshus for møte med **menighetsrådene i Bråstad og Vardal**. Menighetsrådene har stort handlingsrom innenfor de lokale grunnordninger for ulike temagudstjenester, tilpasninger, tidspunkter mv. Mange går i kirken når de opplever at det som skjer berører deres liv, dette skal vi anerkjenne og ha respekt for. Jeg er også opptatt av at kirkene i størst mulig grad skal være åpne, også utenom de organiserte aktiviteten, både for at mennesker skal kunne gå inn når de ønsker, men også for at åpenheten er et mål i seg selv.

Kvelden ble avsluttet i **Biri kirke**. I dette kirkerommet fikk vi oppleve Torbjørn Dyruds foredrag «Mer enn hjerne». Dyrud spør: Hvor går grensa for sinnets og bevissthetens kapasitet? Det er kanskje ikke noe fasitsvar på dette, men vi fikk høre refleksjoner i ord og toner som var til ettertanke og bevisstgjøring for oss alle. Jeg vil oppfordre alle til å lytte til Dyruds podcast med samme tittel som foredraget.

Torsdag 14. mars

Et kirkerom er annerledes i dagslys enn på kvelden, og dette fikk vi oppleve ettersom Biri kirke også var åsted for den **liturgiske morgensamlingen** torsdag. Biri kirke har mottatt et betydelig tilskudd fra Riksantikvaren for å konservere den rike kirkekunsten. Biri kirke er en fantastisk kirke, med en rik utsmykning. Når et nytt orgel snart også kommer i hus, vil kirkerommets åndelige og kunstneriske kvaliteter heves ytterligere.

Ferden gikk videre til nye, store og flotte **Biri skole**, der vi møtte rektor, og engasjerte representanter fra elevrådet, samt fikk høre fin sang av Biri kirkes barnekor. Den nye skolen har elever fra Redalen, Biri og Biristrand, og de funksjonelle lokalene synes å legge godt til rette for læring og utvikling. Jeg fikk også anledning til å drøfte tematikken samarbeid skole-kirke med ledelsen ved skolen.

Del 2 – Betraktninger og utfordringer

Etter å ha opplevd disse seks fulle dagene i Gjøvik er jeg fylt opp av inntrykk. Det er ingen tvil om at det holdes et høyt aktivitetsnivå i soknene. Det skjer veldig mye bra og jeg har fått oppleve engasjerte folkevalgte, frivillige og ansatte som ønsker å gjøre det beste for folket i Gjøvik. Gjennom samtaler, møtepunkter og observasjoner har jeg gjort meg noen tanker om hva som kunne være fornuftig og spennende å se på i tiden framover. Mitt innsteg har hele tiden vært å nettopp se framover og tenke hva skal til for å ruste oss for det som vi vet kommer. Men også det vi ikke vet kommer. Jeg har tatt utgangspunkt i at her i Gjøvik har vi både by- og bygde menigheter. Det gir ulike utfordringer og muligheter. Mine betraktninger og utfordringer vil bære preg av nettopp dette. Jeg har landet på å gi dere 15 utfordringer å arbeide med framover. Flere av dem kan sees i sammenheng.

Det første hovedområde jeg vil snakke om er:

I Gudstjenester og kirkelige handlinger

I regjeringens nye bevaringsstrategi for kirkebygg³ står det at:

“De er en grunnleggende del av troslivet og den landsomfattende folkekirken, og et sted hvor folk møtes i sorg og glede, slik som for eksempel dåp, konfirmasjon, giftemål, begravelse og nattverd”

Videre står det at kirkebyggene:

“og har ofte en plassering og funksjon i lokalsamfunnet som går langt ut over det å være kirke for kirkens medlemmer. Kirkene har også en funksjon som symbolbygg i lokalsamfunnet.”

Dere har fantastiske kirkebygg i alle soknene, på hver sin måte, og i hver sin stil. Gjennom visitasen har vi fått høre om og opplevd at kirkene er fylt av aktivitet gjennom hele uka, ja det er en hverdagskirke like mye som en søndagskirke. Vi har hørt at i by-menighetene er det slik at mange ønsker å ha dåp i Gjøvik kirke og at soknegrensene dermed flyter litt over i hverandre. I Hunn kirke samles barnefamilier, mens i Engehaugen er det kulturkvelder. I bygde-menighetene er det kanskje mer slik at den enkelte kirke fyller alle rollene for menneskene som bor der. At det er slik kan gi oss noen muligheter, for eksempel at man i byen Gjøvik tenker mer spesialisering og dermed satsning på litt ulik profil på den enkelte kirke.

Vi har også hørt menighetsrådene i strategiske diskusjoner for valg og prioriteringer i hvorledes organisere gudstjenestelivet, herunder temagudstjenester, gudstjenestetidspunkter og forordningstall. I starten av en ny menighetsrådsperiode er det naturlig å se på prioriteringer og satsninger i det enkelte sokn. Derfor blir mine to første utfordringer å:

1. Evaluere og videreutvikle årshjulet for gudstjenester i det enkelte sokn, og samordne dette med kirkemusikk, diakoni og undervisningstjenesten. Se på mulighetene til å søke ytterligere samarbeid med andre aktører i lokalsamfunnet for å forsterke kirkens berøring med livsfølelsen i nærområdet.
2. At råd og stab i menighetene Hunn, Engehaugen og Gjøvik sammen ser gjennom det totale aktivitetsnivået i menighetene for å være omforent om hva som vil være viktig å satse på i tida framover. Ha et særlig blikk på gudstjenestelivet, og hvordan man kan se dette i de tre menighetene i større sammenheng, muligheten for å utvikle tydeligere profiler i de ulike kirkene, og utnytte ressursene og lokalene på nye måter.

En gudstjeneste trenger mye planlegging. Det er mange involverte aktører, og det er egentlig sjeldent at den enkelte gudstjeneste er helt lik den forrige. I en kirkekommune med mange ansatte og med flere lokasjoner trengs det gode rutiner for planlegging, men også utvikling av gudstjenestelivet. Derfor vil jeg utfordre til å:

3. Se gjennom de ulike planleggingsmøtene knyttet til gudstjenestelivet for å se om man har de rette møteplasser og frekvens, for på denne måten å styrke ytterligere

³ URL: [Bevaringsstrategi for kulturhistorisk verdifulle kirkebygg - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no/no/tema/kirke/kirkebygg/Bevaringsstrategi_for_kulturhistorisk_verdifulle_kirkebygg)

det tverrfaglige arbeidet mellom trosopplæring, diakoni, kirkemusikk og prestatjenesten.

I Gjøvik er det et sterkt fagmiljø for kirkemusikk. Jeg er opptatt av at kirkemusikken er en sentral bestanddel i veldig mye av det arbeidet vi gjør, ikke minst i gudstjenestelivet. Jeg vil derfor utfordre den lokale kirke til en:

4. Strategisk gjennomtenkning av det kirkemusikalske feltet, der man søker å styrke involveringen av lokale krefter i det enkelte sokn; kor, korps, ensembler, solister og instrumentalister mv.

Med dette fagmiljøet representert i lokalsamfunnet er det noen spennende muligheter, for eksempel innen det å tenke framtiden i fagfeltet. Helt konkret tenker jeg på å legge til rette for å ha elever til orgelundervisning. Orgelundervisning kan også sees som en del av trosopplæring. Det er selvsagt en ressursprioritering, men vi vet at rekrutteringen til kirkemusikken er for lav, og ved å tenke tverrfaglig om dette er det kanskje også noen muligheter. Jeg vet at dere har vært inne på disse tankene tidligere. Og jeg vil derfor utfordre til at dere samsnakker om:

5. Mulighetsrommet for å ha elever til orgelundervisning. Dette kan for eksempel være i samarbeid med kulturskolen eller lignende.

II Omsorg og solidaritet

Det gjøres veldig mye godt diakonalt arbeid i soknene her. Generasjonssang, sorgstøttegrupper, hyggetreff og besøkstjeneste for å nevne noe. Behovet for diakonale tjenester er stort, og det vil alltid være nødvendig å foreta prioriteringer i ressursbruken. Planene for kirkens diakonale tjeneste skal være forankret i menighetsrådene. Jeg vil derfor utfordre til å:

6. Vurdere om det bør skapes en ny arena med representasjon fra alle menighetsråd for å drøfte, forankre og koordinere planverk innenfor diakoni.

Det gjøres også mye diakonalt arbeid ellers i kommunen, og ett av eksemplene er Kirkens bymisjons arbeid, men vi vet også at Blå kors, Frelsesarmeen og flere organisasjoner til daglig gjør viktig arbeid. Sammen gir alt dette et stort diakonalt avtrykk i kommunen. Disse virksomhetene har selvsagt sitt særlige fokusområdet og målgrupper, men jeg tror allikevel det er mye å hente fra hverandre, ikke minst i forhold til inspirasjon og følelsen av fellesskap.

I Gjøvik er det som kjent et stort nærvær av studenter. Mange av disse oppholder seg til daglig på campusområdet over korte perioder, men vi vet jo også at flere studenter ender med å tilbringe flere år i Gjøvik. Jeg har fanget opp et engasjement for disse studentene gjennom visitasen, og flere har spurt hvordan man kan bidra. Den norske kirke har tilstedeværelse på NTNU gjennom studentpresten, og jeg tenker at vi derfor har ekspertisen på plass, som det er klokt å være i kontakt med. Jeg vil derfor utfordre til at:

7. Gjennom dialog med studentpresten på NTNU Gjøvik, finne ut av hvordan de lokale menighetene best kan bidra i tjenestetilbudet til studentene.

III Barn og unge

Den norske kirke har en rekrutteringsutfordring. Vi vet at det vil bli krevende å fylle de ulike kirkelige stillingene i tida framover, mye på grunn av at færre begynner på de kirkelige studieretningene. Folk som jobber i kirken, opplyser ofte at de begynte i kirkelig tjeneste fordi noen personlig hadde oppfordret dem. Vi har under visitasen fått høre mye om ledertreningsarbeidet som drives her. Jeg vil derfor utfordre til at:

8. At man innen det eksisterende ledertreningsarbeidet LupY videreutvikler en strategi for å arbeide med rekruttering til kirkelig utdanning og frivillig tjeneste

Vi har fått høre gjennom uka at det er gode relasjoner mellom flere skoler og barnehager. Det treffes veldig mange barn gjennom skolegudstjenester og barnehagegudstjeneste. Som biskop er jeg opptatt av barn og unges livskompetanse, og det ansvar vi har for å tradere kunnskap og kjennskap både i skolen og kirken. Det er viktig at alle skoler skal ha mulighet til gis samme tilbud fra kirka. Det er mange berøringspunkter mellom læringsplanene i skolene og det kirka kan tilby av kompetanse. Dette er noe som bør nedfelles i en plan, slik at det ikke er for tilknyttet enkeltpersoners relasjoner. Jeg mener også dette er viktig i et beredskapsarbeid, at barn og unge er kjent med kirkerommet nettopp som et beredskapsrom ved kriser og ulykker. Det vil framover være en utfordring å se dette i en sammenheng med innføring av ny plan for kirkelig undervisning og læring. Jeg utfordrer derfor til å:

9. Formalisere barnehage/skole-kirke-samarbeidet med Gjøvik kommune som skoleeier. Sammen med kommune, skole og barnehage se på hvilket faglig innsteg man har for samarbeid og hvilke arbeidsmetoder det er mulig å bruke. Et allerede godt forhold danner grunnlag for framtida.

Det er gjort et godt arbeid knyttet til livsritene her, gjennom vellykkede bygdekvalder. Det er et veldig spennende konsept som kunne vært aktuelt for skolene også, med tema om dåp og gravferd.

Også trosopplæringsarbeidet, som det er foreslått at etter hvert skal benevnes kirkelig undervisning og læring, er og skal være forankret i planverk i det enkelte menighetsråd, og vil innbefatte avgrensede og kontinuerlige tiltak, inkludert samarbeid med barne- og ungdomsorganisasjoner, og samarbeid med barnehager og skoler. Det er behov for samordning og prioritering av ressursene også på dette feltet, så jeg vil også her utfordre til å:

10. Videreutvikle det tverrfaglige arbeidet og samordningen med alle menighetsråd for å forankre og koordinere nytt planverk innenfor kirkelig undervisning og læring (trosopplæring).

IV Kirka i lokalsamfunnet

Kirken er en viktig samfunnsaktør. Det har jeg fått høre om gjennom visitasdagene og vi kan se det hver gang det skjer ulykker og katastrofer i et lokalsamfunn. Møtet vi hadde med kommunens ledelse understreket at kirken har mye å bidra med i beredskapssammenheng, og kirkelige ansatte deltar i ulike fora for sivil beredskap. Jeg vil derfor utfordre både kommune og kirke til å:

11. Sikre at den lokale kirke involveres som aktør i forbindelse med beredskapsøvelser.

Det siste området jeg vil ta opp handler om:

V Medarbeiderskap og organisering

Det foregår mye rundt organisasjonsutvikling nasjonalt om dagen. Under Kirkemøtet 2024 skal det gjøres nye vedtak innen dette, blant annet om folkevalgte, bispedømmerådet og menighetsrådet. Mye av organisasjonsutviklingen handler om å styrke samhandlingen, både mellom de to organene i soknet, men også mellom soknets organer og bispedømmerådet. Vi er i utprøvingen av dette, og vi må finne mer ut av det i fellesskap. Hvis vi nå snakker om soknet, har Kirkerådet pekt på betydningen av godt samarbeid og samordning mellom menighetsrådene og kirkelig fellesråd. I tillegg er det jo viktig med gode møteplasser mellom folkevalgte og ansatte i kirkekommunen. Her er det syv menighetsråd og mange ansatte. Da er det kanskje i særlig grad viktig med de gode møteplassene og jeg vet dere har tanker om dette allerede. Jeg vil derfor utfordre til å:

12. Avholde og videreutvikle et årlig strategimøte mellom menighetsrådene og de ansatte, og et årlig møte mellom alle menighetsrådene og kirkelig fellesråd (jf. KR 17/24). Tema kan være gudstjenestelivet, kirkemusikk, diakoni, trosopplæring mm samt andre organisatoriske problemstillinger.

Under visitasen møtte vi kompetansesenteret på NTNU om informasjonssikkerhet. Dette er også et viktig fokus for kirka og vi blir stadig både mer bevisste og 14 kompetente på dette tema. Det ble opprettet god dialog i møtepunktet med NTNU under visitasen, og jeg vil utfordre til å:

13. Utforske muligheten for å bruke kompetansen på NTNU Gjøvik innen informasjonssikkerhet til å øve egen virksomhet.

Den kirkelige virksomhet er stor, og vi jobber på et mangfold av arenaer. Det har lenge vært en utfordring for menighetsrådene å ha det hele oversiktsbilde over alt som skjer, og dermed kunne være et strategisk organ som setter retning. Derfor har vi fått på plass verktøyet "Kirka vår- samlet plan for menighetene". Dette er både et verktøy for å samle planverket og å kunne se ting i sammenheng, men det ligger også en metodikk her som skal hjelpe oss med å gjøre strategiske satsninger bygget på god kunnskap om samfunnet rundt oss. Jeg vil derfor varmt oppmuntre, inspirere, utfordre og egentlig pushe litt på å:

14. Ta i bruk verktøyet og den strategiske metoden i «Kirka vår – samlet plan for menighetene» i alle menighetsråd og stab.

Et sentralt tema gjennom denne visitasen har vært organiseringen av de ansatte i Gjøvik. Dette har blitt løftet frem i flere møtepunkter og er også noe som går igjen i de visitasforberedende rapportene som er sendt inn. Å finne den rette modellen er ikke lett, og jeg har ikke noe svar på hva som er den aller beste akkurat her. Jeg opplever i alle fall er et samtaletema som engasjerer og som det er forskjellige meninger om. Jeg tror derfor det vil være klokt å nå ta en ny vurdering av dagens situasjon og å se på andre mulige måter å organisere seg på. Tema som samlokalisering, lokale staber mm er begreper som har kommet frem gjennom visitasen. Min siste og, jeg vil nok si, den aller største utfordringen er derfor:

15. Å gjøre en ny og grundig gjennomgang av organiseringen av de kirkelige ansatte i Gjøvik kirkekommune, både innenfor fellesrådslinja og prestedtjenesten for å se på den helhetlige ressursanvendelsen. Det handler om å utrede alternative organisasjonsformer, hvilke fordeler og ulemper som finnes, antall lokasjoner og å ha gode samtaler i både råd og stab. Det er også viktig å utrede om man har de rette møteplassene for samhandling og strategisk utvikling.

Avslutning

Da har vi kommet til slutten. Og fortellingen om denne bispevisitasen er fortalt. Men det stopper jo ikke her. Folkekirka vil leve her i soknene i uoverskuelig tid fremover. Fordi den er viktig. Den har et oppdrag. En formidler av nåde, håp og frihet. Menneskers egne fortellinger vil møtes av dette budskapet i kirka også i framtida. Der man kan ha sin tilhørighet og gjenkjenne både livet og Gud. Ja, en hellig, allmenn kirke!

Jeg vil avslutte med å takke.

Takk til alle som har planlagt visitasprogrammet. Takk for alle innsendte rapporter. Takk for gudstjenester, samtaler, håndtrykk og møter. Takk for alle fortellingene som har blitt delt med meg.

Jeg ønsker all lykke til med det videre arbeidet her i soknene Gjøvik.

Må Gud velsigne Biri, Bråstad, Engehaugen, Gjøvik, Hunn, Snertingdal og Vardal sokn!

Må Gud velsigne Gjøvik kommune!

Ole Kristian Bonden
Biskop i Hamar

Biskopens utfordringer til soknene i Gjøvik – visitasforedraget 17. mars 2024

- 1) Evaluere og videreutvikle årshjulet for gudstjenester i det enkelte sokn, og samordne dette med kirkemusikk, diakoni og undervisningstjenesten. Se på mulighetene til å søke ytterligere samarbeid med andre aktører i lokalsamfunnet for å forsterke kirkens berøring med livsfølelsen i nærområdet.
- 2) At råd og stab i menighetene Hunn, Engehaugen og Gjøvik sammen ser gjennom det totale aktivitetsnivået i menighetene for å være omforent om hva som vil være viktig å satse på i tida framover. Ha et særlig blikk på gudstjenestelivet, og hvordan man kan se dette i de tre menighetene i større sammenheng, muligheten for å utvikle tydeligere profiler i de ulike kirkene, og utnytte ressursene og lokalene på nye måter.
- 3) Se gjennom de ulike planleggingsmøtene knyttet til gudstjenestelivet for å se om man har de rette møteplasser og frekvens, for på denne måten å styrke ytterligere det tverrfaglige arbeidet mellom trosopplæring, diakoni, kirkemusikk og prestatjenesten.
- 4) Strategisk gjennomtenkning av det kirkemusikalske feltet, der man søker å øke involveringen av lokale krefter; kor, korps, ensembler, solister og instrumentalister mv.
- 5) Mulighetsrommet for å ha elever til orgelundervisning. Dette kan for eksempel være i samarbeid med kulturskolen eller lignende
- 6) Vurdere om det bør skapes en ny arena med representasjon fra alle menighetsråd for å drøfte, forankre og koordinere planverk innenfor diakon
- 7) Gjennom dialog med studentpresten på NTNU Gjøvik, finne ut av hvordan de lokale menighetene best kan bidra i tjenestetilbudet til studentene

- 8) At man innen det eksisterende ledertreningsarbeidet LupY utvikler en strategi for å arbeide med rekruttering til kirkelig utdanning og frivillig tjeneste
- 9) Formalisere barnehage/skole-kirke-samarbeidet med Gjøvik kommune som skoleeier. Sammen med kommune, skole og barnehage se på hvilket faglig innsteg man har for samarbeid og hvilke arbeidsmetoder det er mulig å bruke. Et allerede godt forhold danner grunnlag for framtida
- 10) Videreutvikle det tverrfaglige arbeidet og samordningen med alle menighetsråd for å forankre og koordinere planverkene innenfor kirkelig undervisning og læring (trosopplæring)
- 11) Sikre at den lokale kirke involveres som aktør i forbindelse med beredskapsøvelser.
- 12) Avholde og videreutvikle et årlig strategimøte mellom menighetsrådene og de ansatte, og et årlig møte mellom alle menighetsrådene og kirkelig fellesråd (jf. KR 17/24). Tema kan være gudstjenestelivet, kirkemusikk, diakoni, , trosopplæring mm samt andre organisatoriske problemstillinger.
- 13) Utforske muligheten for å bruke kompetansen på NTNU Gjøvik innen informasjonssikkerhet til å øve egen virksomhet
- 14) Ta i bruk verktøyet og den strategiske metoden i «Kirka vår – samlet plan for menighetene» i alle menighetsråd og stab.
- 15) Å gjøre en ny og grundig gjennomgang av organiseringen av de kirkelige ansatte i Gjøvik kirkekommune, både innenfor fellesrådslinja og prestetjenesten for å se på den helhetlige ressursanvendelsen. Det handler om å utrede alternative organisasjonsformer, hvilke fordeler og ulemper som finnes, antall lokasjoner og å ha gode samtaler i både råd og stab. Det er også viktig å utrede om man har de rette møteplassene for samhandling og strategisk utvikling

Rapport fra Gjøvik kirkelige fellesråd

Gjøvik kommune består av Gjøvik by og flere bygder. Innbyggertall var 30.799 i tredje kvartal 2023. Aldersfordelingen er ganske jevn, men med et høyere tall for aldersgruppa 25-29 år, noe som er godt forenlig med NTNU og utdanningsmulighetene i Gjøvik. Det dør flere enn det fødes på Gjøvik pr år. Men med innflyttingstallene i tillegg er netto befolkningsvekst 211 siste kvartal. Det forventes en sakte stigning i befolkningstall de nærmeste 30 årene.

78% av Gjøviks befolkning bor i tettsted. Tallet 49 innbyggere pr km² sier noe om at mange bor veldig spredt i andre deler av kommunen. Noe som tabellen under bekrefter:

Arealtype	Areal
Jordbruksareal	76,95
Skog	452,75
Åpen fastmark	3,56
Åpen myr	59,41
Bart fjell, grus- og blokkmark	0,007
Varig snø, is og bre	0
Ferskvann	43,31
Uklassifisert ubebygde område	0

Det er registrert 2350 som innvandrere eller født av innvandrere i 2023. Derav 900 fra Øst-Europa, 650 fra Afrika og 550 fra Midt Østen. Blant Eritreerne i Gjøvik er det en aktiv gruppe som regelmessig leier våre lokaler til sine samlinger.

Varehandel med alt det innebærer, er det som sysselsetter flest i kommunen. Helse og sosialtjenester følger nærmest. Det er flere som pendler inn til Gjøvik enn ut av kommunen (5231 – 7577)

Utdanningsnivået er som tabellen viser:

Utdanningsnivå	Personer 16 år og over
Grunnskole	6506
Videregående skole	9700
Universitet og høyskole – kort	6348
Universitet og høyskole – lang	2056
Uoppgitt eller ingen fullført utdanning	142

Barnehagedekningen er neste 100%.

De aller fleste bor i egne boliger (77,7%), det beskrives at 8,9% bor trangt.

Disse tallene er ikke i seg selv urovekkende, men det er en økende grad av barnefattigdom i Gjøvik. Dette jobbes det med fra kommunens side og også fra kirken med å gi tilbud på rimelige eller gratis aktiviteter og evt tilskudd for å delta. Men dette er et trist og alvorlig problem.

Forholdene til barn og unge i Gjøvik er en av våre prioriterte områder som det vil komme fram i andre rapporter også.

I Gjøvik kommune er 70,9 % medlem av Den norske kirke mot 63,7 på landsbasis. Det er høyere medlemstall på bygda enn i byen.

Kirkelig fellesråd har 34 ansatte, fordelt som vist i tabell.

Stilling pr. 31.10.2023	Størrelse	Årsverk
Stab		
Kirkeverge Line Langseth Bakkum	100%	
Kirkegårdskonsulent / ass. Kirkeverge	(100%)	Denne stillingen er fordelt på andre på kontoret
Økonomikonsulent, Arnhild Kløvrud	100%	
Kirkemusikere		
Kantor Gjøvik Paul Wilmot	100%	
Kirkemusiker Marit Tøndel Bodsberg	20%	Samarbeid m/ Gjøvik menighet
Organist Engehaugen, Kolbjørn Sandnes	15%	
Organist Engehaugen Christian Spørild	30%	
Kantor Hunn, Bram Janssens	100%	
Organist Vardal og Bråstad	50%	Vakant-løses med vikarer
Kantor Biri, Inger Schiager	45%	90% fra juni 2022-seniortiltak
Kantor i Snertingdal, Inger Schiager	45%	
Prosjektstilling kor og småbarnstrall Biri Astrid Ekern Dyb-Sandnes	10%	
Menighetssekretær/saksbehandler		
Sekretær, Karianne Fangan	100%	
Saksbehandler/menighetssekretær Engehaugen og Snertingdal Hege Breang	100%	
Saksbehandler/menighetssekretær (Hunn) Geir Skaug	60%	Kontorleder fra høsten 2022
Saksbehandler/menighetssekretær Vardal og Bråstad Hilde Bakkenget	60%	

Saksbehandler/menighetssekretær Biri og Gjøvik og arkivoppgaver Linn Elise Antonsen	100%	
Saksbehandler for prostens	50%	Vakant, nylig utlyst på nytt

Kirketjenere		
Kirketjener Gjøvik, Ole Chr. Schrøder	50%	
Kirketjener Engehaugen, Sigmund Antonsen	100%	
Kirketjener Seegård / Nykirke, Ole Wilhelm Skundberg	80%	Perm 20% pga politisk verv
Kirketjener Gjøvik gravlund, Johan Egge	100%	
Kirketjener Hunn kirke / krematoriet	(100%)	Permisjon i 2 år
Kirketjener Hunn gravlund / krematoriet, Jan Roar Glitten	100%	
Kirketjener Hunn gravlund / krematoriet, Roy Holm	100%	
Kirketjener krematoriet, Petter Sveen	100%	Innleid fra firma foreløpig
Kirketjener Biri, Per Arne Kristiansen	100%	
Kirketjener Vardal, Trond Veseth Graver	100%	
Kirketjener Bråstad / Gjøvik gravlund / krematoriet, Gunnhild Sebak	100%	
Kirketjener vikar Oddbjør Herje	50%	
Kateketer / trosopplærere		
Kateket / leder trosopplæring, Karsten Torp	100%	
Kateket, Hilde Engevoid	100%	
Trosopplæringsmedarbeider, Eiliv Holm	100%	
Trosopplæringsmedarbeider musikk Christian Sporild	20%	
Trosopplæringsmedarbeider Bjørnar Nome	100%	
Flere ungdommer ansatt på timebasis nå for prosjekt «Det gule huset»		
Diakoni		
Diakon, Hilde Kristin Gresbakken Jarlvang	50%	Permisjon 50%
Diakon, Kari Karsrud Korslien	100%	
Diakoniarbeider Christian Sporild	50%	Vikar for Hilde K
Til sammen 34 ansatte som utgjør		26,85 årsverk

Fellesrådets virksomhet og utfordringer

Ønsker å være et VI.

Siden medarbeiderundersøkelsen i 2021 har vi hatt fokus på å være et VI. Personalet er veldig ulike i utdanning og bakgrunn og sammen med prestene er det enda mer sammensatt. Vi jobber mot å bli et bedre VI. At alle skal tenke at det er VI som utfører

oppgaver. At det er VI som evt gjør noe som ikke er så lurt. Slik at det ikke bli deling i VI og DEM innad. Dette er noe vi må holde varmt og jobbe videre med!

I september 2022 hadde vi en trist hendelse med en ungdom som døde i en ulykke. Både i tida mellom dødsfallet og gravferden og i gravferden hadde vi et ordentlig VI samarbeid. Det var åpen kirke og flere ansatte fra alle yrkesgrupper var med for å støtte familien og ungdommene i den bygda. Det gjorde også noe med vårt samarbeid og viser at vi kan jobbe sammen.

Kirkemusikk er viktig og bra!

Vi har stor aktivitet i kirkemusikk. Først og fremst i Gjøvik og Biri kirker. På sommeren er det sommerlørdag i Gjøvik med korte konserter med høy kvalitet. I Biri er det konserter i juli måned. Dette er gratis konserter som er godt besøkt. Vi har en utfordring med økonomien til dette da det er artister med høy kvalitet som skal ha lønn for oppdragene. Men vi har ønsket å holde det som et gratis tilbud.

Gjennom året ellers er det konserter både av egne og eksterne aktører. Vi har de siste årene satt av penger i et årlig fond i fellesrådet der kirkemusikerne våre kan søke midler for tilskudd eller dekning av konserter og oppsetninger.

Det jobbes også godt med musikk til gudstjenester. På spesielle dager toppes det med innleide musikere i tillegg. Det er forsanger gruppe i noen av kirkene.

Vi har kor både for voksne og barn.

Diakonien og trosopplæringen leverer egne rapporter derfor skrives det ikke mer om dem her.

Prioritert langtidspan for Kirkelig fellesråd (m.a. investeringer, vedlikehold og stillinger).

Fellesrådet har i lengre tid jobbet ut fra handlingsplan. Med god forståelse og godt samarbeid med Gjøvik kommune har det meste blitt gjennomført. Dette speiler seg i rapporten om kirkene. Både kommunen og Fellesrådet har etterlyst en mer langsiktig plan. Det vil vi utarbeide fra 2024.

Handlingsplanen fram til 2023, ligger ved.

Siste års regnskap og budsjett for inneværende år ligger som vedlegg.

Vurdering av den generelle tilstanden for kirker og kirkegårder.

Vi har siden starten av 2000 hatt meget bevisst satsing på kirker. Gjøvik, Biri, Hunn og Vardal ble total renoverert i perioden 2005 – 2010. Men med gamle bygg er det hele tiden nye ting som dukker opp nedenfor følger en kort status:

Biri kirke

Trekirke fra 1777. Spesiell og verdifull treskurd. Den har nylig blitt vurdert av konservator og rengjøring og vedlikehold står på planen for 2024.

Kirka trenger maling utvendig, sliping og maling av gulv innvendig. Utvendig maling står på investeringsplanen i kommunen for 2025-2026.

Kirka får også nytt orgel, kontrakt ble skrevet med orgelbygger 19/12-23.

Oppgradert brannvarslingsanlegg nylig.

Bråstad kirke

Trekirke fra 1963.

Her har det vært en utfordring med grunnforholdene. Det er drenert og murt opp ny mur i 2022. Står igjen litt arbeid der som ikke haster.

Engehaugen kirke

Trekirke i bygg som ble reist som HVPU institusjon og overtatt som kirke i 1994. Det er byttet gulv og malt tak i kirkerommet 2021-22. Vært et problem med lekkasjer slik at det er gjort tettinger flere steder på tak.

Oppgradert brannvarslingsanlegg 2022.

Klokketårnet restaurert 2022.

Er noen råtne bord utvendig kledning.

Gjøvik kirke

Trekirke fra 1882

Fullstendig renoverert 2007.

Oppgradert brannvarslingsanlegg 2023.

Behov for utvendig maling. Satt på investeringsbudsjett fra Gjøvik kommune 2025-2026.

Hunn kirke

Total renovering før 2010. Vært lekkasjer fra det flate taket i ettertid. Dette ble reparert i 2021. Grei tilstand nå.

Nykirke kirke

Trekirke fra 1872. Nytt skifertak i 2017. Oppgradering av toalett og andre ytre rom i 2022.

Seegård kirke

Trekirke fra 1997. Gjenreist etter kirkebrann. Torvtak med utfordringer. Vært lekkasje flere steder. Dette jobber vi stadig med å utrede og utbedre.

Vardal kirke

Trekirke fra 1803. Denne ble også renovert i perioden 2006-2010. Da ble den også malt utvendig. Malingen skaller av, og det må skrapes og males igjen. Samtidig er det flere løse skiferheller på taket slik at hele taket må antagelig skiftes. Dette er satt på kommunenes budsjett for 2024 med 5 mill. kroner.

Flere av de gamle kirkene har i tillegg utfordring med gammelt oppvarmingssystem som både er lite økonomisk og til dels vanskelig å regulere.

Gravplassene i kommunen.

Kirketjenerne jobber godt med å holde sine gravplasser ved like. Vi har fordelt slik at alle har bygg og gravplasser som er «deres». Dette gir en ekstra ansvarsfølelse.

Det er opprettet navne minnelunder på Hunn og Biri. Målet er at dette skal etableres på alle gravplassene. Gjøvik gravlund er den neste.

I 2023 har vi gjort grunnarbeidet for digitalisering av alle gravplassene. Dette vil komme på plass og bli tilgjengelig for publikum i løpet av 2024, både med mulighet for elektroniske søk og bedre merking på stedet.

Gjøvik krematorium. Vi har hatt krematorium side 70- tallet. I 2010 stod det ferdig et nytt bygg med moderne renseanlegg. Dette er igjen oppdatert i 2017 slik at vi har meget moderne teknikk. Utfordringen vår er at vi er det eneste krematoriet med kapasitet i Innlandet. Og dermed kremerer vi langt over anbefalt grense for én ovn. Vi jobber nå med å utvide med et bygg til med ovn nummer to og renseanlegg. Vi har alt annet, som personell, kompetanse, kjølerom og serviserom slik at det er bare ovn med separat renseanlegg som trengs for å sikre driften og gi et nødvendig tilbud til Innlandet.

Vi har også 2 kapell; Gjøvik og Hunn. Begge er i hyppig bruk og er livssynsåpne med det at de ikke har symboler som ikke alle kan ha i en seremoni. Hunn med altertavle som er vendbar og med to motiv. Gjøvik med sitt enkle interiør med vindu mot Mjøsa som altertavle.

Vurdering av kontorforhold og rutiner for arkiv og kirkebokføring.

De ansatte er delt på 4 kontorsteder. Kirketjenere og noen av organistene har enten hjemmekontor eller kontor i kirka.

Kontorsteder: Strandgata 13 a, Biri, Diakonihuset Engehaugen kirke (Diakoni) Det gule huset Ynglingen Svoldersgate (Trosopplæringen)

Strandgata 13 a.

Der er 6 av 7 prester inkludert prost. Alle saksbehandlerne og kirkevergen Nyoppussede lekre lokaler som har alt.

Biri: Kontorer for prest og kantor Biri. Brukes litt av saksbehandler og kirketjener. Kontoret har greit med kontorutstyr (PC, Skrivere, Storskjerm). Men det er gamle lokaler som det ikke er gjort noe med på lenge. Gjøvik kommune leier på vegne av oss.

Det gule huset Ynglingen: Her holder trosopplærerne til. Gammelt hus som er noe renoveret. Eier er KFUK KFUM, vi leier. For tiden har vi en avtale med dem om at vi er drivere av huset. Brukes både som kontorer og til mange aktiviteter. Dette står det mer om i *trosopplærernes rapport*.

Diakonihuset: Holder til i Engehaugen kirke. Lokalene der barnehagen var tidligere er pusset opp på dugnad. Her er kontorer til diakonene og mye aktivitet i diakoniens regi. Se også *deres rapport*. Alt i alt har vi helt greie lokaler. Men ønsket hos de fleste av oss er en fullstendig samlokalisering i lokaler som kan romme både kontorer og aktiviteter uten at det ene påvirker det andre negativt. Vi har en utfordring med å bli et ordentlig VI og håper at samlokalisering kan være et riktig skritt på den vegen. Selv om arbeidsoppgavene gjør at ikke alle vil ha tilholdssted i et felles lokale.

Rutiner for arkiv og kirkebokføring: Vi startet med Public 360 i oktober 2015 og har etter det et fullt elektronisk arkiv, både for kirkevergens saksbehandling og rådsbehandling i menigheter og fellesråd. Vi har også integrasjon mellom fagsystem for gravferd og P360 slik at alt av dette også er elektronisk arkivert.

Prestene er ikke i gang med å arkivere. Men det meste av deres saker arkiveres via menighet/sokn. Prosten har også elektronisk arkiv.

Vi vil også fremheve at vi gir et godt saksbehandlertilbud til rådene. Vi har egne saksbehandlere for hvert råd, de fleste har to råd i tillegg til andre oppgaver. Det gjøres godt arbeid både i forkant, under og i etterkant av møtene. Det vi fortløpende vurderer er om vi gir for mye hjelp og som saksbehandlere kan bli for sentrale i rådene.

Gjøvik 4/1 2024

Line Langseth Bakkum

Kirkeverge

Diakoni i Gjøvik kirkelige fellesrådsområde- bakgrunnsrapport ved Bispevisitas 2024

Innledning

Diakonihuset ble etablert i februar 2019, og er et kompetansesenter for diakoni for hele kirkekommunen. Det ligger på Engehaugen der vi har to 100% stillinger fordelt på 3 personer. Arbeidet er organisert gjennom diakoniutvalg lokalt, lokale planer og en diakonal plattform for Diakonihuset som bygger på Plan for diakoni i Den norske kirke. I denne rapporten, i anledning biskopens visitas 2024, peker vi på samarbeid, tiltak og utfordringer som diakonien står i og som vil påvirke framtidens kirke.

Samarbeid

For det første har diakonien organisert seg gjennom diakoniutvalg som jevnlig møtes, også på tvers av menighetene. Her hentes inspirasjon, og ved bredere kjennskap til hva menighetene gjør, deler man erfaring og ser på muligheter for konkret samarbeid. I tillegg er diakonene til stede på diakoniutvalg når de er invitert til drøfting av spesielle saker som f.eks. lokal besøkstjeneste. Diakonene deltar også jevnlig på felles samordningsmøter med kirkeverge, prost, prester, organister og trosopplæring og deltar i ledergruppe og kan melde behov videre i organisasjonen. Dessuten inngår Diakonihuset i nettverk med andre kristne organisasjoner, Blå Kors, Globus, felleskirkelige lovsangsarrangementer og Velkommen til Gjøvik.

Musikkmøter

Diakonien og trosopplæringen har det til felles at de søker samarbeid på tvers av menigheter både innenfor og utenfor menighetskjernen. I prosjektet «Musikkmøter» var det diakoni og trosopplæring som søkte midler sammen for å se på muligheter for å utvikle musikkmøter på tvers av generasjoner i samarbeid med barnehager og institusjoner. Prosjektet har fått ulike ringvirkninger. Generasjonssangen er spredt til flere institusjoner og flere nye barnehager er involvert veiledet av trosopplæringen og diakoni. Diakonien

hadde i 2019 erfaring fra «Prosjektkoret Spiren» - med 3 øvelser og en konsert, og det ble spiren til å etablere «Syng med oss» en gang i måneden og «Sangbussen» - dagstur i buss med sang i fokus underveis og på ulike stoppesteder.

Nedstengningen av Norge skjedde midt i prosjektperioden for musikk møteprosjektet og barnehagebarn kunne ikke besøke institusjonene. Da startet trosopplæring og diakoni arbeid med bygdekvalder som «Dåp før og nå, om lokale dåpstradisjoner». Dette var et samarbeid mellom Den norske kirke (organisert av Kirken min og Diakonihuset), bygdekvinnelaga og Mjøsmuséet i form av Bygdekvalder, i Seegård kirke, Biri omsorgssenter, Vardal menighetshus og i Tingbygningen på Hunn. I samarbeid utviklet vi et hefte som kunne brukes på de fire ulike bygdekvaldene i kirkekommunen og som har vært delt ut til babysangforeldre siden. I heftene var det lokale bånduller og salmer fra ulike tidsepoker og historiske fortellinger om dåp.

På bygdekvaldene var det også utstillinger der de som hadde lyst, ble oppfordret til å ta med seg dåpskjoler som ble vist fram i tillegg til museets egne bidrag til utstillingen. På enkelte steder kunne det være mellom 40-60 dåpskjoler. I tillegg ble enkelte dåpskjoler utstilt i sommeråpen kirke i Gjøvik.

Bygdekvaldene skapte et stort engasjement og de involverte samarbeidspartnerne ville gjerne gå videre til andre seremonier i kirkens liv. Høsten 2023 ble det derfor nye bygdekvalder med «Gravferd før og nå - lokale gravferdsskikker». Allsang og korsang, utstilling og miniforedrag inngikk i programmet som igjen ble gjennomført på fire steder i kommunen (Tingbygningen på Hunn, Vardal menighetshus, Biri og Seegård kirker), og som involverte de samme samarbeidspartnere i tillegg til lokale historielag og lokale aktører med kompetanse på området. Det er ønskelig at Bygdekvaldene videreutvikles med andre ritualer, utstilling, fortellinger, sang og kultur som tema.

Sorgstøttearbeid, samtaler og grupper

I Gjøvik har det over lang tid utviklet seg et solid samarbeid mellom kommunen og kirkas diakoni. Det har ført til faste møtepunkter for oppfølging av samtaletilbudet og samarbeid om sorggrupper. Dessuten er både kirka og kommunen representert i Sorgalliansen som er et landsdekkende kompetansenettverk for fag- og likepersoner som møter etterlatte og pårørende. Hovedmålsettingen er å gi en stemme til etterlatte som har opplevd tap ved død, og forebygge kompliserte sorglidelser.

Diakonihuset har også faste møter med lindrende enhet på Haugtun og benyttes til samtaler og samarbeid.

Dessuten er Kirka i Gjøvik ved Diakonihuset aktiv i Hamar Bispedømme for å videreutvikle sorgstøttearbeidet i Innlandet. Ansatte og frivillige som er involvert tilbys kurs jevnlig.

Høsten 2023 ble kirketjenere som er tett på sørgende i sitt arbeid, invitert til «God å snakke med kurs» som ble arrangert av Diakonihuset og Kirkens SOS. Andre inviterte var besøkere og frivillige fra Marita stiftelsen. Vår diakonale tenkning innebærer at alle kan

utvikle seg og bli tryggere på å møte mennesker rammet av sorg. Dette kvalifiseringsarbeidet omfatter så vel ansatte som frivillige og pågår kontinuerlig. Vi tror at involvering og samarbeid med flere kan øke kapasiteten lokalt til å være der for hverandre i vanskelige livssituasjoner.

Smågrupper og møteplasser

Åpent hus var en ukentlig møteplass fra starten av. Imidlertid har oppslutningen vært lav den senere tiden, sannsynligvis fordi det er kommet andre nye møteplasser i nærmiljøet. Etter fire år prøver vi oss fram og satser litt annerledes. Vi oppfordrer folk til å delta på de ulike hyggetreffene som holdes jevnlig i Engehaugen, Seegård, Hunn og Bråstad. De har god oppslutning og involverer frivillige både i planlegging og gjennomføring. Videre har vi en hobbygruppe på Diakonihuset på kveldstid, 2. og 4. mandag i måneden, samt Syng med oss en gang i måneden i tillegg til to sorggrupper hver 14. dag.

Flere frivillige er involvert i arbeidet. Trosopplæringen har superonsdag i Hunn kirke med middag og fellesskap for småbarnsforeldre og barna deres hver uke. Denne diakonale møteplassen, som er for alle menighetene, og som oppsto i 2023, har vi ønske om å involvere oss i, i en turnus med andre. Diakonien har et spesielt ansvar der få, eller ingen bryr seg. Det betyr at man må mobilisere og være klar for nye prioriteringer og endringer når det trengs.

Use your talents (UYT) – Perspektiver og metode

Diakonihuset har gode sang og musikk-ressurser gjennom ansatte og frivillige. Ved å gjøre noe vi alle brenner for, opplever vi å få til mer. I Use your talents-metodikken er dette en kjerne for å spre engasjement. Engasjement smitter når folk inviteres til å gjøre noe meningsfullt gjennom den de er og det de er gode på. I UYT tankegangen er alle gitt gaver og ressurser i kraft av å være skapt i Guds bilde. Det er det engasjementet som du representerer i kraft av deg selv som Guds skapning som fellesskapet i kirke og lokalsamfunn trenger. Vi er alle verdifulle for fellesskapet. Kirken trenger din og min erfaring for å representere våre liv slik de leves i sitt mangfold. Da vil diakonien blomstre og de fellesskap som bygges kjennes relevante fordi de spiller noe ekte og sannhetssøkende.

Våre forsøk på å finne mening i og gjennom erfaring kan bidra til en større livsfølelse også i smerte og savn. Empati og medfølelse utvikles når vi synger sammen, hører på hverandre og gjør nye erfaringer i lag. Eksistensielle spørsmål og reaksjoner vil kunne finne fotfeste i en form for gjensidig forståelse uten nødvendigvis å gi eviggyldige svar eller fasit for alle. Diakoni blir derfor utkast til forståelse, dannet i fellesskap med andre, der vi alle bidrar med utkast til mening. Til forskjell fra tidligere objektiverende syn på hjelp, der noen utelukkende hjelper den andre, er diakonien i framtidens kirke forstått som et lagspill. Det er fotvaskingen, Jesus som hjelper oss, som er utgangspunktet for at vi alle kan hjelpe hverandre i fellesskap. Fellesskapet har fått en unik gave og i diakonien møtes mennesker som mottar, utvikler og deler videre. UYT brukes for å finne fram til nye muligheter. Vi etterspør hva våre samarbeidspartnere og menigheter skulle ønske at vi fikk til i

fellesskap. Mange svar gis, men det kan dreie seg om bedre samarbeid med kommunen om besøkstjeneste, fellesskapsforum der flere synspunkter kommer fram og fokus på barn og unge i en tid med mindre plass for tro i skolehverdagen.

Diakonihuset har «et større vi i kirka» som et satsingsfelt. Vi tror at det ikke bare handler om å kunne si og foreslå, men ha reell innflytelse på hva og hvordan man arbeider for å få til et større vi i framtidens kirke.

Rapport fra Diakonihuset, Kari Karsrud Korslien, Hilde Kristin Gresbakken Jarlvang og Christian Sporild

KirkenMIN – Kirkelig undervisning og læring i Gjøvik

Noen tall og fakta:

Fullskala fra 2009

Plan levert 2011, revidert 2016

ca 2 mill. i midler

ca 3,6 mil i drift

2 kateketer, 1 menighetspedagog, 1 trosopplærer, 1 musikkarbeider, mange ungdomsarbeidere, 60-70 ungdomsledere

ca 200 konfirmanter

Veldig forenklet plan:

0-4 år Babysang (stort) Familiesprell, Generasjonssang, Hjerterevn, 4 års bok
4-6 år Kirkerotter, teater og film + barnas jul, blomstergudstjeneste og besøk i barnehagene.

9 år Tårnagent

11 år LysVåken (Stort)

12 år 12-12 for 12ere

14 år Konfirmantopplegg m/femdagers leir

15-18 LupY

Veldig forenklet arbeidsfordeling:

0-4 år løses av en ansatt og prestene. Babysang er veldig populært og har høy oppslutning. Det drives tre ulike grupper, Engehaugen, Biri og Snerthingdal. KirkenMIN og Diakonihuset har hatt et prosjekt med generasjonssang, musikk møter på tvers av generasjoner. Dette videreføres og samarbeidet fortsetter. Resten løses av tre ansatte, prestene og ungdomslederne med litt hjelp av frivillige voksne i menighetene.

Vi har hele veien vært opptatt av å «leve» med planen sli at kalender og års-hjulet styres av planen. Vårt hovedfokus har i mange år vært konfirmantarbeidet og ungdomsarbeidet som følger av det. Videre her nå følger en detaljert beskrivelse av hvordan vi tenker og organiserer trosopplæringen vår for å nå best mulig ut til flest mulig i alle menighetene.

Organisering av trosopplæingstiltak i Gjøvik:

Bakgrunn: Gjøvik kirkekommune består av 7 menigheter og 8 kirker. Et gjennomsnittlig kull med døpte i alle menigheter i Gjøvik består av ca. 150- 230 barn. Ansattressursene i Kirkenmin består av fire stykker, to kateketer, en menighetspedagog og en trosopplærer. Tradisjonelt vil en ansatt betjene hver sin kirke ved ulike arrangement. Alternativt måtte alle arrangement legges til ulike tidspunkt i kirkene, der et arrangement går over flere helger. Slitasjen på frivillige og ansatte ville bli stor og en trosopplæring over tid ville bli utfordrende å opprettholde med tanke på rekruttering av frivillige og med trosopplæringstiltak som er gjentakende over flere år. På bakgrunn av alle disse faktorene, har vi i mange år jobbet og brukt ungdomsledere på stort sett alle trosopplæringstiltak i Kirkenmin.

Organisering: (I denne beskrivelsen vil Lysvåken bli brukt som eksempel.) Lysvåken bli presentert for menighetene som et saksfremlegg i til menighetsrådene i kirkekommunen. Prosjektet bli presentert, med hva trosopplæringen stiller med av ressurser, hvem i staben i Kirkenmin som er prosjektleder, tidsrammer, matleveranse osv. Menighetsrådet blir utfordret til å finne en Lysvåken kontakt, nattevakter og ev mat medhjelper. Dato for Lysvåkenkontakt møte er foreslått i saksfremlegget. Dette møtet er en mer detaljert gjennomgang av arrangementet, der forventningsavklaring og forberedelser står sentralt. På disse møtene er det alltid «ansvarlige» ungdomsledere med.

Ungdomsledere: Vi har i Kirkenmin 60-70 ungdomsledere. De er med på et ledertreningsprogram som heter LUPY. Leder utvikling på Ynglingen. LUPY er en av hovedarbeidsoppgavene våre i Kirkenmin. Etter endt konfirmasjonstid kan man søke om å bli med i LUPY. Da binder man seg for to år og forplikter seg ved kontraktinngåelse til å være med som ledere på ulike arrangement i trosopplæringen på Gjøvik. I kontraktløpet vil det også være kursing på flere sider ved lederskap, samt bli kjent med ulike praksiser i kirken som korsssamling, andakt, bønn osv. Mange ungdomsledere velger å bli med lengre enn den kontraktfestede perioden på to år. Disse ungdommene er en enorm ressurs som ledere.

Ungdomsledere på Lysvåken: I forkant av Lysvåken har vi to kurskvelder (Lupy kvelder). Før den første LUPY kvelden fordeler vi ungdomsledere på de kirkene de skal være med som ledere. Den fordelingen gjøres ut ifra ønsker, kirketilhørighet, erfaring og ikke minst behovet i kirkene. På dette tidspunktet har vi ikke oversikt over hvor mange påmeldte det er til Lysvåken, så ungdomslederne må være forberedt på flytting kirkene mellom. På denne kurskvelden møter de lysvåken kontaktene oppnevnt av menighetsrådene. De setter seg sammen kirkevis og bestemmer hvem ungdomsledere som skal på hvilke kurs. Kursene defineres av programmet på Lysvåken. Sammen med lysvåken kontaktene finner de ut om de trenger flere møter, fordeling av ansvar, oppmøtetidspunkt på arrangementsdagen osv.

Den andre kurskvelden går de på de kursene de ble enige om på forrige Lupy kveld. Er man satt opp på kurs betyr det at man har ansvaret for den aktiviteten på Lysvåken. Kursene vi har i forbindelse med Lysvåken: Korssamlingskurs, kristuskranskurs, leke/dans/sang kurs, drama kurs og helt sjef kurs(kurs for spesielt ansvarlig ledere).

For eksempel, har man ansvaret for korssamling betyr det forberedelse, rigge til, gjennomføre og rydde opp. Den «ansvarlige» Lupy lederen er mentor og leder for de andre ungdomslederne. Det er en erfaren, eldre ungdomsleder som fungerer som bindeleddet mellom lysvåkenkontaktene og de andre ungdomslederne. Denne lederen ligger i forkant av programmet, minne på og rettleider de andre uerfarne lederne. Denne funksjonen er et resultat av tidligere erfaringer der samarbeidet mellom ungdomsledere og voksne ikke alltid har fungert så bra. Det har ofte gått på at voksne ikke har tillit til at ungdommer gjør det de skal, eller at de ville gjort det annerledes selv. Gjennom konkrete kurs som videreføres i praksis, blir LUPY kveldene svært relevante som helhetlig ledertrening.

På lysvåken er det alltid noen ungdomsledere som har egne oppdrag. Et team reiser rundt mellom kirkene. De kalles for «Sangbussen» og lærer bort lysvåken sangen og noen andre sanger som skal brukes under gudstjenesten. De gir lederne i kirkene en velkommen pause på et arrangement som varer i mange timer.

Ansatt organisering: En i staben er prosjektleder. Prosjektleders oppgave er å koordinere de andre ansatte, ha god kommunikasjon med lysvåken kontaktene, ungdomsledere og andre voksne frivillige. Prosjektleder har ansvaret for at det blir sendt ut innbydelser, deltagerbrev, laget beredskapsplan og at nødvendige innkjøp av utstyr til arrangementet blir gjort.

Prosjektleder har hovedoversikt over arrangementet, lager forslag til program og delegerer til andre i staben når det er nødvending. Prosjektleder har dialog med prestene, de er med på arrangementet og forbereder gudstjenesten på søndag sammen med deltagerne. Lysvåken avsluttes i alle arrangerende kirker med en lysvåken gudstjeneste der barna opptrer med lysvåken sangen og dansen. Alle påmeldinger til arrangementet går til Kirkenmin. Alle deltagerbrev og kommunikasjon ut blir sendt fra Kirkenmin. Det gjelder også promotering i aviser og på sosiale medier. Staben varsler brannvesenet om arrangement i de aktuelle kirkene, en beredskapsplan blir laget med viktige telefonnummer og hva man gjør i en krisesituasjon. Lysvåken kontaktene setter seg inn i denne.

Praktisk: Pr i dag arrangeres Lysvåken i fem av Gjøvik kirkekommunes kirker: Engehaugen, Hunn, Vardal, Biri og Snertingdal. Det blir pakket like mange kasser for å arrangere i kirkene. I Kassene er det engangsutstyr, penner, ark, plakater, telys, kristuskranser til alle deltagere, t-skjorter, osv. Egne kasser blir pakket med mat til kveldsmat, frokost og litt snacs. Alt det prosjektledelsen mener er nødvendig for å arrangere i de ulike kirkene. I alle kassene er det med en Lysvåken perm. I denne permene er det forslag til program, ungdomslederlederoversikt, voksenoversikt, beredskapsplan, og

ikke minst deltagerliste med særskilte behov for den aktuelle kirken. Både kassene og permene er pakket spesielt for den spesifikke kirken ut ifra antall deltagere og ledere og inneholder alt for å arrangere. På arrangementsdagen kjører staben ut alt utstyret til kirkene. Middagen bestilles og hentes på Viken folkehøyskole. Den hentes av staben og kjøres ut til kirkene.

Konklusjon: Etter denne arrangements modellen opplever vi at Lysvåken blir svært effektivt. Menighetene kan prege på sin lokale måte og selv om arrangementsledelsen er sentral, arrangeres Lysvåken lokalt. Videre er ungdomsledere er suksess faktor. De får ekte ansvar, der de må gjennomføre et arrangement i sin egen kirke. Det skaper bånd dem imellom og de får en tilhørighet til kirken. De opplever at det er en plass for dem og at de er nødvendige. Slik vi ser det handler trosopplæring om de lange linjene. Dersom barn og ungdom får gode møter, og en god opplevelse vil kirken bli en aktuell arena for dem også i framtiden. De vil gifte seg i kirken, døpe barna sin i kirken og oppleve kirken som relevant i egne liv.

Lupy, dobbel trosopplæring:

En av de eldre ungdommene i Lupy skrev et tilbakeblikk på året 2023 til Lupy's julebord, her er oppsummeringen av et Lupy-år:

Det første som skjedde i år, var ski NM på Vind. Her var det mange Lupyere som hjalp til for å få dette arrangementet til å funke. Lupy stilte med parkeringsvakter, maskoter og mange folk for å lage liv og røre. Ski NM ble Gjøvik's stolthet i Januar 2023 og det er veldig fint å tenke på at Lupy var en stor del av dette. Det var et arrangement som tok en del tid fra fritiden, men også fra skoletiden. Det er fint å vite at så mye ungdom ønsket å hjelpe til og la ned så mye tid til ski NM.

Det andre som skjedde i år, var jo Kick-off. Kick-off er det første møtet med årets konfirmanter. Vi lærer mye om konfirmant-kullet, hvordan de er, hvor lett de følger med og om de engasjerer seg. 08-kullet hadde lett for å følge med. Det var utrolig moro å gjennomføre Kick-off for 08-kullet. De var med å lage show ved å være med å synge, danse og være frivillige på scenen. Lupy var veldig fornøyd med Kick-off 2023 og konfirmantene så langt.

Så kommer vi til tårnagent. På tårnagent samler vi masse 3. klassinger til å bli kjent med kirken sin. De får vært agenter i egen kirke. Gjennom tårnagent skal de få lov til å være med opp i kirketårnet og lete etter spor og mye annet gøy. Det er alltid stor stas for barna å se at lederne også er med og leker og har det gøy. Vi ser et det er mange barn som setter stor pris på ledernes omsorg, glede, og engasjement. Dette er superviktig for at barna skal ønske å lære mer om kirken og hva den kristen tro er.

Neste vi hadde var fasteaksjon. Fasteaksjonen er en aksjon hvor vi samler inn penger for andre som ikke har tilgang på nødvendige ting. I år var det rent vann vi samlet inn penger til. Det var stor stas for konfirmantene som deltok på aksjonen, men også for lederne som

var med å jobbe rundt faste aksjonen. Det ble sendt dirkete fra studioet i kjelleren på Hunn kirke. Denne direkte senningen ble innført etter en litt annerledes konfirmant år under pandemien. Vi er veldig glade for at dette ble gjennomført i år også. Konfirmantene i 2023 samlet inn en god del penger. De samlet inn hele 217 000 norske kroner. Det vil si at det 870 personer som har fått varig tilgang på vann.

Så var det tid for konfirmantdag. Dette er den siste happeningen som skjer med hele konfirmantkullet før leir i august. Under konfirmantdagen samler vi alle Gjøviks konfirmanter i og rundt Gjøvik kirke. Det er masse moro som skjer denne dagen. Konfirmantene blir kjent med hverandre og med lederne. Det er så mye som skal på plass i forkant av konfirmantdagen. Derfor er vi helt avhengig av at dere hjelper til og møter opp. Takk for all innsatts dere legger ned for alt skal funke slik vi ønsker.

Den første uka i sommerferien har vi arrangert Superuka. Superuka er for 4-7 klassinger. Det er masse forskjellig som skjer gjennom denne uka. De er med på masse forskjellige aktiviteter. De får servert mat, masse lek og moro. Det finnes aktiviteter som passer for alle og enhver på superuka.

I august skjedde det mye generelt i Norge. Vi hadde uværet Hans på besøk bland annet. Mens dette var det alle andre tenkte på tenkte vi på konfirmantleir. Det var nok mange spente konfirmanter, men også ledere. Det er så mye som skal på plass før vi reiser på konfirmantleir, og før vi er klare til å ta imot konfirmanter. Leir i år ble super bra. Det var så mye bra jobbing blant lederne og så mye positivitet blant konfirmantene. Det er 2 grunner til at leir ble så bra som det ble. Vi hadde mange gode ledere som er med å lage en så bra leir. Og den andre grunnen er konfirmantkullet. Det var en drøm å ha med seg 08-kullet på leir. Det var så moro å lage leir for et konfirmantkull som virkelig ville gjøre dette til en super avslutning på konfirmanttiden. Vi håper hele 08-kullet har fått minner for livet etter konfirmantleir.

Når vi startet igjen i høst fikk vi en gave fra menighetsrådene i Gjøvik. Vi fikk en tur til Rush trampolinepark på Hamar. Dette var en takk fra menighetsrådene for all den gode jobben LupY gjør for kirkene på Gjøvik. Vi jobber med så mye forskjellig rundt om i menighetene i Gjøvik. Alt fra tårnagent til konfirmantleir. Det virket som dette var en takk som var midt i blinken for LupY. Vi i LupY-team har ett inntrykk av at alle koste seg stort når vi har på Rush. Huset vi er på tilhører KFUK-KFUM. Dette innebærer at LupY har en dag med bassar på Ynglingen. Dette er noe vi så at det var flere ledere som hjalp til med. Dere solgte lodd og dere var med på gjennomføringen av basaren.

Vi har nylig gjennomført LysVåken, Det var 33 ledere som var med å gjorde det mulig at 68 barn kunne overnatte og bli bedre kjent med kirken sin. Det var nok mange spente 6. klassinger som var spente på hvordan LysVåken egentlig var. Vi vet at mange gleder seg veldig til å overnatte i kirken sin. De lærer så mye nyttig om den kristne tro og hva kristendom er. Dere gjennomførte LysVåken med glans. Vi har fått så mye gode tilbakemeldinger fra menighetsrådene i de forskjellige kirkene.

I januar startet LupY opp med PartY igjen etter mange år. PartY har blitt en stor suksess etter oppstarten i januar. Det er helt avgjørende at vi har ungdommer i LupY som ønsker å bidra for at PartY skal funke. Det er lupyere som sitter i styre, det er lupyere som arrangerer Party og det ville rett å slett ikke vært mulig å gjennomføre PartY uten dere.

Vi i LupY-team ønsker å gi spesielt 1.års lederen en takk for at dere gidder å være med på LupY. Det er super viktig at vi får inn nye yngre ledere. Tenk om vi ikke hadde hatt dere. Dere stiller opp og viser interesse, initiativ og engasjement. Tusen takk for at dere gidder og at dere setter av tid til å bli med på galskapen i LupY.

Vi vil også takke dere 2. års lederne og dere som er i LupY+. Mange av dere har vært med i mange år. Vi ser at dere har fått stål kontroll på å lage arrangementer. Vi vet at dere har vokst som ledere og som mennesker gjennom lederutviklingsprogrammet på Ynglingen.

Tusen takk til dere alle ungdommer og voksne for at dere gidder dette. Og all tiden dere legger ned i LupY.

Det Gule Huset:

Samarbeidet med KFUK-KFUM har gått litt i bølger, slik som også aktiviteten i organisasjonen og på huset Ynglingen, der vi har hatt kontorer i 20 år. Det nye nå er at vi leier hele huset og står for det meste av driften i forhold til barne og ungdomsarbeid. Vi kaller prosjektet for Det Gule Huset, som er nøytralt med rommer både Kirka og Ynglingen/KFUK-KFUM. Vi tror Gjøvik som by og kommune trenger et ungdomssenter/Ungdomshus. Vi satser på å videreutvikle møtestedet Det Gule Huset til et naturlig og viktig sted for barn og ungdom. Arbeidsmåten og metodene i KirkenMIN har alltid vært nokså nært beslektet til diakoni og diakonal arbeidsform.

Vi ser dette som en naturlig del av kirkens samfunnsengasjement og tilstedeværelse i Gjøvik. Vi tror også det handler om å gjøre budskapet troverdig og skape grobunn for tro.

Utfordringer og ting å jobbe med:

Vi ser at arbeidet med ungdommene gir oss noen utfordringer. Selvsagt er det mange utfordringer i selve arbeidet, men jeg tenker nå på det vi må forsakr, eller gjøre mindre av, som en konsekvens av prioriteringen.

- Vi kunne vært flinkere på rekruttering og oppfølging av voksne frivillige (dette ble satt inn i planen ved revisjonen)
- Vi kunne også vært arbeidet mer systematisk i forhold til skole, styret skole-kirke samarbeidet.
- Og vi opplever store utfordringer rundt det å bli sett og hørt i jungelen av informasjon og tilbud til barn og unge.

Hva slags plass får kirka, kirkelig undervisning, diakoni i samfunnet i dag? Stadig kamp om folks oppmerksomhet, vi er en av mange aktører som forsøker å nå inn. Sendt i posten, ingen henter posten sin lenger, det kommer ikke post... Epost? Nettside?

Vi ser jo også at barn og unge har forandret seg litt. De er preget av informasjons og inntrykkssamfunnet de vokser opp i. Hva blir vår rolle, vår oppgave i dette. Stadig flere konfirmanter som ikke takler å være sammen med de andre, store forsamlinger, reise på leir.

Vi opplever at vi som oppdragere, som lærere, som undervisere har en viktig funksjon i samfunnet. Vi sitter i SLT, ungdomsforum i kommunen, sammen med alle de offentlige oppdragerne i skole, barnevern, politi og helsevesen. Vi opplever at vi har noe å komme med. Ved å ta samfunnsansvar i forhold til både barn, unge og eldre, så kan vi som kirke sammen bli viktige og nyttige i vårt samfunn. Jeg tror det er helt avgjørende for vår egen, for kirkas, troverdighet. Det handler om møteplasser, tilstedeværelse, om å se, om å orke om å holde ut, det vil gi resultat.

Visitas i Søndre Land

28. mai – 9. juni

«Søndre Land – et godt fellesskap»



Andakt og salmesang på Hovlitunet første visitasdag i Søndre Land. Foto: Belinda Jørandli Rudsengen

Program	Tirsdag 28. mai 2024
09.00	Åpning av bispevisitasen i Enger kirke
12.00	Hovlitunet – besøk og andakt v/biskop
15.00	Besøk på Søndre Land ungdomsklubb (Sluket)
17.00	Hov kirke – kirkefest for barn og unge
18.30	Møte med Søndre Land kirkelige fellesråd
	Onsdag 29. mai 2024
09.30	Start på dagen i Hov kirke
10.00	Møte med Søndre Land kommune (formannskap og administrasjon)
13.00	Besøk og omvisning i vekstbedriften Sølve
15.30	Møte i Søndre Land menighetsråd (Hov kirke)
18.30	Møte i Skute menighetsråd (Annas kafé)
19.30	Skute kirke - Eurovisionsgudstjeneste
	Torsdag 30. mai 2024
08.30	Start på dagen i Fluberg kirke
09.30	Besøk i Svingen barnehage
10.45	Besøk til Dokkadeltaets våtmarkssenter – omvisning
14.00	Landåsbygda kyrkje – befarng
15.30	Møte i Fluberg menighetsråd (Fluberg forsamlingshus)
17.30	Konsert i Fluberg forsamlingshus
	Søndag 9. juni 2024
11.00	Visitagudstjeneste i Hov kirke
12.35	Kirkekaffe og biskopens visitasforedrag – Søndre Land frivilligsentral

I tillegg til dette har biskopen møter og samlinger med kirkelig ansatte og andre gjennom visitasperioden.

Hamar biskops visitas til soknene i Søndre Land

28. – 30. mai og 9. juni 2024

Visitastforedrag

Innledning

Søndre Land – et godt fellesskap! Dette kan gjerne stå som ei overskrift eller ei kort oppsummering av dette visitasforedraget. Som det vil komme fram under dette foredraget, har gjestfriheten hos søndre-lenningene vist seg gjentatte ganger under denne bispevisitasen; i møter med menneskene som bor og virker her, i hvordan jeg opplever at folket tar imot innflyttere hit og ikke minst i dugnadsånden, hvor viljen til å bidra til vårt felles gode er påtakelig.

Søndre Land er et samfunn preget av en kultur med utspring i primærnæringene. Skogbruket har vært, og er fortsatt, viktig i området. Skogen la også grunnlag for betydelig industriell virksomhet med tilhørende arbeidsplasser. Vannvegene, med Randsfjorden som binder Land og Hadeland sammen, er også identitetsskapende i området. Vannet kan samtidig også bidra til et skille. Jeg har disse dagene lært at «vestsida» og «østsida» (av Randsfjorden) er viktige markører, på flere måter. Likevel er mitt inntrykk at samholdet i kommunen er godt. Søndre Land er et velfungerende samfunn med gode boforhold, velferd og oppvekstsvilkår, selv om også denne kommunen har sine utfordringer.

Kirka er også en del av denne helheten, dette samvirket. Ei kirke er alltid kirke på et sted, tett forbundet med de omgivelsene og det folket som deler og tar del i kirka si. Å være kirke i dag, enten den er i Enger, Fluberg, Hov, Landåsbygda eller Skute, eller Hamar eller Oslo for den del, handler om å være i djup kontakt med samtida, være relevant og til stede i folks liv. Jeg har under visitasen sett ei kirke som ønsker å være nettopp dette. Gjennom møter med ansatte, folkevalgte, frivillige, eldre, barn og ungdom har jeg fått se ei mangfoldig og levende folkekirke som del av lokalsamfunnet. Visitasdagene har vist oss med all tydelighet at kirka er viktig for folk – det har blitt bekreftet igjen og igjen, både i ord og handling. Ja, det har blitt synlig at kirka virkelig er en del av dette drivverket som får samfunnsmaskineriet til å fungere.

Gjennom visitasprogrammet har vi fått gjennomført det visitasen har som hovedmålsetning; å støtte, inspirere og skape engasjement for videre arbeid. Dette foredraget vil handle om det jeg har fått møte og se disse dagene, og hva jeg tenker er områder som trenger særskilt oppmerksomhet i årene som kommer. Foredraget vil derfor være todelt. Første del er et tilbakeblikk på programmet med fokus på temaer vi har berørt i møtepunktene disse dagene. I andre del av visitasforedraget vil jeg tillate meg å gi noen utfordringer å arbeide videre med.

Del 1 – Oppsummering av visitasdagene

Tirsdag 28. mai

Det er et flott skue å komme over åsen og se hvordan lyset fra morgensola reflekteres i Randsfjorden. Det er noe evig, trygt og vakkert med skogene og kulturlandskapet som omslutter den vakre innsjøen. Jeg tenker på den forpliktelsen vi som mennesker har for å ta vare på naturen, og den fantastisk sinnrike orden som inngår i Guds skaperverk. Det gir meg også håp, jeg tror mennesket har evner til å lykkes med dette.

Dikteren Gjermund Ringen fra Odnas har fanget denne tanken i sitt dikt med tittelen «Håp» fra samlinga «Land og vegen vidare» fra 2015.

*Håp er det stoff livet er laget av.
Det kan ofte være ille medtatt og tilredt,
men vil alltid finnes i djupet av sjelen,
og kan bare utrettes sammen med livet selv.*

Håpet skal vi mennesker alltid ha med oss.

Gresset på kirkegården ved **Enger kirke** var nyslått, og vi ble ønsket gjestfritt og varmt velkommen til morgenbønn i det flotte kirkerommet. Sokneprest Øystein Wang ledet oss gjennom liturgien med tema «Grønne Enger». De gode ordene og den vakre musikken, framført av kantor Svetlana Starcheusova og trosopplæringsmedarbeider Bjørn Robert Grimsrud, ga oss en verdig åpning av visitasen.

I kirkerommet ble det møte med **den kirkelige staben**. Et viktig grunnlag for enhver bispevisitas er de samtaler biskopen holder i forkant av visitasen med de ansatte, disse samtalene holdt jeg her i Hov med alle ansatte i slutten av april. Plenumsrådet med de kirkelig ansatte under visitasen følger opp disse formøtene og bereder grunnlag for vidare arbeid i kollegafellesskapet. I staben her i Søndre Land er det kompetente medarbeidere med mye god erfaring. Det er også svært gledelig at alle stillinger er besatt. Vi fokuserte på hvilke muligheter de kirkelige ansatte, sammen med de folkevalgte rådene, har for å utvikle strategier for imøtekomme utfordringene framover. Særlig ble det fokusert på at kirkene er tilgjengelige, og hvordan man kan opprettholde og videreutvikle den gode kvaliteten på utøvelse av gudstjenester og kirkelige handlinger, altså dåp, vielse, konfirmasjon og gravferd. Det ble en fruktbar og god dialog rundt disse temaene. Vi snakket også særskilt om barn og unge, og satsing på kirkelig undervisning og læring.

Etter lunsj gikk ferden vidare til **Hovlitunet**, dette flotte, moderne og funksjonelle anlegget som jeg forstår, i tillegg til helse- og omsorgen som blir gitt der, har blitt noe 4 av en sosial møteplass i lokalsamfunnet. Jeg vil rett og slette benytte anledning til å gratulere Søndre Land med dette bygget! Andakten på Hovlitunet holdes tradisjonelt annenhver uke året igjennom, og den diakonale dimensjonen og verdien for beboerne av kirkelig tilstedeværelse på institusjoner skal ikke undervurderes. Etter andakten fikk jeg møte brukere av dagtilbudet, samt delta på treffet i «Guttekлубben» - en gjeng med voksne karer som treffes jevnlig for å dele historier og løse verdensproblemer.

Neste post på programmet var befarings av kontorlokalene til Søndre Land kirkelig fellesråd i Rådhuset. Før visitasen var det meldt inn at disse lokalene ikke er adekvate for

kirkas virksomhet. Jeg fikk selv oppleve at kontorene og møtefasilitetene ikke er tilpasset til besøkende til kirkekontoret som ønsker å bevare anonymitet i forhold til det man ønsker å samtale om. Tilgjengeligheten til lokalene kan også framstå som noe krevende.

Etterpå gikk vi over til lyse og vakre Hov kirke for å delta på ***kirkefest for barn og unge***. Det ble en berørende opplevelse med gode musikalske – og kulturelle innslag fra Søndre Land skolekorps og aspirantkorps, Søndre Land barnegospel under ledelse av dirigent Gerd Myklebust Wang, dansegruppa «Moderne ungdom» og utstilling av stilleben av elever fra kunstgruppa i Kulturskolen. Jeg fikk også gleden av å bli intervjuet av barna om det å være biskop, og mer allmenne saker. Blant annet lurte de på om jeg er et katte- eller hundemenneske! Kirkefesten viser oss hva langsiktig godt arbeid kan berike livet til mennesker i forskjellige aldre, og hva kirkebygget kan favne av aktivitet og innhold.

Siste post på kveldens program var ***møte med Søndre Land kirkelige fellestråd***. Vi samtalte med utgangspunkt i de rapportene som var innsendt på forhånd, blant annet om ressurser og mulige prioriterte satsningsområder framover, og, ikke minst, hvordan en kan klare å kommunisere ut hva kirka kan bidra med overfor innbyggerne og lokalsamfunnet. En viktig del av denne samlingen er å gjøre forberedelser inn mot møtet med kommunen. Rådet viste stort engasjement for å være ei folkekirke som er godt rustet til å møte vår tid.

Onsdag 29. mai

Et kirkerom oppleves annerledes på morgenen, i morgenlyset, enn om kvelden, og dette fikk vi oppleve ettersom Hov kirke også var åsted for den ***liturgiske åpningen av dag 2 under bispevisitasen***.

Etter morgenbønnen gikk vi over til rådhuset for møte med ***kommunens administrative og politiske ledelse***. Ordfører Anne Hagenborg og rådmann Arne Skogsbakken ønsket velkommen og orienterte om kommunen. Rådmannen trakk blant annet fram den demografiske utviklingen, og hvordan kommunen må forholde seg til dette i sin planlegging av tjenesteproduksjonen, samt utfordringer knytta til det som man gjerne kaller utenforskap blant unge mennesker. Søndre Land kommune ønsker å gi innbyggerne brede og gode tilbud med kvalitet. For å lykkes med dette er kommunen avhengig av godt samarbeid, både mellom de kommunale virksomhetene, men også med frivillige organisasjoner i lokalsamfunnet og andre offentlige virksomheter. God samhandling krever både samarbeid og samordning. Kommunen har en strategisk tilnærming til hvordan en skal øke livskvaliteten og folkehelsa ytterligere for sine innbyggere.

Den grunnlovsforankrede folkekirka har sin naturlige plass i dette bildet, og jeg opplever at kommunen og kirka deler et skjebnefellesskap, integrert i hverandre, for å skape levende og gode lokalsamfunn. Samarbeidet mellom kommune og kirke er godt ivaretatt i Søndre Land, og jeg opplever en vilje til å ville legge til rette for at kirka får rammevilkår som gjør at en både kan holde i hevd de flotte kirkebyggene og gravplassene som finnes her i kommunen, samtidig som det er ressurser til å ivareta kirkas øvrige samfunnsoppdrag.

Etterpå fikk vi anledning til et møte med **kommunens oppvekst- og skoleledelse**. Det ble et fruktbart møte der vi diskuterte samarbeid skole/barnehage-kirke. Likeverd og religions- og livssynsåpenhet er gode verdier som også kirka hegner om. Det skal være en del av dannelsesprosessen at barn får kunnskap om og kjennskap til nasjonale og lokale tradisjoner, og da er barnehagen og skolen samarbeid med kirken viktig. Barnehage, skole og kirke har et felles mål om å bidra til livsmestring for 6 barn og unge, herunder forberede til å møte krevende situasjoner i livet. Jeg fikk også muligheten til å beskrive hvordan trosopplæringen i kirka er i endring. Kirkemøtet har vedtatt at dette fagfeltet heretter skal benevnes kirkelig undervisning og læring. Dette er ikke bare et navneskifte, men en endring av metodikk og innhold. Kirka skal bidra til å gi alle døpte og udøpte, i alle aldre, kunnskap. All deltakelse fra kirka inn i skole og barnehage skal skje på skolens premisser og som ledd i undervisning, ikke forkynnelse.

Neste stoppested var **vekstbedriften Sølve**. Sølve er bredt kompetansesenter for voksenopplæring, arbeidstrening og tilrettelagt sysselsetting, heleid av Søndre Land kommune. Vi fikk presentert læringsmetodikken og de grunnleggende verdiene som ligger til grunn for arbeidet i virksomheten. Vi fikk også god tid til å se arbeidet i praksis og samtale med de som benytter seg av tilbudene. Sølve framstår som et imponerende verktøy for inkludering og bekjempelse av utenforskap.

De kirkelig folkevalgte er de som besitter førstehåndskompetanse til det lokale livet, og er valgt for å ivareta den menighetsmessige virksomheten i soknet. Vi drøfter i disse møtene saker som på forhånd er løftet fram, knyttet til de innsendte rapportene.

For tredje gang (på det tidspunktet) under visitasen gikk vi til Hov kirke. Denne gang for å **møte Søndre Land menighetsråd**. Menighetsrådet utviste stort engasjement da jeg utfordret til en samtale knytta til hvordan man kan videreutvikle den strategiske satsningen på musikk og kultur i kirka de neste 30 årene. Jeg fikk også høre om det store antall frivillige som bidrar for kirka og lokalsamfunnet, godt organisert av menighetsrådet.

Vi reiste deretter til vestsida av Randsfjorden for møte med **Skute menighetsråd**. Menighetsrådene har stort handlingsrom innenfor de lokale grunnordninger for ulike temagudstjenester, tilpasninger, tidspunkter mv. Mange mennesker går i kirken når de opplever at det som skjer berører deres liv, dette skal vi anerkjenne og ha respekt for. Jeg er også opptatt av at kirkene i størst mulig grad skal være åpne, også utenom de organiserte aktivitetene, både for at mennesker skal kunne gå inn når de ønsker, men også for at åpenheten er et mål i seg selv. I Skute er menighetsrådet særlig opptatt av at man ivaretar kirka og kirkestedet, også begrunnet i at det er en 7 viktig identitetsmarkør i bygda. Herunder ligger også behovet for å videreutvikle kirkestedet, gjennom ønsket om minnelund og bedre toalettfasiliteter.

Siste post på onsdagens program var **Eurovisionsgudstjeneste i Skute kirke**, ledet av sokneprest Vivian Fleischer Nyborg. Dette konseptet er et fyrverkeri. Melodier fra eurovisionsuniverset i kombinasjon med gudstjeneste, framført av dyktige musikere og vokalister. Selv om sangene er kjente og kjære, lytter man likevel til de på en annen måte

når de blir satt inn i en liturgisk, gudstjenestelig sammenheng. Etter gudstjenesten fortsatte hyllesten av eurovision med en minikonsert til glede for det tallrike publikumet.

Torsdag 30. mai

Vi åpnet visitasens tredje dag med **morgensamling i Fluberg kirke**. Hovedliturg for anledningen var snart 10 år gamle Even, som stødig ledet menigheten i bønn. Jeg fikk også god anledning til å besiktige det flotte kirkerommet, som av Riksantikvaren er beskrevet som et praktfullt uttrykk for den dansk-norske enevoldstida.

Vi fortsatte dagen med å dele en samlingsstund utendørs med sang og lek med barna i **Svingen barnehage**. Å møte de minste blant oss er alltid en glede; nysgjerrighet, sprell og lopper i blodet gir energi til både ung og litt eldre.

Deretter reiste vi til Odnos og **Dokkadeltaets våtmarkssenter**. Dette senteret har utviklet seg til å bli både en tenketank og en praktisk utfører innenfor natur- og miljøvern med fokus på naturrestaurering. De refleksjonene vi fikk del i på våtmarkssenteret knytta til hvordan dyre- og plantearter dør ut på grunn av menneskelig aktivitet, er svært tankevekkende. Det oppleves som nedslående at ingen, eller få, av FNs bærekraftsmål vil være oppfylt innen fristen i 2030. Samtidig uttrykte senterets leder framtidstro- og håp gjennom at det er mulig å løse utfordringene hvis samfunnet og enkeltmennesker er villig til å gjøre nødvendige grep. Han pekte også på alt det gode arbeidet som er gjort på feltet bare det siste året.

Ferden gikk videre til skjønnne **Landåsbygda kirke**, med en omvisning i kirkebygget, informasjon om Landåsbygda og, ikke minst, et miniforedrag om tidligere tiders biskopers besøk i bygda. Det er interessant å trekke de historiske linjer tilbake i tid, og selv om mye har forandra seg gjennom århundrene, er det også mye som er gjenkjennbart.

Landåsbygda er del av Fluberg menighet, og nettopp møte med **menighetsrådet i Fluberg** var neste punkt på vår reise. Dette møtet ble holdt i Fluberg forsamlingshus. Vi avsluttet visitasen med å oppleve en sterk konsert i Fluberg forsamlingshus med artisten **Younnes Fayli** som spiller elektronisk musikk. Younnes, som flyktet fra Iran til Norge som barn, er rammet av cerebral parese, men lar ikke dette begrense sin kunstneriske utfoldelse. Dette kan stå som et eksempel på hva enkeltmennesket kan få til når fellesskapet bidrar til å legge til rette, og understreker med det den røde tråden som har gått igjennom denne visitasen.

Jeg reiste hjem fra Søndre Land med sterke inntrykk, entusiasme og glød fra gode opplevelser og fine dager.

Del 2 - Betragtninger og utfordringer

Når jeg nå går over til del 2 av foredraget vil jeg peke på noen stikkord for videre arbeid i menighetene, i de kirkelige rådene og i samarbeidet med hele lokalsamfunnet. Jeg har delt inn i fem hovedområder, og jeg vil bruke dem som overskrift på utfordringene til menighetene her.

Det første hovedområdet er:

I Gudstjenester og kirkelige handlinger

Dere har noen flotte kirker og kirkegårder i her i Søndre Land. Enger, Fluberg, Hov, Landåsbygda og Skute kirker er alle både vakre smykker og markører i landskapet. Det er kirker som gir rom for livet. Jeg er opptatt av kirkehusets betydning i lokalsamfunnet og at kirkene skal være åpne og tilgjengelige, også når det ikke er 9 organiserte aktiviteter i kirkerommet. I møte med ansatte og råd samtalte vi om ulike måter lokalkirka kan framstå som åpen – og viktigheten av dette i møte med framtida behov.

Jeg har også løfta fram viktigheten av det gode arbeidet med gudstjenester, dåp, konfirmasjon, bryllup og begravelser – det å gjøre «basic bra» som jeg gjerne kaller det. Her samhandler kirka med alle mennesker i lokalsamfunnet.

Gjennom visitasdagene har vi fått delta på morgenliturgier og andakter, eurovisiongudstjeneste, konserter og festkveld – og i dag visitasgudstjeneste. Erfaring viser at godt samarbeid med ulike aktører og tverrfaglighet gir økt kirkesøkning, fordi det berører menneskers liv direkte og indirekte.

I menighetene i Søndre Land er dere gode på planlegging. Strategisk tenkning er også et kontinuerlig arbeid hvor man må spørre etter hva som skal bevares, hva som skal etableres, og hva man eventuelt velger å prioritere bort. Jeg registrer også ønske om en drøfting av gudstjenesteforordningen, og denne skal jeg se systematisk på for hele bispedømmet i tida framover.

Samtalene om hvordan vi er kirke på vårt sted er diskusjoner det er naturlig å gjennomføre i en dialog mellom råd og stab. Ett av mine perspektiver er at innbyggerne søker til kirka når det som skjer der berører livet vårt helt konkret. Det kan være gjennom direkte involvering av enkeltpersoner eller samarbeid med grupper, men også indirekte gjennom deltakelse av andre og/eller temaer som berører menneskers liv. Dette er i tråd med Den norske kirkes strategi, som utfordrer oss til å være ei kirke som åpner rom for tro, ei kirke som er der livet leves, og ei kirke som er mer for flere.

Så mine første utfordringer er å:

1. *Videreutvikle årshjulet for gudstjenester og samarbeid med andre aktører i det enkelte sokn, knytta til den enkelte kirke. I tillegg til arbeidet med dette, bør man evaluere eksisterende tiltak.*

2. *At råd og stab sammen ser gjennom det totale aktivitetsnivået i menighetene for å være omforent om hva som vil være viktig å satse på i tida framover. Det skal avholdes et årlig strategimøte mellom menighetsrådet og de ansatte. «Kirka vår – samlet plan for menigheten», er et digitalt verktøy alle menigheter skal ta i bruk i inneværende periode.*

3. *Se på mulighetene for å holde kirkene mer åpne gjennom året, særlig sommerstid.*

Dere har lange og gode tradisjoner, og et bredt samarbeid med det lokale kulturlivet i Søndre Land. Kirke og lokalsamfunn er godt integrert, noe jeg opplevd mange eksempler på under disse dagene. Jeg har lyst til å løfte fram viktigheten av dette arbeidet, fordi det berører livet vårt på så mange måter. Vi møter sang og musikk i gudstjenester og kirkelige handlinger, og i egne konserter og kulturaktiviteter. Men det kan også på en særskilt måte involvere barn og unge, kor og korps, enkeltpersoner og grupper. Det kirkemusikalske arbeidet er en viktig bærebjelke i et lokalsamfunn og i kirkas liv, og derfor vil jeg også utfordre dere til å

4. *Videreutvikle arbeidet med kultur, musikk, kirke, sang, herunder kor for barn og unge, i samarbeid med lokale kulturkrefter. Fortsatt kople det lokale gudstjenestelivet tett sammen med det kirkemusikalske gjennom f.eks. medvirkning av enkeltpersoner eller forsangergrupper. Plan for kirkemusikalsk aktivitet og kunstutøvelse kan i framtida knyttes enda tettere til samlet plan for menigheten (Kirka vår).*

Da går jeg over til neste område som er:

II Omsorg og solidaritet

Vi har gjennom denne uka fått sett mye av det diakonale arbeidet som kirka driver. Det handler blant annet om besøk på institusjoner, gjennom enkelt-samtaler og med grundig sorgarbeid. Ikke minst er det mye god diakoni og omsorg i å ta vare på kirkegårdene. I Søndre Land er gravplassene og kirkebyggene ivaretatt gjennom det gode arbeidet som legges ned på dette feltet, i det daglige særlig av kirketjenerne. Det diakonale aspektet ligger også i en del av det kirkemusikalske arbeidet som gjøres. Omsorgsperspektivet skal være en del av kirkas identitet og virke, og jeg vil løfte fram betydningen dette har i lokalsamfunnet. For å prioritere ressursene vil det være nyttig med en systematisk tilnærming, og et godt samarbeid med frivillige og organisasjoner lokalt. Min femte utfordring er derfor å:

5. *Tydeliggjøre det diakonale aspektet i allerede eksisterende arbeid, og vurdere om det er andre områder kirka kan bidra inn i eksisterende eller nye tiltak for å styrke lokalsamfunnet, og bidra til redusert utenforskap, i samarbeid med kommune, organisasjoner eller frivillige.*

Det tredje hovedpunktet jeg vil fokusere på er:

III Barn og unge

I forbindelse med innføring av overordnet plan for skolen i 2020, med tanke på intensjonen i lov for tros- og livssynssamfunn og ikke minst i lys av Kirkemøtets vedtak i 2024 om plan for kirkelig undervisning og læring, er det viktig å samsnakke om hvilke muligheter som ligger for å videreutvikle samarbeid mellom skole/barnehage og kirke. Samarbeidet skal skje på skolens og barnehagens premisser og bidra til oppfyllelse av læreplanene til skolen, herunder med fokus på kunnskap om kulturarv og livsmestring. Jeg vil gjerne som biskop, være med i den samtalen. Og jeg utfordrer dermed til å:

6. Revidere en gjensidig forpliktende plan for skole/kirke-samarbeidet. Sammen med kommune, skole og barnehage se på hvilket faglig innsteg man har for samarbeid og hvilke arbeidsmetoder det er mulig å bruke. Et allerede godt forhold danner grunnlag for framtida.

Og,

7. Ha en strategisk vurdering og utredning i rådene og staben på hvordan man skal imøtekomme innholdet i, og tilpasse seg kravene til, den nye overordnede plan for kirkelig undervisning og læring.

Den norske kirke har en rekrutteringsutfordring. Vi vet at det vil bli krevende å fylle de ulike kirkelige stillingene i tida framover, mye på grunn av at færre begynner på de kirkelige studieretningene. Folk som jobber i kirka opplyser ofte at de begynte i kirkelig tjeneste fordi noen personlig hadde oppfordret dem. Vi har under visitasen fått høre mye om kirkas kontaktflater med lokalsamfunnet, og sett barn og unge utfolde seg i kirke, og jeg vil derfor utfordre til:

8. At det overfor ungdom snakkes om mulighet for kirkelig utdanning, og hva det vil si å arbeide i kirka.

Det neste temaet er:

IV Kirka i lokalsamfunnet

Den norske kirke har de siste årene gjennomført medlemsundersøkelser som tar pulsen på hva som rører seg blant våre medlemmer. Spørsmål som omhandler verdier og holdninger, gudstjenestevaner og syn på kirkebygg blir adressert. Det er viktig at kirka bidrar og deltar der det er mulig i lokalsamfunnet. I Søndre Land er det mange som deltar i frivillig arbeid i kirkelig sammenheng, og dette gir potensial for ytterligere vekst. Man kan til og med vurdere å stille spørsmålet: Hva kunne DU tenke deg å bidra med? På denne måten kan nye muligheter åpne seg for både enkeltmennesker og menigheten selv. Jeg vil derfor utfordre til å:

9. Reflektere over hvordan man kan gi enda flere mennesker anledning og mulighet til å delta som frivillige i folkekirkelige sammenhenger på sine egne premisser – og hvordan vi kan legge til rette for dette.

Som nevnt tidligere i foredraget er det et godt forhold her mellom kommune og kirka. Det er jeg veldig glad for og oppmuntrer til å fortsette det gode samarbeidet. Derfor vil jeg utfordre til:

10. At Søndre Land kommune og Søndre Land kirkelige fellelråd formaliserer møtepunkter for kirkas deltakelse i kommunens budsjettprosesser, med minimum et møte på høsten og et evaluerings- og oppfølgingsmøte på vinteren.

Kirkene i Søndre Land er godt ivaretatt. Samtidig er det behov for jevnlig vedlikehold og noen oppgraderinger. Fellelrådet har god oversikt over behovet. Vi må regne med at kostnadskrevenende investeringsbehov vil måtte oppstå. Jeg er for eksempel kjent med at det er behov for oppgradering av HC-toalett i Skute kirke. Jeg registrerer også at flere menighetsråd har tatt opp ønsket om opprettelse av navna minnelunder ved kirkegårdene i kommunen. Dette er tematikk som også må ses i lys av behov ved enkelte kirkegårder for utvidelse. Min neste utfordring er således:

11. At det på bakgrunn av oppdaterte tekniske tilstandsrapporter for kirkebyggene med tilhørende servicebygg, og godt utredede planer for endring og/eller utvidelse av gravplassene, i samarbeid med kommunen, videreutvikles langsiktige planer for vedlikehold og investeringer.

Det siste punktet jeg vil snakke om i dag er:

V Medarbeiderskap og organisering

Nye tider utfordrer oss til å se nøye på hvordan vi selv organiserer oss, hvilke arbeidsmetoder vi anvender og hvorledes vi ivaretar og videreutvikler kollegafellesskapet. Det kan derfor være grunn til å se på hvordan de ulike møtepunktene en har fungerer, og om det eventuelt er andre arenaer en trenger å utvikle. Det er også viktig med rom for å tenke de lange tankene og gjøre prioriteringer. I soknene i Søndre Land er det en etablert praksis med stabsmøter for de kirkelig ansatte, godt ledet av kirkeverge Hilde Myklebust Lunde. Jeg vil utfordre til:

12. Å videreutvikle arbeidet med felles strategisk tenkning og at det avsettes tid til stabsmøter minst tre ganger pr. måned på inntil 1 time. I tillegg kan det avholdes halvårslige stabsmøter dedikert til langtidsplanlegging.

Jeg har under visitasen besøkt kontorlokalene til kirkelig fellelråd. Jeg er kjent med at det har blitt løftet fram overfor kommunen at lokalene ikke er særlig egnet for kirkelig virksomhet, med begrenset tilgjengelighet og noe mangel på diskresjon for de som har behov for personlige samtaler, både hva angår tilgangen og det at det er lytt mellom kontorene. Dette ble også tatt opp i møtet med Søndre Land kommune, og jeg vil derfor utfordre til at:

13. Søndre Land kirkelige fellelråd definerer hvilket behov den lokale kirke har til kontorfasiliteter og eventuelt lagerplass, og i samarbeid med Søndre Land kommune ser på alternative kontorlokaler.

Avslutning

Så er tida kommet for å takke for visitasen. Hjertelig takk til alle som har vært involvert i planlegging og tilrettelegging. Takk for alle de gode rapportene som ble sendt inn på forhånd. Takk for tillit, gjestfrihet og hyggelige bordfelleskap. Takk for gode møter med mennesker i alle aldre. Jeg tar alle disse møtene med meg, alle hilsener, smil og meningsutvekslinger, ja, alt jeg har fått være del av under visitasen. Takk Gud for godt fellesskap og håpet vi alltid bærer med oss – eller som bærer oss.

Gud velsigne Fluberg, Skute og Søndre Land menigheter!

Gud velsigne Søndre Land kommune!

Ole Kristian Bonden
Biskop i Hamar

Visitasrapport



DEN NORSKE KIRKE

Søndre Land kirkelige fellesråd

Innhold

Rapport fra Søndre Land kirkelige fellesråd

Innhold i henhold til rutiner for Hamar biskops visitaser pkt 3.4. b)

Kort beskrivelse av kommunen og dens demografiske særdrag, og av kirkelig fellesråds ressurser (inkludert ansatte), virksomhet og utfordringer
Prioritert langtidsplan for Kirkelig fellesråd (m.a. investeringer, vedlikehold, stillinger)
Siste års regnskap og budsjett for inneværende år



Skute kirke fra 1915. Foto: Søndre Land kirkelige fellesråd

Søndre Land kommune

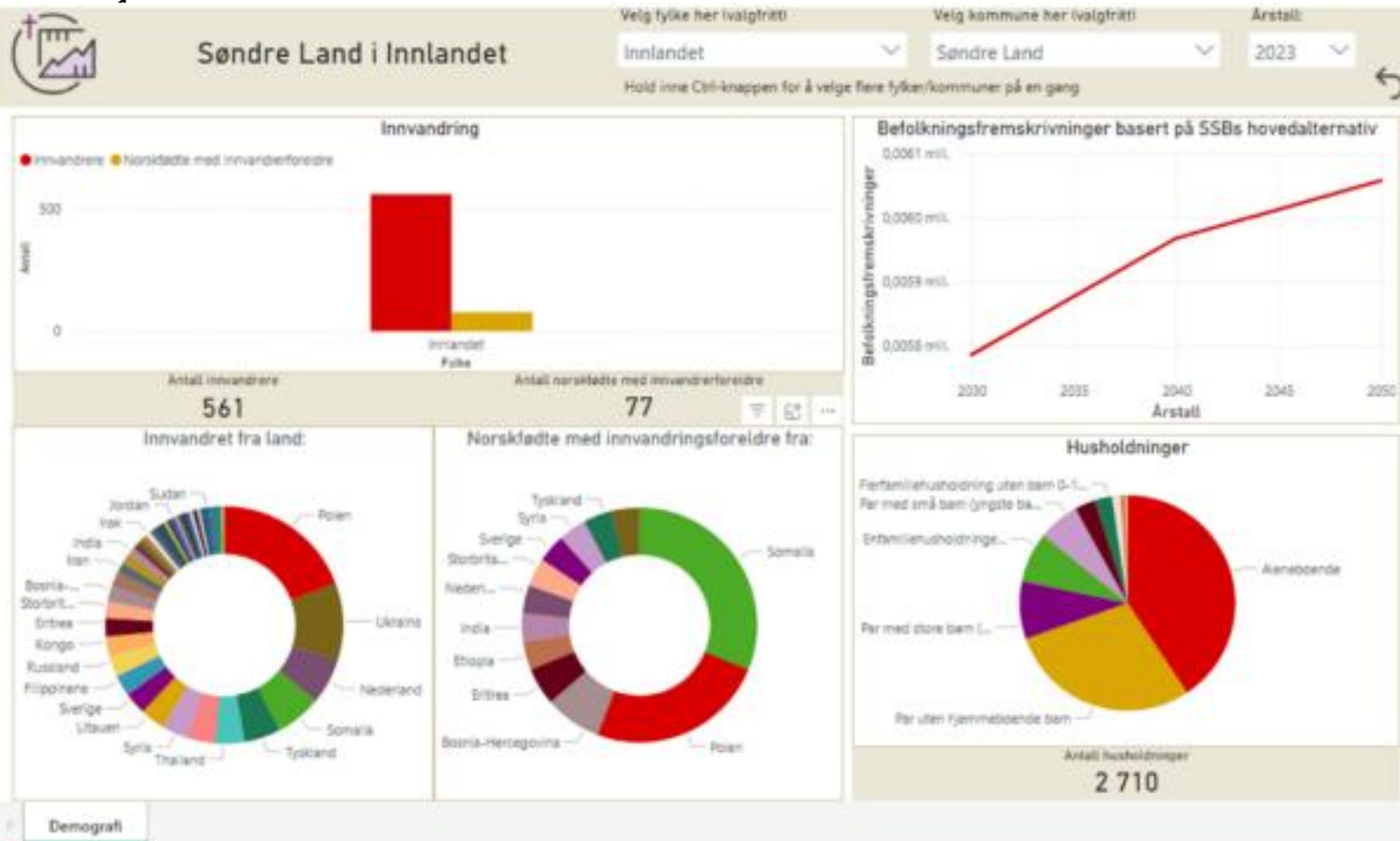
Søndre Land kommune grenser i nord til Nordre Land, i nordøst til Gjøvik, i øst til Vestre Toten, i syd til Gran, i sydvest til Ringerike og i vest til Sør-Aurdal. Kommunen hører til landskapet Land. Pr 31.12.2023 er folketallet på 5568 innbyggere (tall fra SSB).

De mest sentrale tettstedene er Hov og Fall, andre tettsteder er Odnos og Fluberg. På vestsiden av Randsfjorden finnes bosetning i en smal stripe langs sjøen, og i åsene øst for sjøen finnes en del spredte grender: Umiddelbart over Randsfjorden ligger grendene Lausgarda, Bergegarda og Vestrumsbygda, og lenger inn i åsene ligger Landåsbygda ved Landåsvatnet og Østbygda ved Trevatna.

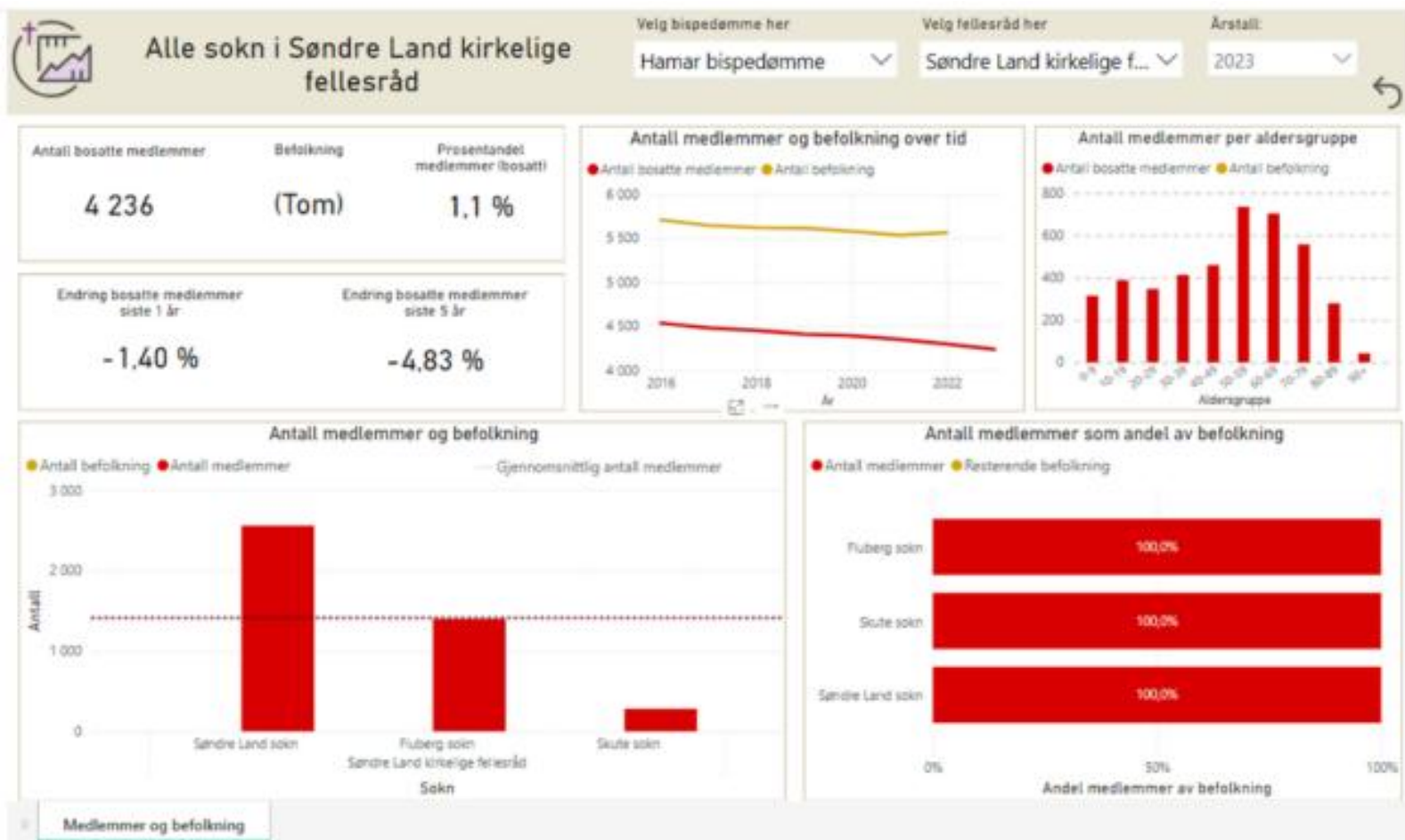
Befolkningstettheten i kommunen er åtte innbyggere pr. km². 37 % av innbyggerne bor i tettbygde strøk.

Befolkningstallet har historisk sett vært nedadgående, men har de siste par årene ligget på 5500-5600 personer. Kommuneøkonomien i Søndre Land preges av høy grad av uførhet blant befolkningen. 21,9% av befolkningen i Søndre Land kommune mottar uføretrygd. (kilde: SSB).

Rundt 10 prosent av befolkningen har bakgrunn fra andre land. (kilde: Kirken i tall / SSB)



Antall medlemmer i DnK har vært synkende de siste årene (kilde: kirken i tall/SSB)



KIRKENE I SØNDRE LAND

- Ansatte
- Kirker og kirkegårder
- Årsberetning
- Regnskap og budsjett
- Handlings- og økonomiplan

Søndre Land kirkelige fellesråd – ansatte

Menighetssekretær 60%	Belinda Jørandli Rudsengen
2 Kirketjenere 100%	Kenneth Bekkelien
	Øistein Sveum
2 Kantorer 100% - 40%	Svetlana Starcheusova
	Gerd Myklebust Wang
Menighetspedagog 50%	Bjørn Robert Grimsrud
Kirkeverge 100%	Hilde Anett Myklebust Lunde

Rettssubjektet Den norske kirke – Hadeland og Land prosti – ansatte

Sokneprest i Fluberg og Skute	Vivian Fleischer Nyborg
Sokneprest i Søndre Land	Øystein Wang

Søndre Land fellesråds område følger kommunens grenser, og har 5 kirker og 5 kirkegårder. Virksomhetens kontorlokaler ligger i Søndre Land rådhus, hvor kirkeverge, menighetssekretær, kantorer og kirkeverge har kontor og møterom.

Stillingene til kirketjenere, menighetssekretær, kantorer og kirkeverge er kommunalt finansiert. Menighetspedagog er en 50% stilling hvor 10% av lønnsmidlene kommer fra menighetsrådene i Søndre Land.

Utfordringer som Søndre Land kirkelige fellesråd står i pr. dags dato omhandler økonomi, bemanning og et stort etterslep på vedlikehold. Overføringer fra kommunen benyttes pr. 2023 i hovedsak til lønn, og er ikke regulert i hht lønns og prisvekst. Strømpriser var i 2023 så høye at det ble gjort tiltak; flytte en del aktiviteter ut av kirkene, flytte eller slå sammen gudstjenester der dette var gjennomførbart.

KIRKER OG KIRKEGÅRDER

Enger kirke og kirkegård

Enger kirke – byggeår 1875:

Enger kirker er en tidstypisk panelt langkirke med tårn i vest, opprinnelig oppført i upanelt laft etter tegninger av byggmester Herman Frang. Kirken ble omfattende ombygd i 1951-

52 under ledelse av Asbjørn Stein. Da ble tårnets fialer og utbygg ved tårnets sider fjernet. Kirken fikk nye dører og vinduer. Kirken ble utvendig og innvendig panelt, sakristiet forhøyet og innredet til kor flankert av to nye sakristier.

Interiøret bærer preg av restaureringen i 1951-52. Da fikk kirken ny himling, veggene ble panelt, koret ble ombygget. Kirken fikk et nytt korskille, ny prekestol, alterring og døpefont. Benkene ble samtidig ombygde. Altertavle er en kopi (1900) etter Adolph Tidemands Oppstandelsen i Bragernes kirke, mens innramningen er fra 1952. En kopi av Thorvaldsens Kristusfigur ble flyttet fra alteret og plassert ved prekestol i 1900.

Kirkelige handlinger

7 gudstjenester

5 gravferder

Årlig strømforbruk: 77259 kWh

Vedlikeholdsbehov pr dags dato:

- i. automatisk ringeanlegg
- ii. evt oppgradering i kirketårn mht manglende rømningsveier
- iii. strømstyring
- iv. ny kledning på deler av nordveggen

Tilgjengelighet

Parkering: Ja

HC-parkering: Nei – ikke oppmerket

Toalett: Nei – ikke i kirken, men i servicebygg.

HC-toalett: Nei – ikke i kirken men i servicebygg

Rullestoladkomst: Ja

Rullestolplass: Ja

Teleslyngeanlegg: Nei

Status etter befarings:

Kirkegård: Kirkegården er velholdt, og ligger nær Randsfjorden. I forbindelse med uværet «Hans» ble det store skader på veien ned til kirken og kirkegården, men selve kirkegården ble ikke berørt. Servicebygget fikk vannskade. Veien er utbedret.

Kirkebygg: Tårnet mangler rømningsveier, og det er svært dårlig plass – slik at kirkeklokkene utgjør fare for liv og helse. Det er flere løse taksteiner. På kirkens nordside er det ikke snøfangere, og snøen raser ned i område hvor gravfølger går forbi.

Kirkens nordvegg preges av fukt/råteskade. Det mangler skilt som viser rømningsveier i kirken – noe som aldri har vært hengt opp i kirken. Brannslukningsutstyr godt synlig i kirkerommet.

Hov kirke og kirkegård

Hov kirke – byggeår 1781:

Hov kirke er en laftet korskirke med tårn i korsmidten. Utvendig er kirken panelt. I 1871 ble det lave pyramideliknede tårnet erstattet med et høyt åttekantet skifertekket spir. Samtidig ble sakristiet flyttet mot øst og det ble laget en inngang på nordsiden. Vinduene ble gjort høyere og vinduene i korets østvegg tett igjen på grunn av sakristitilbygget. Kirken bærer preg Rapport SLK SIDE 10 av flere restaureringer. Den største var i 1871. Da ble de

opprinnelige umalte tømmerveggene panelt og de lukkede benkene ble skiftet ut, og interiøret malt. Interiøret har rikt utskåret treskrud på korskillet, prekestol, baldakin, altertavle og døpefont. Altertavlen er fra 1781 og viser Nedtakelsen fra korset, malt etter kobberstikk av Rubens av Per Aadnes. Han har også malt dekoren på rammen. Døpefonten er også fra 1781. Prekestol er skåret av Hans Larsen rikt dekorert med rocailler og blomster. Baldakinen er nyere og skåret av Ragnvald Einbu. Hans Jonassen Felde skal ha skåret korsranken, som ble tilbakeført og «modernisert» i forbindelse med kirkens 200-års jubileum. På korsranken holder to engler Christian 7. kongemonogram. Innramningen med gitter og akantus er det Einbu som senere utførte.

Kirkelige handlinger

37 gudstjenester

33 gravferder

6 vielser

Årlig strømforbruk: 157701 kWh

Vedlikeholdsbehov pr dag dato

- i. innvendig vedlikehold: gulvvarme og luftfukter
- ii. gulvvarme installert i 1981 – lite effektiv
- iii. strømstyring

Tilgjengelighet

Parkering: Ja

HC-parkering: Nei – ikke oppmerkede plasser

Toalett: Ja

HC-toalett: Ja, i kirkens hovedplan

Rullestoladkomst: Ja, via hovedinngangen

Rullestolplass: Faste plasser

Teleslyngeanlegg: Ja

Status etter befaring:

Kirkegård: Det er utfordringer knyttet til jordsmonn, med en del leire i jorda. A-feltet har 50 års fredningstid. Gravplassen er i behov for utvidelse innen få år.

Lagring av utstyr som gressklippere, snøfresere, tilhengere er det dårlig plass til i nåværende driftsbygg. Det er behov for å utvide – eller finne andre løsninger enn dagens. Pr i dag blir kirkens bårerom og gravkapell brukt som lager pga plassmangel.

Kirkens brannvarslingsanlegg er under utbedring på grunn av at det er 30 år gammelt, og det er bare delvis i funksjon. Kirken preges av høyt aktivitetsnivå, og det er en god del slitasje på bygg og inventar. Døpefont og prekestol har behov for restaurering og beskyttelse.

Fluberg kirke og kirkegård

Fluberg kirke – byggeår 1703:

Fluberg kirke er en laftet og utvendig panelt korskirke fra 1703. Kirken har et tårn i vest og sakristi på nordsiden av koret. Kirken har gjennomgått flere endringer, og i 1923 ble interiøret restaurert og til dels tilbakeført.

Kirkerommet er rikt dekorert med flere inventardeler fra 1700-tallet. Prekestolen er skåret av Lars Borg i 1702, og regnes som et tidlig hovedverk innen norsk akantusskurd. Korsranken med Fredrik IVs kongemonogram er også skåret av Borg. Døpefonten er fra 1721 og forestiller en liten engel som bærer en rikt dekorert kum på hodet. Altertavlen er skåret av Lars Pinnerud i 1751 og alterbildet er malt av Eggert Munch etter et stikk av Lucas Vorsterman etter Rubens «Nedtagelsen fra korset». I koret henger flere malerier av dansk-norske konger og prester fra 1600-og 1700-tallet, samt et epitafium over justisråd Christian Ancher fra 1765.

Kirkelige handlinger

26 gudstjenester

16 gravferder

2 vielser

Strømforbruk pr år: 87946 kWh

Vedlikeholdsbehov pr dags dato

- i. fuktskade i tak på servicebygg
- ii. utvendig maling av kirkebygg
- iii. oppgradering av strømstyring

Tilgjengelighet

Parkering: Ja

HC-parkering: Nei

Toalett: Ja

HC-toalett: Nei

Rullestoladkomst: Ja – men må utbedres.

Rullestolplass: Ja

Teleslyngeanlegg: Nei

Status etter befaring:

Kirkegård: Kirkegården fremstår velholdt. Det er lite utfordringer med jordsmonn, og det er ikke behov for utvidelse pr dags dato.

Kirkebygg: trappen ved hovedinngangen har et løst trinn. Kirken trenger maling. Det mangler for tiden toalett/vask i sakristiet etter episode med frostskaadet rør i januar 2024. Det bør vurderes om gallerier bør stenges av.

Skute kirke og kirkegård

Skute kirke – byggeår 1915:

Skute kirke er en langkirke med et tårn i vest. Tårnet har en høy og spiss tårnhette, som ble høyere enn arkitekten tegnet. Det skal angivelig ha vært etter byggekomiteens ønske. Kirken er oppført etter tegninger av Ole Stein, og er utvendig og innvendig panelt. Kirken har stavkirkelignende profil med lave sideskip og en del stavkirkekonstruksjonslignende detaljer.

Interiøret er preget av nybarokk med innslag av jugend i utskjæringene. Inventaret er gjennomført og av høy kvalitet fra byggetiden. Kirkerommet er treskipet basilika med smalere kor. Den har høye tresidige himlinger i skip og kor med synlige konstruksjoner. I apsiden er det glassmalerier i vindusrekken: et kors, alfa og omega; stiliserte flammer,

dråper og alterkalker. Altertavlen er malt av August Eiebakke, "La de smaa børn komme til mig", fra 1915 i en nybarokk ramme.

Kirkelige handlinger:

10 gudstjenester

8 gravferder

Årlig strømforbruk: 81867 kWh

Vedlikeholdsbehov pr dags dato

- i. strømstyring

Tilgjengelighet

Parkering: Ja

HC-parkering: Ja

Toalett: Ja

HC-toalett: Nei

Rullestoladkomst: Nei

Rullestolplass: Nei

Teleslyngeanlegg: Ja – men må utbedres

Status etter befaring:

Kirkegård: kirkegården er velholdt. Det er utfordringer med kirkegårdens østre del pga fukt i jorden. Muren rundt kirkegården er nylig restaurert ved hjelp av dugnad.

Kirken: Kirken er tilfredsstillende vedlikehold, men følgende utfordringer er der: lydanlegget bør endres, og teleslynge byttes. Det siste året har kirken fått nytt elektrisk anlegg.

Landåsbygda kirke og kirkegård

Landåsbygda kirke – byggeår 1965:

Landåsbygda kirke er en 1960-tallskirke oppført etter tegninger av Per Nordan. Kirken har et frittstående tårn og mangelkantet kirkebygg som er knyttet sammen med en overbygd passasje. Kirken har et enhetlig interiør fra byggetiden. De panelte veggene er umalte, mens himlingen er blå. Altertavlen er fra 1600-tallet og stod opprinnelig i gamle Fluberg kirke. Tavlen er i to etasjer med Kristus blant disiplene malt i hovedfeltet og Oppstandelsen i toppstykket. Vingene er rikt utskårne med en toller og en fariseer, samt engler og dekorativt bladverk. Den er senere noe ombygget.

Kirkelige handlinger

10 gudstjenester

5 gravferder

1 vielse

Årlig strømforbruk: 40736 kWh

Vedlikeholdsbehov pr dags dato:

- i. Maling
- ii. Toalett

iii. Lydanlegg

Tilgjengelighet

Parkering: Ja

HC-parkering: Ja

Toalett: Ja

HC-toalett: Nei

Rullestoladkomst: ved hjelp av skinner man legger ut.

Rullestolplass: Ja

Teleslyngearlegg: Nei

Status etter befaring:

Kirkegård: det er utfordringer med overflatevann på deler av kirkegården.

Kirkebygg: kirken har ikke lydanlegg, og har kun et toalett tilknyttet sakristi.

Utendørs er det behov for maling.

Årsmelding 2023

Innledning

Søndre Land kirkelige fellesråd dekker et virksomhetsområde som omfatter 5 kirker og 5 kirkegårder fordelt på 3 sokn og 2 menighetsråd. Skute med Skute kirke, Fluberg med Fluberg og Landåsbygda kirker, og Søndre Land med Hov og Enger kirker. Fluberg og Søndre Land har siden valget i 2019 fungert som ett menighetsråd. Årsmelding for Søndre Land kirkelige fellesråds virksomhet inneholder informasjon om hovedpunktene gjennom år 2023.

Søndre Land Kirkelige fellesråd – ansvarsområde

Rammebetingelsene for vår aktivitet er gitt i Tros- og livssynssamfunnsloven og i Lov om kirkegårder, kremasjon og gravferd. Den nye Trossamfunnsloven trådte i kraft 01.01.2021 og har erstattet den gamle Kirkeloven. Søndre Land kirkelige fellesråd har etter loven ansvaret for planlegging, administrasjon, personalforvaltning og økonomistyring av Den norske kirke i Søndre Land. Fellesrådet skal utfordre menighetene til samarbeid og arbeid mot gode felles løsninger. Fellesrådet er også gravferdsmyndighet i Søndre Land kommune, og skal sørge for en trosnøytral likebehandling av alle som er i kontakt med oss. Ansvarsområdet omfatter drift og vedlikehold av 5 kirker, 5 kirkegårder og et felles kirkekontor, samt arbeidsgiveransvar for 7 ansatte med 5,5 årsverk. I tillegg er det 2 prester i staben, men de er ansatt i den andre arbeidsgiverlinjen i kirken – rettssubjektet Den norske kirke, rDnk. Søndre Land kirkelige fellesråd har et driftsbudsjett på ca. 7 millioner kroner, der mesteparten av utgiftene er knyttet til lønn.

Mange har engasjert seg i frivillig kirkelig arbeid i Søndre Land i 2023 - en stor takk til disse.

Fellesrådets sammensetning

Kirkelig fellesråd i Søndre Land består av 8 medlemmer. To fra hvert av menighetsrådene, en repr. for kommunen, samt en geistlig repr. Kirkevergen har møte og talerett i rådet og er rådets sekretær. I 2023 var det følgende medlemmer i Søndre Land kirkelige fellesråd:

Lars Holst (Leder)
Erik Bjørnsveen (Nestleder – kommunal repr.)
Kolbjørn Engelian
Marit Amlien
Ove Hagenborg
Elsa Karin Brenden
Bente Skårberg
Tor Even Fougner (geistlig repr)
Hilde Anett Myklebust Lunde (kirkeverge og saksbehandler)

Fra 1. desember 2023 – nytt Fellesråd trådte i kraft:

Elsa Karin Brenden (Leder)
Erik Hagaseth Haug (nestleder)
Guro Nørstebøen Blikset
Eli Lundgård Vasenden
Merete Struksnæs
Ann Jorunn Odden
Anne Eli Olsby Hoff (politisk repr)
Tor Even Fougner (geistlig repr)
Hilde M. Lunde (saksbehandler/kirkeverge)

Oppsummering av fellesrådets drift og aktiviteter 2023

I 2022 ble det avholdt 7 møter og fellesrådet behandlet 54 saker. Det følgende er en kort oppsummering av fellesrådets arbeid:

Ansatte

I 2023 har staben bestått av følgende personer:
Hilde Anett Myklebust Lunde, kirkeverge – 100%
Berit Evensen, menighetssekretær – 60%
Bjørn Robert Grimsrud menighetspedagog – 50 % fra 01.08.2023
Svetlana Starcheusova, kontor - 100 %
Gerd Wang, kontor og dirigent - 40 %
Øistein Sveum, kirketjener/kirkegårdsarbeider – 100 %
Kenneth Bekkelien, kirketjener/kirkegårdsarbeider – 100 %
Magnhild Hesla har jobbet med babysang på timebasis.
I tillegg har det vært noe vikarbruk.

Kommentarer til driften

2023 har vært et år preget av endringer i stab; Kirkeverge Hilde Anett Myklebust Lunde med oppstart 02.01.2023 og menighetspedagog Bjørn Robert Grimsrud med oppstart 01.08.2023. Menighetssekretær Berit Evensen gikk av med pensjon og hadde sin siste arbeidsdag 19.12.2023.

Saker som fellesrådet har behandlet

Under følger en enkel oversikt over noen av sakene fellesrådet har befattet seg med:

- i. Økonomisaker – regnskap og budsjett
- ii. Samarbeid i stab og fellesråd
- iii. Stillinger; tilsetting av ny menighetspedagog og ny menighetssekretær.
- iv. Revidering av gravplassvedtekter
- v. Oversikt og prioritering av vedlikeholdsoppgaver
- vi. Konkrete utbedringer og investeringer: Oppussing av mur rundt kirkegården i Skute, nytt gjerde rundt Landåsbygda kirkegård.

Aktivitet i menighetene

Gudstjenester, dåp, trosopplæring er i hovedsak utført i henhold til gjeldende planer, men med de begrensningene som koronapandemien har ført med seg. Menighetsrådenes årsmeldinger har redegjort for den faktiske aktiviteten. En kort sammenfatning av disse aktivitetene gir følgende tall (tall for 2022 i parentes)

Menigheter/ kirker	Gudstj.	Dåp	Konf.	Begr.	Vielser	Deltakere
Fluberg og Landåsbygda	42 (41)	(12)	13 (20)	20 (24)	2 (5)	3170 (3692)
Hov og Enger	53 (49)	(13)	22 (19)	35 (51)	2 (7)	6211 (7050)
Skute	15 (10)	(2)	7 (1)	8 (12)	1 (0)	695 (590)
SUM	110 (100)		42 (40)	63 (87)	5 (12)	10076 (11332)

Økonomi

Den generelle beskrivelsen for økonomien i Søndre Land KF, er at det er stramt og at det er særs viktig med god økonomikontroll og styring. Kommentar til underskudd; det har vært et år med høye strømutgifter – hvor budsjettet var på kr7.360.000,- og utgiftene kom på kr .-8.517.535 Regnskapet legges frem med et underskudd på kr 394.641,79 som dekkes inn av disposisjonsfond.

Sluttkommentar

Våre kirker og gravplasser er vedlikeholdt innenfor de økonomiske rammer som gjelder. Det skyldes god innsats fra en allsidig kirketjenerstab i det daglige og en kommune som ser viktigheten av at kirkene blir fortløpende vedlikeholdt. Så takk til Søndre Land kommune for god støtte og godt samarbeid.

Søndre Land, .2024

Søndre Land kirkelige fellesråd

sekretær: Hilde Anett Myklebust Lunde, kirkeverge

REGNSKAP OG BUDSJETT

BUDSJETT, SØNDRE LAND KIRKELIGE FELLESRÅD – 2024

Ansvar	10000 Kirkelige råd	Budsjett 2024	Regnskap 2023	Budsjett 2023
30300	Ekstrahjelp	0	0	
30500	Annen lønn og trekkpl. Oppgaver	-	2 000	
30800	Møtegodtgjørelse o.l.	35 000	8 000	35 000
30900	Pensjonspremie KLP	4 500	1 000	4 500
30990	Arbeidsgiveravgift	4 000	1 000	4 000
31001	Aviser, tidsskrifter, faglitteratur		8 000	
31151	Bevertning	5 000	4 000	5 000
31200	Annet forbruksmateriell		8 000	
32302	Vedlikehold utvendig anlegg		14 000	
32700	Honorarer/konsulenttjenester		79 000	
33750	Kjøp av tjenester IKS		57 000	
34290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon		10 000	
37290	Kompensasjon moms påløpt i regnskapet		10 000	
31954	Datalisenser		5 000	
31600	Skyss og kost (oppgavepliktig)	7 000	7 000	7 000
	Sum utgifter	55 500	80 000	55 500
	SUM ansvar: 10000 Kirkelig råd	55 500	80 000	55 500

Ansvar	10100 Kirkelig administrasjon	Budsjett 2024	Regnskap 2023	Budsjett 2023
30100	Fast lønn	1 020 709	1 025 000	1 020 709
30200	Lønn vikarer	-		-
30300	Ekstrahjelp	-		
30500	Annen lønn og trekkpliktige oppgaver	5 000		5 000
30800	Møtegodtgjørelse o.l.	1 000		
30900	Pensjonspremie KLP	200 313	243 000	200 313
30950	Premie gruppeliv	2 000	3 000	2 000
30990	Arbeidsgiveravgift	172 164	130 000	172 164
31001	Kontormateriell	1 000	10 000	1 000
31103	Noter	-	1 000	-
31151	Bevertning	3 000	11 000	3 000
31200	Annet forbruksmateriell	3 000	.	3 000
31206	Utgiftsdekning		.	
31207	Velferdstiltak/ påskjønnelser	10 000	7 000	10 000
31208	Annen drift	5 000	.	5 000
31300	Portoutgifter	20 000	22 000	20 000

31301	Telefon	5 000	2 000	5 000
31302	Mobiltelefon ansatte	5 000	.	5 000
31304	Bankgebyrer	1 000	3 000	1 000
31400	Annonser gudstjenester	-	-	-
31409	Annonser stillinger	-	6 000	20 000
31500	Kurs (ikke oppgavepliktig)	10 000	25 000	15 000
31600	Skyss og kost (oppgavepliktig)	5 000	1 000	8 000
31704	Ikke oppgavepliktige reiseutgifter	-	-	-
31850	Ulykkesforsikring ansatte	12 000	20 000	12 000
31851	Gruppelivsforsikring ansatte	15 000	3 000	15 000
31900	Husleie og leie av lokaler		3 000	
31951	Avgifter, gebyrer og lisenser	40 000	43 000	40 000
31952	Kontingenter	-	56 000	40 000
31954	Datalisenser	153 000	133 000	80 000
32004	Datautstyr	6 000	2 000	6 000
32200	Leasing av kontormaskiner	-	-	-
32700	Honorarer/ konsulenttjenester	-	58 000	10 000
33750	Kjøp av tjenester IKS	-	57 000	-
33900	Kalkulatoriske utgifter ved kommunal tjenesteyting	650 000	500 000	650 000
34290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	65 000	62 000	65 000
34500	Tilskudd menighetsråd		-	
35000	Renteutgifter		-	
35001	Forsinkelsesrenter	2 000	-	2 000
35700	Overføring til inv regnskapet			
	Sum utgifter	2 412 186	2 420 000	2 416 186
36200	Diverse gebyrer/ salgsinntekter		2 000	
37100	Sykepenger		46 000	
37500	Refusjon fra menighetsråd		14 000	
37290	Kompensasjon moms påløst i driftsregnskapet	65 000	62 000	65 000
37900	Kalk inntekt kommunal tjenesteyting	650 000	500 000	650 000
38050	Tilskudd fr rDnk		7 000	
38300	Tilskudd fra kommunen (inkl. 200 000 til kirkebyggene)	5 000 000	5 000 000	5 000 000
39000	Renter	10 000	31 000	10 000
39050	Utbytte		18 000	
39500	Bruk av bundne fond		40 000	
	Sum inntekter	5 725 000	5 750 000	5 725 000
	Sum ansvar: 10100 Kirkelig administrasjon	3 312 814	3 330 000	3 308 814

Ansvar	11600 Kirker	Budsjett 2024	Regnskap 2023	Budsjett 2023
30100	Fast lønn	290 000	278 000	274 089
30108	Avtalefestede tillegg	30 000	38 000	30 000
30200	Lønn vikarer		54 000	25 000
30203	Vikar kirketjener			
30300	Ekstrahjelp	20 000	117 000	20 000
30400	Overtid	10 000	13 000	10 000
30500	Annen lønn og trekkpliktige oppgaver	10 000	25 000	10 000
30900	Pensjonspremie KLP	45 000	115 000	43 854
30950	Premie gruppeliv	1 500	1 000	1 500
30990	Arbeidsgiveravgift	44 830	68 000	44 830
31002	Materiell trosopplæring	5 000	-	5 000
31200	Annet forbruksmateriell	5 000	20 000	5 000
31151	Beverting		3 000	-
31202	Rengjøringsmateriell	10 000	-	10 000
31204	Gudstjenester		1 000	
31208	Annen drift		1 000	
31303	Linjeleie, datakommunikasjon		-	
31400	Annonser gudstjenester mv	35 000	-	35 000
31600	Skyss og kost (oppgavepliktig)	20 000	26 000	20 000
31704	Ikke oppgavepliktig. Reiseutgifter		-	-
31800	Strøm	600 000	596 000	600 000
31851	Gruppelivsforsikring ansatte		-1 000	
31853	Forsikringer, bygninger/ anlegg	200 000	201 000	200 000
31951	Avgifter, gebyrer og lisenser	10 000	7 000	10 000
31953	Kommunale avgifter	30 000	11 000	30 000
32000	Inventar	10 000	-	10 000
32001	Utstyr og redskap	10 000	2 000	10 000
32300	Vedlikehold og byggtjenester	200 000	200 000	200 000
32301	Vedlikehold inventar/ utstyr	25 000	4 000	25 000
32302	Vedlikehold av utv. Anlegg	10 000	72 000	10 000
32400	Serviceavtaler/ driftsavtaler	20 000	35 000	20 000
32402	Reparasjoner		9 000	
32403	Service ob vedlikehold instrumenter		-	
32500	Materialer til vedlikehold		-	
32700	Honorarer/ konsulent tjenester		2 000	
32703	Solister		-	
32704	Vikar/ Ekstrahjelp (faktura)		-	
34290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	100 000	251 000	100 000
35900	Avskrivninger		177 000	
	Sum utgifter	1 741 330	2 326 000	1 749 273

36000	Brukerbetaling ved kirkelige tjenester	-35 000	-36 000	-5 000
36300	Husleieinntekter/ utleie av lokaler/ festeavgifter	-25 000	-19 000	-25 000
37100	Sykepenger		-	
38700	Tilskudd/ gaver fra andre		-10 000	
37290	Kompensasjon moms påløpt i driftsregnskapet	-100 000	-251 000	-100 000
39900	Motpost avskrivninger		-177 000	
39050	Utbytte		-	
	Sum inntekter	-160 000	-493 000	-160 000
	Sum ansvar: 11600 Kirker	1 581 330	1 833 000	1 589 273

Ansvar	10010 menighetsrådvalg/ kirkevalg	Budsjett 2024	Regnskap 2023	Budsjett 2023
30500	Annen lønn og trekkpliktige oppgaver		38 000	
30900	Pensjonspremie KLP		5 000	
30990	Arbeidsgiveravgift		5 000	
31151	Beverting		6 000	
31401	Trykking og info.materiell		6 000	
31600	Skyss og kost (oppgavepliktig)		1 000	
31207	Velferdstiltak			
34290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon		1 000	
	Sum utgifter		62 000	
37290	Kompensasjon moms påløpt i driftsregnskapet		-1 000	
38050	Tilskudd fra rettssubjektet Den norske kirke		-68 000	
	Sum ansvar: 12000 Andre kirkelige formål		-6 000	

Ansvar	12200 Konfirmant	Budsjett 2024	Regnskap 2023	Budsjett 2023
30300	Ekstrahjelp			
30900	Pensjonspremie KLP		1 000	
30990	Arbeidsgiveravgift		-	
31002	Materiell trosopplæring		5 000	
31203	Annet forbruksmaterieell trosopplæring		3 000	
31151	Beverting		2 000	
31208	Annen drift		5 000	
31207	Velferdstiltak/ påskjønnelser		-	

31704	Reiseutgifter – ikke oppgavepliktige		-	
34290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon		1 000	
	Sum utgifter		17 000	
36100	Betaling fra deltakere		-58 000	
37290	Kompensasjon moms påløpt i driftsregnskapet		-1 000	
	Sum inntekter		-59 000	
	Sum ansvar: 12200 Konfirmant		-42 000	

Ansvar	12400 Menighetsblad	Budsjett 2024	Regnskap 2023	Budsjett 2023
31151	Beverting		-	
31207	Velferdstiltak/ påskjønnelser	5 000	3 000	5 000
31300	Portoutgifter		2 000	
31401	Trykking og info.materiell	60 000	85 000	70 000
31954	Datalisenser	3 000	9 000	3 000
32700	Honorarer/ konsulenttenester	5 000	-	5 000
34290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	15 000	23 000	15 000
	Sum utgifter	88 000	122 000	98 000
36209	Annonser menighetsblad/ gaver	-50 000	-56 000	-50 000
36509	Salg av avgiftspliktige varer og tjenester	-23 000	-20 000	-20 000
37290	Kompensasjon moms påløpt i driftsregnskapet	-15 000	-23 000	-15 000
	Sum inntekter	-88 000	-99 000	-85 000
	Sum ansvar: 12400 Menighetsblad	-	-23 000	13 000

Ansvar	12500 Kirkemusikk	Budsjett 2024	Regnskap 2023	Budsjett 2023
30100	Fast lønn	989 500	938 000	938 776
30108	Avtalefestede tillegg	40 000	47 000	30 000
30200	Lønn vikarer		-	
30204	Vikarorganist	2 000	-	10 000
30300	Ekstrahjelp		23 000	
30500	Annen lønn og trekkpliktige Oppgaver		9 000	
30900	Pensjonspremie KLP	160 000	241 000	150 204
30950	Premie gruppeliv		3 000	
30990	Arbeidsgiveravgift	153 546	133 000	153 546
31103	Noter	2000	7 000	2 000

31208	Annen drift		3 000	
31500	Kurs (ikke oppgavepliktig)		4 000	
31302	Mobiltelefon ansatte	-	-	
31600	Skyss og kost (oppgavepliktig)	10 000	16 000	10 000
31704	Ikke oppgavepliktige reiseutgifter	4 000	-	4 000
31851	Gruppelivsforsikring ansatte		-3 000	
31951	Avgifter, gebyrer, lisenser	1 500	2 000	1 500
31955	Datalisenser	1 500	-	1 500
32200	Avgift for opphavsrettigheter	3 000	-	3 000
32301	Leasing av kontormaskiner		-	
32403	Vedlikehold inventar/utstyr		2 000	
32700	Service og vedlikehold instrumenter		25 000	
32703	Honorarer/ konsulenttjenester		14 000	
32704	Solister	10 000	-	10 000
34290	Vikar/ ekstrahjelp (faktura)	20 000	-	20 000
32703	Mva som gir rett til momskompensasjon		7 000	
32703	Solister	1 000	-	1 000
	Sum utgifter	1 398 046	1 471 000	1 335 526
37100	Sykepenger	-	-	-
37290	Kompensasjon moms påløpt i driftsregnskapet		-7 000	-
	Sum inntekter	-	-7 000	-
	Sum ansvar: 12500 Kirkemusikk	1 398 046	1 464 000	1 335 526

Ansvar	12600 Trosopplæring	Budsjett 2024	Regnskap 2023	Budsjett 2023
30100	Fast lønn	286 000	113 000	270 893
30108	Avtalefestede tillegg	5 000	2 000	5 000
30200	Lønn vikarer		35 000	
30202	Sykevikar utenom arb.g.perioden		-	
30300	Ekstrahjelp		-	
30500	Annen lønn og trekkpl. Oppgaver		-	
30900	Pensjonspremie KLP	47 000	25 000	43 343
30650	Premie gruppeliv		1 000	
30990	Arbeidsgiveravgift	46 000	18 000	44 307
31000	Kontormateriell	2 000	-	2 000
31002	Materiell trosopplæring	20 000	8 000	20 000
31102	Aktivitetsrel. Materiell/utstyrTrosopplæring		1 000	
31151	Beverting	10 000	24 000	10 000
31200	Annet forbruksmaterieell	8 000	-	-
31201	Arbeidsgøy		-	

31203	Annet forbruksmateriell Trosopplæring	2 000	-	2 000
31409	Annonse stillinger	-	6 000	-
31304	Bankgebyrer		-	
31500	Kurs		7 000	
31600	Skyss og kost (oppgavepliktig)	2 000	1 000	2 000
31704	Ikke oppgavepliktige reiseutgifter		-	
31851	Gruppelivsforsikring ansatte		-1 000	
32002	Utstyr Trosopplæring		14 000	
32202	Leasing av containere		-13 000	
32700	Honorar/konsulenttjenester	2 000	39 000	2 000
32704	Vikar/ekstrahjelp (faktura)	-	-	-
35500	Avsetninger til bundne fond		32 000	
24290	Mva. som gir rett til momskompensasjon		3 000	
	Sum utgifter	430 000	315 000	401 543
36100	Betaling fra deltakere/ konfirmanter	-60 000	-	-60 000
36509	Salg av avg.pl. varer og tjenester		-1 000	
37100	Sykepenger		-	
37290	Kompensasjon moms påløpt driftsregnskapet		-3 000	
38000	Tilskudd fra staten	-320 000	-312 000	-320 000
38500	Tilskudd fra MR	-50 000		-50 000
	Sum inntekter	-430 000	-316 000	-430 000
	Sum ansvar: 12600 Trosopplæring		-1 000	-28 457

Ansvar	12650 HEKTA	Budsjett 2024	Regnskap 2023	Budsjett 2023
31151	Beverting	-	13 000	5 000
31502	Hekta	-	90 000	30 000
32200	Leasing av kontormaskiner		-	
34290	Mva. som gir rett til momskompensasjon		1 000	
	Sum utgifter	-	104 000	35 000
36100	Betaling fra deltakere	-	-	-10 000
37290	Kompensasjon moms påløpt i driftsregnskapet		-	
38500	Tilskudd fra menighetsråd		-63 000	
39500	Bruk av bundne fond		-63 000	
38700	Tilskudd/ gaver fra andre – Hekta	-	-40 000	-30 000
	Sum inntekter		-104 000	-40 000

	Sum ansvar: 12650 HEKTA	-	-	-5 000

Ansvar	13600 Gravplasser	Budsjett 2024	Regnskap 2023	Budsjett 2023
30100	Fast lønn	675 000	648 000	639 541
30108	Avtalefestede tillegg	30 000	32 000	30 000
30200	Lønn vikarer	20 000	16 000	
30300	Ekstrahjelp		40 000	20 000
30400	Overtid		1 000	
30500	Annen lønn og trekkpl oppgaver	2 000	25 000	2 000
30900	Pensjonspremie KLP	105 000	179 000	102 328
30950	Premie gruppeliv	2 000	1 000	2 000
30990	Arbeidsgiveravgift	104 438	100 000	104 603
31200	Annet forbruksmateriell	5 000	17 000	5 000
31201	Arbeidstøy	15 000	8 000	15 000
31203	Annet forbruksmateriell	1 000	-	1 000
31208	Annen drift		34 000	
31302	Mobiltelefon ansatte	2 500	-	2 500
31600	Skyss og kost (oppgavepliktig)	25 000	27 000	25 000
31700	Drift og vedlikehold egne transportmidler	25 000	10 000	25 000
31701	Forsikring/ årsavgift egne transportmidler	10 000	11 000	10 000
31705	Diesel	5 000	-	5 000
31706	Anleggsdiesel	20 000	23 000	20 000
31707	Bensin	10 000	9 000	10 000
31708	Miljøbensin	10 000	-	10 000
31851	Gruppelivsforsikring ansatte		-1 000	
31853	Forsikringer, bygninger/ anlegg	7 500	-	7 500
31951	Avgifter, gebyrer og lisenser		-	
31953	Kommunale avgifter		19 000	
31952	Kontingenter	3 000	-	3 000
32000	Inventar		-	
32001	Utstyr og redskap	60 000	127 000	60 000
32004	Datautstyr	3 000	-	3 000
32202	Leasing av containere	100 000	157 000	100 000
32300	Vedlikehold og byggetjenester		1 000	
32301	Vedlikehold inventar/utstyr	15 000	5 000	15 000
32302	Vedlikehold av utv. Anlegg	30 000	11 000	50 000
32400	Serviceavtaler/ driftsavtaler		-	90 000
32402	Reparasjoner		18 000	
32700	Honorarer/ konsulenttenester		131 000	
34290	Mva som gir rett til momskompensasjon		112 000	
35900	Avskrivninger		37 000	
35001	Forsinkelsesrenter		-	

	Sum utgifter	1 285 438	1 798 000	1 357 472
36300	Husleieinntekter/ utleie av lokale/festeinntekter		-930 000	-725 000
36501	Gravfond/stell av graver avg. Pl.		-8 000	
36509	Salg av avg. Pl. Varer og tjenester		-71 000	-75 000
39500	Bruk av bundne fond		-1 000	
39900	Motpost avskrivninger		-37 000	
37290	Kompensasjon moms påløpt i driftsregnskapet		-112 000	
	Sum inntekter		-1 159 000	-800 000
	Sum ansvar: 13600 Gravplasser	485 438	639 000	557 472

Ansvar	15500 Gravfond	Budsjett 2024	Regnskap 2023	Budsjett 2023
30300	Ekstrahjelp	10 000		10 000
30900	Pensjonspremie KLP	4 000		4 000
30990	Arbeisgiveravgift	3 500		3 500
33400	Refusjon til felleusråd	60 000	37 000	60 000
33700	Refusjon til andre		-	
35500	Avsetninger til bundne fond		44 000	
	Sum utgifter	77 500	81 000	77 500
36150	Innbetaling til gravfond	-50 000	-41 000	-50 000
36201	Gravfond/stell av graver avg. Fri		-	
36501	Gravfond/ stell av graver avg. Pl.	-120 000	-138 000	-120 000
39500	Bruk av bundne fond	-115 000	-39 000	-115 000
	Sum inntekter	-285 000	-218 000	-285 000
	Sum ansvar: 15500 Gravfond	-207 500	-137 000	-207 500
	TOTALT	-	523 000	1 000

Handlings- og økonomiplan 2024-2027

Søndre Land Kirkelige Fellesråd sin handlings- og økonomiplan for perioden 2024-2027 består av

- Økonomiplan 2024 – 2027 og budsjett for 2024
- Handlingsplan 2024 – 2027

Den helhetlige planen synliggjør nødvendige rammer og prioriteringer for ivaretagelse av kirkelig fellesråds ansvar for ressurser til kirkelig virksomhet i Søndre Land, Fluberg og Skute, og fellesrådet som gravplassmyndighet med forvaltningsansvar for kirkegårder i kommunen.

Innledning

Kirkesokn og fellesråd

I Søndre Land kommune er det tre kirkesokn i Den norske Kirke; Søndre Land, Fluberg og Skute. I hvert sokn har soknerådet (menighetsrådet) virksomhetsansvar for gudstjenesteliv i alle kirker, kirkemusikk, diakoni og undervisning/trosopplæring.

Rådet er styringsorgan for sognets ansvarsoppgaver i kirkesoknet. Kirkelig fellesråd er sognenes fellesorgan og er tillagt avgrensede oppgaver på vegne av sognet. Rådet består av to representanter fra hvert sokneråd, én fra kommunestyret og én fra biskopen. Fellesrådet er arbeidsgiver for ansatte, og skal forvalte kirkebygg og gravplasser, samt sikre tilstrekkelig arealer for gravlegging. Rådet er menighetenes strategiske samhandlingsorgan og skal ivareta relasjonen med kommunen på vegne av sognene. Fellesrådet er offentlig gravplassmyndighet og skal ivareta administrative oppgaver for den samlede virksomheten.

Kirkelig fellesråd har etter lovverket ansvar for:

- Administrative og økonomiske oppgaver på vegne av de tre sognene i kommunen.
- Å utarbeide mål og planer for den kirkelige virksomheten i kommunen.
- Å ivareta gravplassforvaltning gjennom ansvaret som gravplassmyndighet.
- Å fremme samarbeid mellom menighetene.
- Å ta hånd om interessen til soknene i forhold til kommunen.

Fellesrådet skal bidra til at Den norske kirke kan:

- Betjene mennesker med tilstedeværelse og samtale ved alle kirkelige handlinger
- Styrke kirkemusikalsk aktivitet og produksjon for barn og unge
- Utvikle / bidra til diakonal innsats for marginaliserte grupper i lokalsamfunnet.
- Lage gode møtepunkter for undervisning og samtaler med konfirmantene.
- Styrke oppfølgingen av frivillige i kirkelig arbeid og rekruttering av nye frivillige medarbeidere gjennom synliggjøring av oppgaver.
- Opprettholde og videreutvikle kirkemusikalsk arbeid med barn og unge.
- Understøtte med tilstrekkelig administrativ hjelp.
- Framdrift med vedlikehold og utvikling av kirker og gravplasser.
- Utvikle egen arbeidsgiverorganisasjon og tilføring av kompetanse.

HOVEDANSVAR som følger av kirkelig fellesråds ansvar for ressurser til kirkelig virksomhet i Søndre Land, Fluberg og Skute, og fellesrådet som gravplassmyndighet med forvaltningsansvar for kirkegårder i kommunen:

- **Bygging, drift og vedlikehold av kirker og utearealer, inventar og gravplasser.**

HOVEDUTFORDRINGER:

1. Prioritering av energibesparende tiltak – investere i styringssystem for energiforbruk.
2. Utnyttelse av tilgjengelige ressurser med fokus på FNs bærekraftsmål!
3. Fornyelse av maskiner og utstyr til drift av gravplasser og utearealer i hht fokus på klima og miljø.
4. Ivaretagelse av kunst/utsmykning og inventar i kirker.

5. Framdrift i planer for større bygningsmessige tiltak inne og ute.
 6. Øke dialog, samarbeid og samhandling mellom kommune og fellesråd om innsatsområder i tjenesteytingen.
- **Å ivareta gravplassforvaltning for hele befolkningen uavhengig av tro og livssyn.**
 1. Prioritere miljøvennlig drift
 2. Ivareta alle som ferdes på kirkegårdene – og sørge for at innbyggere opplever gravplassene som ryddige, og at de er et godt sted å ferdes.
 3. Ha et overordnet fokus på at gravplassene er kommunens parkanlegg i praksis, og skal dertil ivaretas.
 4. Anlegge livssynsnøytrale gravfelter på alle kirkegårder.
 5. Prioritere arbeid med å anlegge navnet og anonym minnelund.
 - **Drifte kirkekontor – inklusiv kontorer for sokneprester.**
 1. Sørge for at kirkekontoret drives i hht gjeldende lover og regler mht personvern, tilgjengelighet og synlighet.
 2. Drive kirkekontoret på en økonomisk ryddig og tilfredsstillende måte.
 - **Å skaffe lokaler, utstyr og materiell til konfirmantundervisning.**
 1. Legge til rette for at konfirmantundervisning innehar et godt faglig innhold og at det er oppdatert undervisningsmateriell – og tilfredsstillende lokaler til undervisning.
 - **Å ivareta fullt arbeidsgiveransvar for ansatte, og HMS-ansvar for hele virksomheten – inkludert prestetjenesten.**
 1. Sørge for at ansatte får den faglige utviklingen de trenger.
 2. Sørge for rutiner for debrief der det er behov for dette. Ha avtale med bedriftshelsetjeneste.
 - **Å forvalte en samlet økonomi av tilskudd fra kommune, stat og øvrige inntekter.**
 1. Sørge for at økonomien forvaltes til beste for innbyggerne i kommunen.
 2. Fortsette å jobbe med å finne tiltak for å bruke mindre strøm i de ulike kirkene.

VIRKSOMHETENS SJEL er et begrep som kan benyttes om humankapitalen i en organisasjon. I Den norske Kirke er dette vår viktigste ressurs. Det er menneskenes egenskaper, kunnskaper, ferdigheter, holdninger, kapasitet, vilje, motivasjon, m.m. som skaper verdi og kan gi utvikling. Kirken i Søndre Land er en arena for menneskemøter gjennom samhandling med Hovlitunet, gjennom trosopplæringstiltak, kirke-skole

samarbeid, og gjennom muligheten for være med i et fellesskap. Ute på kirkegårdene oppstår samtaler som er noe av det viktigste diakonale arbeidet kirken kan bidra med.

Trossamfunnsloven (tidl. Kirkeloven)

Fra 1. januar 2017 ble Den norske kirke opprettet som eget rettssubjekt. Som følge av dette er det gjort endringer i den statlige finansieringen av Den norske kirke, mens den kommunale finansieringen av kirkebygg og kirkelig virksomhet videreføres gjennom den nye trossamfunnsloven av 01.01.2012. De økonomiske forpliktelsene og relasjonen mellom kommune og kirke videreføres som tidligere og er utdypet i rundskriv fra Barne- og familiedepartementet og sendt til alle kommuner 03.12.2020.

«Kommunen gir tilskudd til kirkens virksomhet lokalt, herunder tilskudd til bygging, vedlikehold og drift av kirkebygg. Tilskuddet skal sikre at kirkebyggene holdes i forsvarlig stand, slik at de kan benyttes til gudstjenester og kirkelige handlinger. Tilskuddet skal også sikre at soknet har tilfredsstillende bemanning ved gudstjenester og kirkelige handlinger, herunder kirketjener, klokker og organist/kantor ved hver kirke, og tilstrekkelig administrativ hjelp.

Kommunens tilskudd gis etter budsjettforslag fra soknet. I budsjettforslaget skal også tilskudd gå til kirkelig undervisning, diakoni og kirkemusikk inngå.»

TJENESTEYTINGSAVTALE MELLOM KOMMUNE OG KIRKE

Det følger av Trossamfunnsloven kapittel 3 at «Etter avtale med kirkelig fellesråd kan kommunal tjenesteyting tre inn i stedet for særskilt bevilgning til formål som er nevnt i denne paragraf.». Tjenesteytingsavtalen revideres årlig, og gjeldende avtale ligger vedlagt.

FNs bærekraftsmål

FNs bærekraftsmål består av 17 mål og 169 delmål. Målene skal fungere som en felles global retning for land, næringsliv og sivilsamfunn. Målene ble laget på en demokratisk måte gjennom innspill fra millioner av mennesker i land over hele verden.

Bærekraftsmålene skal gjøre noe med årsakene til fattigdom, ulikhet og klimaendringer. Et av hovedprinsippene i bærekraftsmålene er at ingen skal utelates (*Leaving no one behind*). De mest sårbare menneskene må derfor prioriteres. Eksempler på ekskluderte grupper er mennesker med nedsatt funksjonsevne, flyktninger, etniske og religiøse minoriteter, jenter og urfolk.

Et hovedmål i arbeid med Handlings- og økonomiplan og budsjetter som trossamfunn og forvaltningsorgan, er å utnytte alle tilgjengelige ressurser slik at flest mulig bærekraftsmål

oppfylles: Noen mål handler om pengebevilgninger, andre handler om krevende politiske beslutninger, andre igjen handler om å endre holdninger, tradisjoner og rutiner.

Biskopens gudstjenesteforordning

Utgiftsdekningen skal i hht Trossamfunnsloven (tidl. Kirkeloven §15), gi grunnlag for at det i soknene kan holdes de gudstjenester biskopen forordner, at arbeidsforholdene for de kirkelige ansatte er tilfredsstillende og at sokneråd og fellesråd har tilstrekkelig administrativ hjelp.

Status ved utgangen av 2023

Stillinger – årsverk og finansiering

Kommunens tilskudd til drift i 2023 er på kr 5 000 000. Lønnsbudsjettet i inneværende år for stillinger finansiert av kommunalt tilskudd er kr 4 257 779. Dette gir en prosentandel på 85,15% av tilskuddet. I snitt bør prosentandelen som går til lønn ligge mellom 65 og 75 %.

Stilling:	Finansiering:	Stillingsprosent:
1 Kirkeverge	Kommune	100
2 Menighetssekretær	Kommune	60
3 Kantor	Kommune	100
4 Kantor	Kommune	40
5 Trosopplærer	Kirkerådet	50
6 Kirkegårdsarbeider	Kommune	100
7 Kirkegårdsarbeider	Kommune	100

Antall årsverk: 5,5

Lønnskostnadene for kommunefinansierte stillinger fordeler seg slik på tjenesteområder:

- Gravplassforvaltning – inkl innetjeneste
- Kirkemusikk
- Administrasjon

Kostnader på varer og tjenester fordeler seg slik:

- Husleie, forbruk, informasjon, opplæring, drivstoff, renovasjon, velferdstiltak
- Strøm, forsikringer : 800.000,- i 2023
- IKT, revisjon, årskontroll, leasing, vedlikehold, kommunale avgifter, bedriftshelsetjeneste, kursing av ansatte, annet

Inntekter fra festeavgift på graver

Festeavgift i 2023 har gitt en inntekt på kr 916000,- Dette beløpet varierer fra år til år,

Virksomhet, drift og aktiviteter

Kirken i Søndre Land har pr 01.08.2023 ikke lenger vakanser. Kirkeverge begynte 01.01.23 og trosopplærer begynte 01.08.23. Dette vil si at vi pr nå er tilbake til et normalt driftsår med ambisjoner om å få utvikle oss og samtidig ta igjen noe etterslep på vedlikehold.

SØKNAD om økonomiske rammer konkretiseres slik:

Drift

- 1) Kommunen øker driftsstøtte i hht pris- og lønnsvekst.
- 2) Søknad om finansiering av stilling 50 % kirkegårdsarbeider.
- 3) Søknad om finansiering av stilling 50 % diakon – med tidsperspektiv innen 2028.

Investering

- 1) Gjenopprette investeringsramme.
- 2) Særlig tilskudd til investering i energibesparende tiltak i kirkebygg.
- 3) Søknad om ekstra bevilgning til maling av Fluberg kirke.

- 4) Tilleggsbevilgning til restaurering av fuktskadet tak på bårhus i Fluberg.

DRIFTSBEVILGNING – INNEVÆRENDE PERIODE

Tilbake til et normalt driftsår med fokus på satsningsområder:

- Gudstjenester og kirkelige handlinger gjennomføres som en viktig puls ukentlig året gjennom.
- Institusjonsandakter og gudstjenester på Hovlitunet
- Søndre Land barnegospel
- Søndre Land kirkekor
- Konfirmantarbeid – som gjennomføres med leiropphold og lokal undervisning, samt konfirmasjonsgudstjenester i de ulike kirkene våre.
- Ledertrening – De som har vært konfirmanter får anledning til å være med på ledertreningskurs i regi av HEKTA, og det opprettes lokallag høsten 2023.
- Babysang – gjennomføres i Hov kirke og på frivilligsentralen hver høst.
- Trosopplæring for alle i aldersgruppe 0 – 18 år. Her under utdeling av kirkebok til 4 og 6 åringer, Lys Våken, Tårnagenter, og mye mer. Alt følges i form av Plan for Trosopplæring.
- Tidligkveld – et nytt tiltak som er med å gi menighetene et løft.

INVESTERINGSTILSKUDD

Tilskudd til investeringer falt i følge Søndre Land kommunes Handlings- og økonomiplan bort i 2021, og ble erstattet av et tilskudd på 200.000,- som skal gå til investeringer. Dette tilskuddet har løpende gått til mindre investeringer som har vært nødvendige. De større investerings- og vedlikeholdsprosjekter er av den grunn ikke gjennomført selv ved behov.

INVESTERINGSPLAN SAMLET

Landåsbygda	2024	2025	2026	2027
Beise kirken		60 000		
Bårhuset				
Takrenner og tak				
El-skap				
Handicaprampe				
Oppvarming				
Lydanlegg				
Brannalarm				

Fluberg	2024	2025	2026	2027
Renovasjon bårerhus – Nytt tak Nytt teppe				30.000
Navnet og anonym minnelund			80.000	
Automatisk ringeanlegg Handicaprampe Oppgradering strømstyringssystem	70.000			
Lydanlegg Vurdering av tårn Maling (sist gjort i 2003)		500.000.-		
Brannslukkingssystem Brannalarm Steingjerde				

Hov kirke	2024	2025	2026	2027
Fornye teppe og puter	40.000,-			
Ny luftfukter		15.000,-		
Oppvarming – alternativ til gulvvarme Strømstyringssystem Vurdering av tak Utbedre slitasje av gulv Lydanlegg Utrede alternativ bruk av bårerom Brannalarm				
Navnet og anonym minnelund			80.000,-	
Utvidelse av kirkegård		Begynne prosess		

Skute kirke	2024	2025	2026	2027
Automatisk ringeanlegg				
Maling (sist gjort i 2007)				
Strømstyringssystem				100.000,-
Varmeovn servicebygg				
Lydanlegg				
Brannalarm				
Flytte kontakt til tineapparat				

Enger kirke	2024	2025	2026	2027
Trapp ved prestesakristi må utbedres.				
Strømstyringssystem				
Lydanlegg				
Reparere, evt ny dør på uthus/do?				
Utbedre dåpssakristi				
Vurdere tårnet mht HMS				

GRAVFERDSLOVEN – GRAVPLASSFORVALTNING

Fellesrådet er gitt ansvar og oppgaver etter «Lov om gravplasser, kremasjon og gravferd». Kirkelig fellesråd er gravplassmyndighet i kommunen og skal forvalte virksomheten til beste for alle mennesker uavhengig av tro og livssyn. Gravplassene er sognets eiendom, hvis ikke annet følger av særskilt rettsgrunnlag. Det skal til enhver tid finnes tilstrekkelig antall gravplasser i kommunen som tilsvarer 3 % av befolkningen.

Gravplassene i kommunen innfrir dette kravet pr 2023, sett alle graver under ett. Det vil bli behov for å starte prosessen med en utvidelse av Hov kirkegård i løp av de nærmeste årene.

FORVALTNING AV KIRKENE

Vedlikehold av kirker – og i hht gjeldende regelverk. Kirkene er sognets eiendom.

KIRKELIGE HANDLINGER

Utgiftsdekningen skal i hht Trosopplæringsloven kap 3 gi grunnlag for at nødvendige kirkelige tjenester kan ytes.

FELLESRÅDETS PERSONAL- OG ADMINISTRATIVE ANSVAR

Utgiftsdekningen skal i hht Trossamfunnslovens §§ 14 – 15 gi grunnlag for at arbeidsforholdene for de kirkelige ansatte er tilfredsstillende, og at menighetsråd og fellesråd har tilstrekkelig administrativ hjelp.



Visitas i Engerdal
12. – 24. november

Program	Tirsdag 12. november 2024
08.30	Åpning av bispevisitasen i Engerdal kirke – andakt v/sokneprest Svein-Olav Hovde
09.00	Møte med menighetsrådene og kirkelig fellesråd (Engerdal kirke)
13.15	Besøk på Åsli gård
14.00	Besøk i Sømådalen barnehage
14.35	Besøk på Johnsgård turistsenter
15.20	Besøk til Femund jakt- og fuglehundskole
16.00	Sømådalen kirke – andakt v/biskop Ole Kristian Bonden
17.30	Besøk til fiskeanlegget på Snerta
18.30	Søre Elvdal kirke – kirkekonsert med Jørund Westgård, andakt v/ Thomas Tinglum, prost i Sør-Østerdal prosti
	Onsdag 13. november 2024
09.00	Elgå kirke - andakt v/Einar Bondevik, prest i sørsamisk område og sokneprest Svein-Olav Hovde
10.00	Besøk i nasjonalparksenteret, Elgå
11.30	Besøk på Daniel Mortenssons vinterboplass – andakt v/ Einar Bondevik, prest i sørsamisk område og sokneprest Svein-Olav Hovde
12.45	Besøk på Valdalen gård
14.30	Engerdal helse- og omsorgssenter – besøk, andakt v/biskop Ole Kristian Bonden, kirkekaffe. Drevsjø barnehage deltar med opptreden
16.15	Besøk på Engerdal mottak, Drevsjø
18.00	Drevsjø kirke – kulturkveld og kirkekaffe
	Torsdag 14. november 2024
08.30	Besøk på Engerdal barne- og ungdomsskole
10.30	Besøk på Fjellheimen leirskole
12.00	Møte med Engerdal kommunes politiske- og administrative ledelse og lokalt politi
	Søndag 24. november 2024
11.00	Visitagudstjeneste i Engerdal kirke, etterfulgt av biskopens visitasforedrag og kirkekaffe

I tillegg har biskopen møter og samlinger med kirkelig ansatte og andre gjennom visitasperioden.

Forsidebilde: *Den nye bispekåpen av Anita Eriksen Zagury ble tatt i bruk under visitasen i Engerdal 2025. Foto: Vivian Vestad Nesheim*

Hamar biskops visitas til soknene i Engerdal

12. 14. november 2024

Visitasforedrag 24. november 2024

Innledning

«Hellige rom for alminnelige liv» er visjonen til Hamar bispedømme. Denne visjonen underbygger at vi er ei folkekirke. En del av folkekirketanken er at det ikke bare er i kirkerommet Gud åpenbarer seg for mennesket. Gud åpenbarer seg gjennom skaperverket i relasjonen mellom mennesker og ute i naturen. Dette illustreres godt i andre vers av den kjente «Vandringsvise», skrevet av denne regionens store poet, Einar Skjæraasen:

«Å jeg har ingen penger
Men min fattigdom er god.
Den rike har sitt levebrød
Den fromme har sin tro.
Men jeg har høysang i hver li
og kirke på hver mo.
Og kirke på hver mo.»

Folkekirka skal være raus og inkluderende. Alle skal oppleve at de er velkomne. Noe av det som kjennetegner engerdølen er nettopp gjestfriheten. Som det vil komme fram under dette foredraget, har vi fått merke dette gjentatte ganger under denne bispevisitasen.

Engerdal er preget av en kultur hvor mennesker alltid har livnært seg av det som skogen, jorda, fjellet og vassdraga har å tilby. I de senere tiårene har reiseliv og annen tjenesteyting også blitt viktige næringsveger i kommunen. For at mennesker i et moderne samfunn skal trives, blomstre, kjenne livsglede og mestring, må alle tannhjulene i fellesskapet samvirke. Drivverket må være stabilt, og bestå av gode boforhold, stabile velferds- og helsesystemer og trygge oppvekstvilkår. Alle gode hjemplasser trenger et slikt sømløst drivverk for at en skal kunne ha det en trenger for å være et velfungerende samfunn. Dette gjelder også Engerdal.

Kirka er også en del av denne helheten, dette samvirket. Ei kirke er alltid kirke på et sted, tett forbundet med de omgivelsene og det folket som deler, og tar del i, kirka si. Å være kirke i dag, enten det er i Drevsjø, Elgå, Engerdal, Sømådalen eller Søre Elvdal, eller Hamar eller Oslo for den del, handler om å være i dyp kontakt med sin samtid og bli opplevd som aktuell, relevant og nærværende. Jeg har under min visitas sett ei kirke som ønsker å være nettopp dette. Gjennom møter med ansatte, folkevalgte, frivillige, eldre, barn og ungdom har jeg fått se ei mangfoldig og levende lokalkirke med stort hjerte for folket som bor her. Visitasdagene har vist oss med all tydelighet at kirka er viktig for folk –

det har blitt bekreftet igjen og igjen, både i ord og handling. Ja, det har blitt synlig at kirka virkelig er en del av dette drivverket som får samfunnet til å fungere.

Gjennom visitasprogrammet har vi forhåpentligvis fått gjennomført det visitasen har som hovedmålsetning; å støtte soknene, inspirere ansatte, folkevalgte og frivillige og skape engasjement for videre arbeid for lokalsamfunnet. Dette foredraget vil handle om det jeg har fått møte og se disse dagene, og hva jeg tenker er områder som trenger særlig oppmerksomhet i årene som kommer. Foredraget vil derfor være todelt. Første del er et tilbakeblikk på programmet, med fokus på temaer vi har berørt i de mange møtepunktene disse dagene. I andre del vil jeg gi noen utfordringer dere kan arbeide videre med.

Del 1

Tirsdag

Det er et flott skue å endelig se årets første antydning av snø når vi nærmer oss Engerdal tidlig tirsdag morgen. Det er noe uendelig vakkert og bestandig ved så se de lett hvitkledte åssidene. Vinterens komme får meg til å tenke på jordas vandring rundt sola, og den fantastisk sinnrike orden i Guds skaperverk. Det er noe evig, fast og solid ved årstidenes gang.

Slik fanger også en annen av områdetets store diktere, Haldis Moren Vesaas, noe av stemningen i overgangen mellom årstidene, i sitt dikt «Siste dagen i fjellet»:

"Så var det slutt. Ein sommar var gått, og dagen komen da vi skulle heim att alle. Forutan sol låg fjellet, sløkt og grått, og bjørka let det siste lauvet falle.

Vi hadde gjort oss ferdige og tok på veg, den lange veg til dals ned gjennom glisne lier. Det skrall i steinet veg av harde hestsko-steg. No kjem vi ikkje att på lange tider.

Eg reiv i farten nokre blåbær opp og åt. - Enn lever i meg som ei beisk-sval kjelle den smak av frosne bær og tappert nedsvelgd gråt, den siste smak av sommaren i fjellet."

Selv om vi vet at vinteren blir lang og kald, så vet vi også at våren - den kommer snart igjen, og etter våren blir det igjen en levende sommer.

Døra inn til Engerdal kirke var åpen, alt var lagt til rette av kirketjener Magnar Danielsen. og vi ble ønsket gjestfritt og varmt velkommen til **morgenandakt** i det flotte kirkerommet opplyst av den storslagne lysekrona med de tre apostlene; Peter, Jakob og Johannes. Det var gode velkomstord ved menighetsrådsleder og fellesrådsleder, endog ble

introduksjonen av Engerdal-samfunnet tatt på rim! Sokneprest Svein-Olav Hovde ledet menigheten gjennom liturgien. De fine ordene og den vakre musikken, framført av organist Anders Lillebo, ga oss en veldig fin åpning av visitasen.

Etter morgensamlingen var det fellesmøte med alle **menighetsrådene; Drevsjø, Elgå, Engerdal, Sømådalen og Søre Elvdal, sammen med Engerdal kirkelige fellesråd**. De folkevalgte er de som besitter førstehåndskompetanse til det lokale livet og er valgt for å ivareta dette perspektivet i og for soknet. Vi samtalte med utgangspunkt i de rapportene som var innsendt på forhånd, blant annet om økonomi og hvordan en kan kommunisere hva kirka bidrar med i lokalsamfunnet. Videre var en viktig del av samlingen å gjøre forberedelser inn mot det senere møtet med kommunen. Rådene viste stort engasjement og kreativitet i diskusjonene. De ansatte i kirkelig fellesråd deltok også på dette møtet, slik at dette kan bidra til ytterligere økt samvirke mellom ansatte og råd.

Etter lunsj avholdt vi et separat møte med **den kirkelige staben**. Et viktig grunnlag for enhver bispevisitas er de samtaler biskopen holder i forkant av visitasen med de ansatte. Plenumsmøtet med alle de kirkelig ansatte under visitasen følger opp disse formøtene og bereder grunnlag for videre arbeid. I staben her i Engerdal er det kompetente medarbeidere med mye god erfaring, ledet av kirkeverge Jan Jacob Ekeland. Vi fokuserte på hvilke muligheter de kirkelige ansatte har for i fellesskap å utvikle kirka videre for å imøtekomme innbyggernes behov. Særlig ble det fokusert på at kirkene skal være åpne og tilgjengelige, og hvordan man kan opprettholde og videreutvikle den gode kvaliteten på utøvelse av gudstjenester og kirkelige handlinger; dåp, vielse, konfirmasjon og gravferd. Det ble en fruktbar og god dialog rundt disse temaene.

Etter møtet med de ansatte satte vi kursen mot Sømådalen, der vi først fikk gleden av å oppleve Åsli gård og historien knytta til **bureisningspolitikken i mellomkrigstida**, presentert av gårdens eiere Halvor Hansson og Torhild Morgestad. Det er tankevekkende at det egentlig ikke er så lenge siden at mennesker brøt seg ny mark i denne kommunen for å livnære familien. Med den uroen og usikkerheten som preger Europa, er matforsyning fortsatt et høyaktuelt tema. Jeg har stor respekt for det viktige arbeidet gårdbrukere hver eneste dag gjør, for at Norge skal ha evne til å brødfø befolkningen.

Vi fortsatte dagen med å dele en samlingsstund med sang, lek og spising av gode boller med barna i **Sømådalen barnehage**. Å møte de minste blant oss er alltid en glede; nysgjerrighet, sprell og lopper i blodet gir energi til både små og store.

Noen steinkast unna ligger **Johnsgård turistsenter**, hvor vi fikk en omvisning av vertskapet Monica og Jonas. Johnsgård framstår som et flott eksempel på at turisme med vekt på genuint friluftsliv er en voksende næring, og noe som denne dalen kan være stolte av.

Femund jakt- og fuglehundskole er del av det samme næringssegmentet, og der fikk vi en presentasjon av skolens driver, Knut Østmo.

Siste programpost i Sømådalen var andakt i intime og hyggelige **Sømådalen kirke**, der vi hjertelig ble tatt imot av kirketjener Åge Skramstad. Det ble en fin samling, hvor jeg fikk gleden av å dele noen tanker om Gudsbegrepet med forsamlingen. Etter andakten 5 var det utvidet kirkecaffe med middagsservering i kirkerommet. Det rett og slett en gastronomisk opplevelse å få smake den deilige sikburgeren!

Etter middagen satte vi nesa sørover, og dro til **settefiskeanlegget på Snerta**, drevet av Engerdal fjellstyre. Engerdal har landets største statsallmenning, og er et eldorado for fiskeentusiaster. Fjellstyret synes å arbeide i et fornuftig bærekraftsperspektiv med de store naturressursene de har forvaltningsansvar for.

Vi avsluttet kvelden med å oppleve en berørende **minikonsert** i Søre Elvdal kirke, hvor kirketjenerparet Fanny og Diederik, sammen med menighetsrådet hadde forberedt kirkerommet godt til arrangementet. Medvirkende i konserten var Jørund Westgård og vokalist Gunn-Helen Westgård. Prost Thomas Tinglum holdt en andakt som fulgte opp spørsmålet «Hvem er Gud?» fra min tale i Sømådalen tidligere på dagen.

Onsdag

Vi åpnet visitasens andre dag med samling i vakkert beliggende **Elgå kirke**. Også der hadde kirketjener Lin Baldwin, sammen med menighetsrådet forberedt fint for forsamlingen. I tillegg til soknepresten var også prest i sør-samisk menighet, Einar Bondevik, liturg denne morgenen. Det var også flott sang og musikk, der jeg fikk høre den sagnomsuste sangen «Femundsmarkas perle», av og med Terje Husdal.

Det var kort veg til neste punkt på programmet – et besøk til **Nasjonalparksenteret** i Elgå. Senteret har fokus på bevaring av villmark, med særlig vekt på hvordan mennesker skal oppføre seg i naturen generelt og i vernede områder spesielt. De perspektivene man får etter å ha hørt at bjørkeetrær gir liv til andre arter i hundrevis av år etter sin «død» er meget interessante. I tillegg er jeg ubeskjeden nok til å nevne at jeg fikk medalje som ekte villmarking etter full pott i senterets quiz, og er dermed kvalifisert for å gå ut i Femundsmarka!

I Engerdal har vi Norges sørligste beitedistrikt for tamrein, **Svahken sitje**, og den sør-samiske identiteten er tydelig i området. Fra Elgå reiste vi til Daniel Mortenssons vinterboplass, hvor vi fikk en orientering om stedet, og feiret en stemningsfull gudstjeneste ved det vigslede fjellalteret på sør-samisk språk under ledelse av Einar 6 Bondevik. Det var en sterk opplevelse da Jon Anders Mortensson delte sine egne erfaringer fra oppveksten, om hvordan hans foreldre mente det var best at han reiste til Hatfjelldal for å fullføre skolegangen. Jon Anders la videre vekt på nødvendigheten av gode prosesser- og relasjoner knytta til det videre arbeidet med Sannhets- og forsoningsarbeidet.

Ikke langt fra Daniel Mortenssons vinterboplass ligger **Valdalen gård**, vår neste destinasjon denne onsdagen. På denne gården har de lagt om til hjorteproduksjon, og den smakfulle lunchen vi fikk servert var naturligvis kortreist, for ikke å si «ureist».

Ferden gikk videre til **Engerdal helse-og omsorgssenter**, der vi møtte noen av de eldste innbyggerne i kommunen. De ansatte på institusjonen hadde forberedt alt for at biskop, sokneprest og organist kunne holde andakt. Drevsjø barnehage underholdt med kjente og kjære sanger, blant annet selveste «Engerdalsvalsen» og publikum sang med av hjertens lyst. Det var flott å oppleve dette treffet på tvers av generasjonene.

Neste stoppested var **Engerdal mottak** på Drevsjø. På Drevsjø har det vært drevet flyktningmottak i mange år, og mottaket har blitt en naturlig del av dagliglivet i Engerdal, i tillegg til at det er en stor arbeidsplass. Leder Ralf Edstrøm orienterte om mottaket og biskopens følge fikk smake deilig mat fra ulike deler av verden, tilberedt av beboerne på mottaket. Vi fikk også høre flere personlige vitnesbyrd fra flyktninger som står i en krevende situasjon, men historier som også kaller på håp og framtidstro.

Kulturkveld i Drevsjø kirke var siste post på visitasprogrammet denne onsdagen. Det ble en oppløftende og stemningsfull aften i det vakre kirkerommet. Først presenterte menighetsrådet historiske fotografier fra Drevsjø ledsaget av en fortellerstemme i underholdende og informativ Filmavis-stil. Deretter holdt Terje Husdal og Anders Lillebo en sjelfull konsert med variert musikk.

Torsdag

Dagen startet på **Engerdal barne- og ungdomsskole**, der vi fikk gleden av å stifte bekjentskap med rektor Lise Nordli Risbakken og hennes stab. Det ble et fruktbart møte der vi blant annet diskuterte samarbeid skole-kirke og skolens flerkulturelle identitet. Likeverd og religions- og livssynsåpenhet er gode, universelle verdier som også kirka hegner om. Det skal være en del av dannelsesprosessen at barn får kunnskap om nasjonale og lokale tradisjoner, og det er fremdeles rom for at det kan gjennomføres barnehage- og skolegudstjenester og besøk i kirker og på gravplasser. Barnehage, skole og kirke har et felles mål om å bidra til livsmestring for barn og unge, herunder forberede til å møte krevende og komplekse situasjoner i livet.

På EBUS fikk jeg også være gjestelærer i en KRLE-time på ungdomstrinnet. Jeg syns det ble en fin time med de godt forberedte og lydhøre elevene.

Vi reiste videre til **Fjellheimen leirskole**, hvor vi ble tatt imot av rektor Arne Tømmervold. Leirskolen er tilrettelagt for elever med funksjonsnedsettelse og læreutfordringer, og er landets eneste leirskole med fast statlig tilskudd. Skolen tar imot elever fra hele landet,

uansett alder og grad av funksjonsnedsettelse. Vi fikk høre at mange elever kommer igjen år etter år.

På Fjellheimen avholdt vi også et av de mest sentrale møtepunktene under en bispevisitas: møte med **kommunens politiske og administrative ledelse**. Møtet ble ledet av ordfører Tor Erik Skramstad, som vi var så heldige å ha med oss som følgesvenn under hele visitasreisa. Jeg håper ordføreren har hatt like mye utbytte av denne rundturen som jeg har, og jeg vil anta at han også har fått sett kommunen sin fra nye sider. I hvert fall observerer man gjerne med et litt annet perspektiv når man har med seg gjester. For å lykkes som kommune er man avhengig av godt samarbeid mellom de kommunale virksomhetene, og mellom politisk og administrativt nivå, men også med andre organisasjoner i lokalsamfunnet og andre offentlige virksomheter. God samhandling krever både samarbeid og samordning.

Den grunnlovsforankrede folkekirka har sin naturlige plass i dette bildet, og vi diskuterte hva kirka betyr for et lokalsamfunn. Samarbeidet mellom kommune og kirke er godt ivaretatt i Engerdal, og det legges til rette for at kirka får rammevilkår som gjør at en både kan holde i hevd de flotte kirkebyggene og gravplassene som finnes her i kommunen, samtidig som det er noe ressurser til å ivareta kirkas øvrige samfunnsoppdrag. Det er ikke til hinder for at kirka ønsker å bidra ytterligere. Kirkelig fellesråd trakk særlig fram befolkningens behov for navna minnelund, og en økt stillingsstørrelse som kirkeverge, for å ivareta alle oppgavene. Kommunen har en strategisk tilnærming til hvordan en skal øke livskvaliteten og bedre folkehelsa ytterligere for sine innbyggere. Det er naturlig og nødvendig at kirka tar sin plass i videreutviklingen av lokalsamfunnet.

I etterkant av møtet med kommuneledelsen, avholdt jeg et møte med prost, sokneprest og kirkeverge for å **oppsummere erfaringene** fra bispevisitasen og se fram mot visitasgudstjenesten her i dag.

Jeg reiste hjem fra Engerdal med mange og sterke inntrykk, entusiasme og glød fra gode opplevelser og fine dager.

Del 2

Når jeg nå går over til del 2 av foredraget vil jeg peke på noen stikkord for videre arbeid i menighetene, i de kirkelige rådene og i samarbeidet med hele lokalsamfunnet. Jeg har delt inn i fem hovedområder, og jeg vil bruke dem som overskrift på utfordringene til menighetene her.

Det første hovedområdet er:

I Gudstjenester og kirkelige handlinger

Dere har noen flotte kirker og kirkegårder i Engerdal. Alle de fem kirken i kommunen er både vakre smykker og markører i kulturlandskapet. Det er kirker som gir rom for livet. Jeg er opptatt av at kirkene er åpne, og er veldig glad for at Elgå kirke holdes åpen i sommermånedene, og imponert over hvor mange som er innom. I møte med ansatte samtalte vi om ulike måter lokalkirka kan framstå som åpen – og viktigheten av dette i møte med befolkningens- og tilreisendes behov. Jeg har også løfta fram viktigheten av det gode arbeidet med gudstjenester, dåp, konfirmasjon, bryllup og begravelser – det å gjøre «basic bra» som jeg gjerne kaller det. Her samhandler kirka med alle i lokalsamfunnet. Gjennom visitasdagene har vi fått delta på andakt, konsert og kulturkveld – og i dag visitasgudstjeneste. Både i møte med staben og menighetsrådene har jeg blitt presentert hvordan dere planmessig arbeider med gudstjenestene gjennom et årshjul som angir tema og anledning. Erfaring viser at godt samarbeid med ulike aktører, og tverrfaglighet gir økt kirkesøkning. I menighetene i Engerdal har dere blant landets aller høyeste antall gudstjenestedeltaker sett i forhold til folketallet. Samtidig er arbeid med gudstjenesteutvikling et kontinuerlig arbeid hvor man må spørre etter hva som skal bevares, hva som skal etableres, og hva man skal avvikle. Samtalene om hvordan vi er kirke på vårt sted er diskusjoner det er naturlig å gjennomføre i en dialog mellom råd og stab. Ett av mine perspektiver er at innbyggerne søker til kirka når det som skjer der berører livet vårt helt konkret. Det kan være gjennom direkte involvering av enkeltpersoner eller samarbeid med grupper, men også indirekte gjennom deltakelse av andre og/eller temaer som berører menneskers liv. Dette er i tråd med Den norske kirkes strategi, som utfordrer oss til å være ei kirke som åpner rom for tro, ei kirke som er der livet leves, og ei kirke som er mer for flere.

Så mine første utfordringer er å:

1. Videreutvikle årshjulet for gudstjenester og samarbeid med andre aktører i det enkelte sokn, knytta til den enkelte kirke. I tillegg til arbeidet med dette, bør man evaluere eksisterende tiltak. Og:

2. At råd og stab sammen ser gjennom det totale aktivitetsnivået i menighetene for å være omforent om hva som vil være viktig å satse på i tida framover. Det skal avholdes et årlig strategimøte mellom de kirkelige råd og de ansatte. «Kirka vår – samlet plan for menighetene», er et digitalt verktøy alle menigheter må ta i bruk.

Dere har lange og gode tradisjoner, og et bredt samarbeid med det lokale kulturlivet i Engerdal. Kirke, kultur og lokalsamfunn er godt integrert i hverandre. Det har jeg opplevd mange eksempler på under disse dagene. Jeg har lyst til å løfte fram viktigheten av dette arbeidet, fordi det berører livet vårt på så mange måter. Vi møter sang og musikk i gudstjenester og kirkelige handlinger, og i egne konserter og kulturaktiviteter. Men det kan også på en særskilt måte involvere barn og unge, kor og korps, enkeltpersoner og

grupper. Det kirkemusikalske arbeidet er en viktig bærebjelke i et lokalsamfunn, og derfor vil jeg også utfordre dere til å

3. *Videreutvikle arbeidet med kultur, musikk og kirke, i samarbeid med lokale kulturkrefter. Fortsatt kople det lokale gudstjenestelivet tett sammen med det kirkemusikalske gjennom f.eks. medvirkning av enkeltpersoner eller musikkgruppe. Dette kan gjerne tydeliggjøres som del av årshjulet.*

Da går jeg over til neste område som er:

II Omsorg og solidaritet

Vi har gjennom denne uka fått sett mye av det diakonale arbeidet som kirka driver. Det handler blant annet om besøk på institusjoner, gjennom enkelt-samtaler og med grundig sorgarbeid. Ikke minst er det mye god diakoni og omsorg i å ta vare på kirkegårdene. I Engerdal er gravplassene og kirkebyggene ivaretatt gjennom det gode arbeidet som legges ned på dette feltet, i det daglige særlig av kirketjenerne. Diakonien er en del av kirkas identitet og virke, og jeg vil løfte fram betydningen dette har i lokalsamfunnet. For å prioritere ressursene vil det være nyttig med en systematisk tilnærming i arbeidet, og godt samarbeid med frivillige organisasjoner lokalt.

Det tredje hovedpunktet jeg vil fokusere på er:

III Barn og unge

I forbindelse med innføring av overordnet plan for skolen i 2020 og med tanke på intensjonen i lov for tros- og livssynssamfunn, er det viktig å samsnakke om hvilke muligheter som ligger for å videreutvikle samarbeid mellom skole/barnehage og kirke. Og jeg utfordrer dermed til å:

4. *Formalisere skole/kirke-samarbeidet. Sammen med kommune, skole og barnehage se på hvilket faglig innsteg man har for samarbeid og hvilke arbeidsmetoder det er mulig å bruke. Et allerede godt forhold danner grunnlag for framtida.*

Kirkemøtet vedtok nylig en ny plan for det som nå skal benevnes kirkelig undervisning og læring. Denne åpner muligheter for nytenkning innenfor det som tidligere ble kalt trosopplæring. I Engerdal har dere en dyktig medarbeider innenfor kirkelig undervisning og læring, Linda Nathalie Foss, og mye ligger til rette for at menighetsrådene og de tilsatte kan arbeide godt med videreutvikling av dette feltet. Jeg vil derfor utfordre dere til å:

5. Se på de nye mulighetene innenfor kirkelig undervisning og læring, også i lys av samarbeid skole/barnehage - kirke.

Det neste temaet er:

IV Kirka i lokalsamfunnet

Som nevnt tidligere i foredraget er det et godt forhold her mellom kommune og kirke. Det er jeg veldig glad for, og oppmuntrer til å fortsette det gode samarbeidet. Derfor vil jeg utfordre til:

6. *At Engerdal kommune og Engerdal kirkelige fellesråd formaliserer møtepunkter for kirkas deltakelse i kommunens budsjettprosesser, med minimum et møte på høsten og et evaluerings- og oppfølgingsmøte på vinteren.*

Engerdal har landets sørligste beitedistrikt for reindrift. Den sør-samiske minoriteten har blitt mer synliggjort de senere årene, respekten for- og anerkjennelsen av - den særskilte identiteten til denne delen av kommunens befolkning har økt. Dette opplever vi blant annet i kirkas integrering av det sør-samiske språket i gudstjenesten. Storsamfunnet er inne i en sannhets- og forsoningsprosess knyttet blant annet til den norske stats, herunder Den norske kirkes, fornorskningpolitikk overfor samene. Det vil være naturlig om Engerdal kommune arbeider videre med disse prosessene. Jeg vil derfor utfordre til:

7. *At den lokale kirke i Engerdal vurderer hvilket bidrag kirka kan gi for å styrke sannhets- og forsoningsprosessene lokalt og styrke kommunens arbeid i disse prosessene.*

Kirkene og gravplassene i Engerdal er godt ivaretatt. Samtidig er det behov for jevnlig vedlikehold og noen oppgraderinger. Vi må regne med at kostnadskrevende investeringsbehov vil måtte oppstå. Det har under visitasen også blitt redegjort for ønske om etablering av navnet minnelund i kommunen. Min neste utfordring er således:

8. *At det på bakgrunn av oppdaterte tilstandsrapporter for kirkebyggene, i samarbeid med kommunen, videreutvikles langsiktige planer for vedlikehold og investeringer.*

Det siste punktet jeg vil snakke om i dag er:

V Medarbeiderskap og organisering

Nye tider utfordrer oss til å se nøye på hvordan vi selv organiserer oss, hvilke arbeidsmetoder vi anvender og hvorledes vi ivaretar og videreutvikler kollegafellesskapet. Det kan derfor være grunn til å se på hvordan de ulike møtepunktene en har fungerer, og om det eventuelt er andre arenaer en trenger å utvikle. Det er også viktig med rom for å tenke de lange tankene og gjøre prioriteringer. I soknene i Engerdal er det en etablert praksis med månedlige stabsmøter for de kirkelig ansatte, i tillegg til halvårslige stabsmøter dedikert til langtidsplanlegging. Jeg har også sett at kirkekontoret har fått nye fine lokaler, hvor etter hvert kirkeverge, sokneprest,

kantor og menighetspedagog får kontorer under samme tak. Jeg synes å registrere at dette allerede har styrket samhandling, samarbeid og trivsel ytterligere.

I vår tid bør også kirka utnytte de mulighetene som ligger i nye digitale kommunikasjonsformer, ettersom det er på slike flater mange søker informasjon og kontakt med samfunnsaktører. I Engerdal har jeg observert at kirka er forbilledlig aktive på Facebook. Min siste utfordring blir derfor å:

9. *Se på ulike måter for å ytterligere styrke kirkas synlighet og tilgjengelighet på nett.*

Avslutning

Så er tiden kommet for å takke for visitasen. Hjertelig takk til alle som har vært involvert i planlegging og tilrettelegging. Takk for alle de gode rapportene som ble sendt inn på forhånd. Takk for tillit, gjestfrihet og hyggelige bordfelleskap.

Takk for gode møter med mennesker i alle aldre. Jeg tar alle disse møtene med meg, alle hilsener, smil og meningsutvekslinger, ja, alt jeg har fått være del av under visitasen. Hjertelig takk.

Gud velsigne Drevsjø, Elgå, Engerdal, Sømådalen og Søre Elvdal menigheter!

Gud velsigne Engerdal kommune!

Ole Kristian Bonden
Hamar biskop

Rapport fra Engerdal kirkelige fellesråd

Engerdal kommune ligger helt nor-øst i Innlandet, og er med i Sør-Østerdal prosti. Vi ble egen kommune i 1911 etter en sammenslåing av naokommunene i nord, sør og vest – Trysil, Rendalen, Tolga og Røros. Hele den østre delen av kommunen har landegrense til Sverige og Ålvdalens kommun.

Kommunen er stor i utstrekning, med hele 1.916 km². Innbyggertallet pr. 2. kvartal 2024 er 1.361, så hver innbygger har 1,41 km² hver å boltre seg på.

Demografi

Aldersgrupper	Antall	Prosentvis
0-19 år	223	16,4%
20-49 år	381	28%
50-69 år	459	33,7%
70-79 år	196	14,4%
80-89 år	85	6,2%
90 år og eldre	17	1,3%

Engerdal kommune består av bygdene Hylleråsen, Heggeriset, Engerdal, Engerdalssetra, Risbakken, Kvilten, Drevsjø, lillebo, Femundsenden, Sorken, Elgå, Sømådalen, Galten, Femundsundet, Granberget, Snerta og Søre Elvdal.

De 5 kirkene og soknene ligger i Drevsjø, Elgå, Engerdal, Sømådalen og Søre Elvdal.

Kirkene

Drevsjø kirke

Beliggenhet i Drevsjø sentrum. Kirken er en laftet langkirke som ble innviet i 1848, og har 200 sitteplasser. Kirken er listeført.

Antall forordnede gudstjenester: 19, hvorav 4 på institusjon.

2024: Tårn utbedret samt utvendig vask og maling.

Ferdigstille utvendig maling samt prosjektere navnet minnelund.

Kirken er med i bevaringsprogrammet, så tilstandsvurdering må gjennomføres (forprosjekt).

Elgå kirke

Beliggenhet i Elgå sentrum. Kirken er en laftet langkirke som ble innviet i 1946. Kapasitet er 230 sitteplasser. Antall forordnede gudstjenester: 7.

2023: Utbedret uthus innvendig og utvendig, installert strøm og montert vakuumpolett.

Forarbeid, oppmåling og fradeling i orden, slik at gravplassen er klar til utvidelse sør-østover.

Engerdal kirke

Beliggenhet i Engerdal sentrum. Kirken er en laftet langkirke innviet i 1873, og har status som listeført. Kapasitet er 250 sitteplasser.

Antall forordnede gudstjenester: 18.

2023: 150-årsjubileum.

2024: reparert taket på tårn.

Prosjektere navnet minnelund. Kirken er med i bevaringsprogrammet, så tilstandsvurdering må gjennomføres (forprosjekt).

Sømådalen kirke

Beliggenhet nord for Sømådalen sentrum. Kirken er en laftet langkirke innviet i 1937, og har 150 sitteplasser.

Antall forordnede gudstjenester: 7.

2022: Utvendig tjæring ferdigstilt.

2023: Innvendig korbue.

Søre Elvdal kirke:

Beliggenhet på Kirkemoen i Søre Elvdal. Kirken er en laftet langkirke innviet i 1885.

Kapasitet er 80 sitteplasser.

Antall forordnede gudstjenester: 7

Skifte ut stikktak med tretak i 2025.

Andre bygninger/rom:

- Bårehus Drevsjø
- Uthus Elgå
- Bårehus Engerdal
- Menighetssalen Enger
- Uthus Sømådalen
- Bårehus Søre Elvdal

Ressurser Engerdal kirkelige fellesråd

Tilskudd drift fra Engerdal kommune for 2024: kr. 1.890.000,-

Ansatte

Kirkeverge	80%
Organist	30%
Menighetspedagog	20%
Kirketjener Drevsjø og Engerdal	76,9%
Kirketjener Elgå (kjøper tjeneste)	8%
Kirketjener Sømådalen	8%
Kirketjener Søre Elvdal	4%
Kirkegårdsarbeider Søre Elvdal	4%
Klokker Elgå	1,8%
SUM årsverk	2,33

Vi har fellesrådsvedtak fra 2023 om at det er ønskelig med 50% stilling for organist. Etter overenskomst med organist om at han ønsker å fortsette i 30% stilling, blir resterende 20% av lønnsmidler brukt til leie inn av vikarer.

Selv om kirkevergestillingen økte fra 50% til 60% i 2022, og med tillegg som menighetssekretær i 20% fra 1.7.2023, slik at stillingen nå er 80%, føles det fortsatt litt snaut med administrative ressurser.

Det er mange oppgaver å løse for kirkevergen, som er den eneste i administrasjonen. Selv i en liten kommune, er mange av oppgavene de samme uansett antall innbyggere. Antall kirker og antall sokn påvirker også dette. Det kan derfor være en utfordring å utføre alle oppgavene på en tilfredsstillende måte, og resulterer i ulønnet arbeid for kirkevergen for å komme i mål med det aller viktigste.

Utfordringer økonomisk 2024

Engerdal kirkelige fellesråd ba kommunen om kr. 2.100.000,- i tilskudd for 2024, hvorav kr. 100.000,- var øremerket forprosjektering av navnet minnelund Drevsjø og Engerdal. Vi fikk tildelt kr. 1.890.000,- som er i underkant av kr. 100.000,- mindre enn forventet. Det var da brukt kommunal deflator for å sikre dekning av økte utgifter i form av lønnsoppgjør samt prisstigning generelt.

Både i 2022 og 2023 fikk vi kr. 300.000,- mindre enn budsjettet, noe som ga oss utfordringer. Spesielt i 2023 – etter vedtak om å øke kirkevergestillingen først i til 60% fra 1.7. og opp til 80% fra 1.12. Dekning av ekstra lønnsmidler til denne stillingen ble vedtatt tatt fra disposisjonsfondet.

Sammenlignet med 2022 og 2023 ligger vi derfor noe bedre an når det gjelder administrasjon i år.

Utfordringen i flere år, har vært tilskudd til utbedringer av kirkene og andre kirkebygg. Det har ikke vært praksis at kommunen har overført midler til dette, og alle utgifter knyttet til generelt vedlikehold av bygg har blitt belastet disposisjonsfondet.

Disposisjonsfondet står pr. 31.12.2023 i kr. 1.209.000,-.

Langtidsplan

Brannsikring av kirkene

Slik det er nå, er det ingen automatisk brannvarsling i noen av kirkene.

Minnelunder

Det jobbes med etablering av navnet minnelund på Drevsjø og i Engerdal. Oppstart av prosjekt i løpet av vinter 2024-2025, med håp om oppstart sommeren 2025. På sikt bør det også etableres mindre navnedde minnelunder både i Elgå, Sømådalen og Søre Elvdal.

Nytt tak – Søre Elvdal kirke

Stikktaket i Søre Elvdal kirke må skiftes. Vi hadde befaring og rapportering høsten 2022, med planlagt oppstart av prosjekt sommeren 2024. Pga. avdekket lekkasje i taket på tårnet i Engerdal kirke, ble dette taket vedtatt prioritert i år, slik at Søre Elvdal får oppstart sommeren 2025.

Ferdigstille maling av Drevsjø kirke

Sommeren 2024 ble nordvegg, vestvegg og tårn i Drevsjø kirke vasket og linoljemalt. Råteskader på kirketårnet ble også utbedret og malt. Østvegg og sørvegg var ikke så utsatt, og ble derfor vedtatt vedlikeholdt sommeren 2025.

Kirkebevaringsfondet

Drevsjø kirke og Engerdal kirke omfattes av ovennevnte fond. Det foreslås at det søkes om et forprosjekt til disse to kirkene for å få en fullstendig tilstandsvurdering. Forprosjekter fullfinansieres av fondet.

Når det gjelder kirkebevaringsfondet er det et krav om kommunen stiller med 50% av finansiering til framtidige prosjekter. Dette må avklares formelt med kommunen, noe som ikke er gjort enda.

Maling av Søre Elvdal kirke

Skraping og maling av Elgå kirke

Utbedre vinduer – Engerdal kirke

Det er et håp om tilstandsvurderingen gir «utslag» her, og at vi kan søke kirkebevaringsfondet.

Innvendig maling – Engerdal kirke

Det er et håp om tilstandsvurderingen gir «utslag» her, og at vi kan søke kirkebevaringsfondet.

Tilbygg bårhus – Engerdal

Utvidelse av kirkegården – Elgå

Alle disse punktene er med på økonomiplanen for 2024-2027 vedtatt høsten 2023. Her var også nytt taktårn på Engerdal kirke med, men etter befaring ble hullene reparert og saken lukkes inntil videre.

Diverse

Kontorlokaler: I september 2023 flyttet vi ut fra det gamle lensmannskontoret da politiet skulle gjenoppta virksomhet der. Vi flyttet da til et lokale kalt Smedstad, og ble samlokalisert med Engerdal Taxi. Her fikk vi to kontorer, hvor det ene ligger i tilknytning til et felles kjøkken som ikke er gunstig. Det er heller ikke ventilasjonsanlegg i lokalene, og dette gir en svært dårlig luftkvalitet. Som en følge av dette fikk kirkeverge innvilget 50% hjemmekontor av de 80%, da det har vært uholdbart å være i lokalene mer enn 4 timer om gangen.

Det er imidlertid inngått avtale med et firma som skal installere ventilasjonsanlegg i hele bygget, og dette skal bli utført i nær framtid.

Deleveggene i bygget er dårlig isolert (og i hvert fall ikke lydisolert), så samlokalisering er ikke gunstig med tanke på samtaler vi på kirkekontoret til tider kan ha.

Menighetspedagogen hadde tidligere eget kontor samt plass til utstyr i forhold til trosopplæring, men dette er det ikke plass til i nåværende lokaler. Utstyret har derfor vært lagret på flere forskjellige plasser i kommunens andre lokaliteter. Dette er ikke holdbart.

I løpet av våren og sommeren har bad og kjøkken blitt oppgradert. Det mangler fortsatt noen arbeider på kjøkkenet, - både fra elektriker samt installasjon av oppvaskmaskin. Sikring til komfyr er ikke i henhold, så den kan ikke brukes.

I samtale med kommunen, har vi ønsket å ta i bruk hele bygget til kirkekontor. Vi trenger minst tre kontorer samt egnet lagerplass til både utstyr og arkiv. Utfordringen har vært de andre leietakerne i bygget, både med tanke på avvikling av bedriften samt oppstart av ny.

De andre leietakerne har nå mottatt oppsigelse av leiekontrakt (3 måneder), så forhåpentligvis vil vi ha en løsning på dette innen jul.

Da vi tar over hele bygget som kontor, vil kirkevergen få større kontor, det blir eget møterom/mottakelse med direkte adkomst til prestekontoret. Dagens kjøkken vil bli personalrom, og kirkevergens kontor forbeholdes menighetspedagog. Det siste rommet vil bli delt, - det ene til teknisk rom og det andre til fjernlager/arkiv. I tillegg får vi tilgang til en utebod. Inngangspartiet vil også bli universelt utformet.

Vi håper nå at det skapes ro og stabilitet rundt kirkekontoret/prestekontoret. Siden prestekontoret ble flyttet ut fra prestegården pga. renovering av den i 2015, har soknepresten flyttet/byttet kontorlokaler 4 ganger.

Trosopplæring

Her i Engerdal har vi en 20% stilling som menighetspedagog/kirkelig undervisningsstilling. Vi skulle gjerne sett at den var dobbelt så stor, slik at menighetspedagog kunne hatt én dag på kontoret for forberedelser mv.

De siste årene (etter pandemien) har ikke trosopplæringsutvalget vært særlig aktive, og dette ønsker vi å gjenopprette. I tillegg har vi ønske om mer samarbeid/erfaringsutveksling mellom fellesrådene i prostiet. Dette vil vi se nærmere på i prostiets samlede prosjekt som vi nå har fått midler til.

Flyktninger

Både fellesrådet og flyktningene har hatt ønske om åpne kirker til flyktninger generelt og ukrainske flyktninger spesielt. Utfordringene våre har vært strømpriser, samt tilgang til frivillige som kunne stille opp ved åpne kirker, slik at flyktningene kunne tenne lys. Vi jobber videre med denne saken, da vi ser det som viktig å legge til rette for flyktningene i kommunen vår.

Diakoni

Vi vært ønskelig med en diakon i kommunen, for å avhjelpe trykket for soknepresten. En løsning kunne vært opprettelse av 100% stilling diakon i samarbeid med Stor-Elvdal kirkelige fellesråd. Problemet kan imidlertid bli avstanden som egentlig representerer hele prostiet vårt. Dette er også noe vi vil se på prostiet samlede prosjekt.

Menighetsblad

Engerdal menighetsblad ble tidligere gitt ut 4 ganger i året. Nå har vi hjelp av trykkeriet for å sette det sammen, og produksjonen har derfor blitt forholdsvis dyr. Vi får imidlertid veldig mye skryt av det nye bladet vårt. Pga. trykkerikostnader og distribusjon har vi derfor valgt å gi ut 3 blad i året. Menighetsbladet lages i godt samarbeid med menighetspedagog, sokneprest og alle menighetsrådene.

Ressurser prest

Her i Engerdal kirkelige fellesråd i en absolutt særstilling, for vår kjære Svein-Olav har vært stabiliteten selv siden han begynte her i 1997. Vi er så heldige at vi får beholde han til 2028! Da går han over i pensjonistenes rekke.

Tjenesteytingsavtale med Engerdal kommune

Ikke formelt revidert siden 1997. Kan se ut som om den er noe endret, men kun med påskrift med penn, og muligens ikke vedtatt? Vi har vært i dialog med kommunen vedr. revidering, men det har ikke kommet i gang enda.

Gravferder

Antall gravferder de siste 10 år = 185. Dette gir et snitt på 18,5 pr. år siden 2015.

Saker som ønskes løftet fram for kommunen

Økonomi

- Tjenesteytingsavtalen må revideres
- Tilskuddet har vært forbeholdt administrasjon og daglig drift. Større søkelys på bevaring kirkene som kommunens kulturskatter/signalbygg. Vilje til å sikre 50% finansiering til Drevsjø kirke og Engerdla kirke, som begge er med i kirkebevaringsfondet, men også midler til vedlikehold av de 3 andre kirkene
- Navnede minnelunder (investering). I første omgang Drevsjø og Engerdal, men også mindre navnede minnelunder Elgå, Sømådlane og Søre Elvdal
- Øke administrasjon til 100%, enten ved å øke kirkevergestilling eller til en merkantil stilling i 20%

Saker som menighetsrådene ønsker løftet fram for kommunen kommer i egen rapport fra menighetsrådene/sokneprest.

For Engerdal kirkelige fellestråd

Jan Jacob Ekeland
Kirkeverge



DEN NORSKE KIRKE

Hamar biskop - Hamaren bæspa

Folkestadsgt 52, 2317 Hamar – Postboks 172, 2302 Hamar – Tlf. 62 55 03 50

www.kirken.no/hamar